Matica

broj
no.
1/2

siječanj/veljača
january/february
2018.

MJESEČNA REVIJA HRVATSKE MATICE ISELJENIKA *MONTHLY MAGAZINE OF THE CROATIAN HERITAGE FOUNDATION*

ISSN 1330-2140

Korčulanin Jakov Peručić i njegov patagonski fotoopus s prijelaza 19./20. st.

Matica

Mjesečna revija Hrvatske matice iseljenika / *Monthly magazine of the Croatian Heritage Foundation*

Godište / *Volume* **LXVIII**
Broj / No. 1-2/2018

Nakladnik / *Publisher*
Hrvatska matica iseljenika / Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / *For Publisher*
Mijo Marić

Rukovoditeljica Odjela nakladništva / *Head of Publishing Department*
Vesna Kukavica

Glavni urednik / *Chief Editor*
Hrvoje Salopek

Izvršni urednik / *Executive Editor*
Željko Rupić

Novinarka / *Journalist*
Naida Šehović

Tajnica / *Secretary*
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / *Layout & Design*
Krunoslav Vilček

Tisak / *Print*
Znanje, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matis.hr

Korčulanin Jakov Peručić
i njegov patagonski fotoopus s prijelaza 19./20. st.

Naslovnica:
Željeznička postaja Fuerto Madryn
(foto: Jakov Peručić)

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

www.matis.hr

Web stranice HMI čitaju se diljem svijeta, dostupne su na tri jezika (hrvatski, engleski, španjolski) i bilježe stalan porast posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

- **BANERI**
- **SPONZORIRANI ČLANAK**
- **SPONZORIRANE RUBRIKE**

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matis.hr

SADRŽAJ

Kolumne

11 Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica)

42 Klikni – Idem doma
(Dražen Klinčić)

44 (S)kretanja
(Šimun Šito Ćorić)

47 Naši gradovi
(Zvonko Ranogajec)

54 Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac)

65 Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić)

68 Priče iz knjige "Pod starim hrastom"
(Ivan - Ivek Milčec)

70 Ljepote Hrvatske okom fotografa
(HTZ)

4 Obljetnica akcije Maslenica

6 Predsjednica posjetila Hrvate u BiH

8 Sjednica Savjeta Vlade za Hrvate izvan RH

13 Obljetnica reintegracije hrvatskog Podunavlja

14 HMI: Zimska škola hrvatskoga folklora

17 Razgovor s Marinom Perić Kaselj

21 Noć muzeja: Iseljenička priča o Hajduku

22 Skup o Bokeljskoj mornarici i kolu sv. Tripuna

24 Hrvatska će 2020. predsjedati Vijećem EU-a

26 Donacija baletnog umjetnika Jelka Yureshe

28 Novi svezak Leksikona podunavskih Hrvata

31 Hrvatski bal u Beču

34 Kanada: Turneja predstave o bitci za Vukovar

37 Jakov Peručić i njegov patagonski fotoopus

41 Zagreb: Izložba posvećena Vlahi Bukovcu

50 Predstavljena knjiga Nikole Čolaka

52 Pjesnikinja Agnjica Schuster iz Gradišća

59 Monografija 'Hrvatski vjerski objekti u Boki kotorskoj'

60 Obitelj Jakić – povratnici iz Kanade

63 Matičin vremeplov

64 O knjizi 'Bračka marenda'

67 Argentina: Obljetnica hrvatske crkvice

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matis.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ***ANNUAL SUBSCRIPTION***
Običnom poštom / *regular mail:*
Hrvatska / *Croatia* 100 kn
ostale europske države /
other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / *airmail:*
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države /
other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju **Maticu** jer **Matica** je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / *Name and surname*

Adresa / *Address*

Grad / *City*

Država / *State* Pošt. broj / *Zip Code*

Tel. Fax.

E-mail

Datum / *Date*

Bitka koja je spojila hrvatski sjever i jug

Operacijom "Maslenica" u samo 72 sata združene snage svih grana Hrvatske vojske i Specijalne policije povezale su sjever i jug Hrvatske odbacivanjem neprijatelja iz Rovanjske, Novskog ždrila, Maslenice i s jadranske magistrale

Spuštanje 25-metarske hrvatske zastave sa zvonika katedrale sv. Stošije

Tekst/foto: **Hina**

Zajedništvo i junaštvo postrojbi iz svih krajeva Hrvatske, koje su udruženim junaštvom oslobodile zadarsko zaleđe i prije 25 godina spojile hrvatski sjever i jug, danas mogu i trebaju biti putokaz i uzor u djelovanju za dobrobit Hrvatske, poručila je predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović na svečanom obilježavanju obljetnice Vojno-redarstvene operacije (VRO) Maslenica, 22. siječnja u Zadru.

Prije četvrt stoljeća operacijom "Maslenica", kodnoga naziva "Gusar", u samo 72 sata združene snage svih grana Hrvatske vojske i Specijalne policije MUP-a povezale su sjever i jug Hrvatske odbacivanjem neprijatelja iz Rovanjske, Novskog ždrila, Maslenice i s jadranske magistrale. Njome su agresorske snage odbačene u dubinu tada okupiranih područja Hrvatske, gdje su dvije godine kasnije u "Oluji" dočekale potpuni vojni poraz, podsjetila je predsjednica te naglasila da je ta operacija otvorila put ne samo konačnom oslobađanju zadarskog zaleđa i cijele domovine, nego i stvorila pretpostavke za njezinu obnovu i izgradnju, posebno istaknuvši novi "Maslenički most" i "Tunel Sv. Rok".

Akcijom "Maslenica" agresorske snage odbačene su u dubinu tada okupiranih područja Hrvatske, gdje su dvije godine kasnije u "Oluji" dočekale potpuni vojni poraz.

ZAUVIJEK UPISANI U HRVATSKU POVIJEST

"U tom jedinstvu svojih podneblja, s bogatstvom svoje zemlje i otoka, Hrvatska ima sve pretpostavke za uspjeh. Dragi branitelji Zadra, sudionici operacije 'Maslenica', od svega srca vam čestitam ovu jubilarnu obljetnicu kojom se prisjećamo dana koji su zauvijek upisani u hrvatsku povijest", poručila je predsjednica.

Stanovnicima Zadra čestitala je i zahvalila što su ostankom u gradu i u najtežim danima opsade pružili najučinkovitiji odgovor agresoru. "Kao što ste onda vjerovali u Hrvatsku i u snagu naših branitelja, ista nam je vjera potrebna i danas u borbi da ostanemo i opstanemo na ovoj dragoj hrvatskoj grudi", rekla je. U operaciji te borbama za zadarsko zaleđe koje su nastavljene još mjesecima nakon VRO "Maslenica" ukupno je poginulo 127 branitelja. "Oni su nam svima pokazali kako se voli, gradi i brani Hrvatska i ostavili nam u nasljeđe svetu dužnost i zadaću – ostati Hrvatskoj, našoj domovini, zauvijek vjerni!", zaključila je Grabar-Kitarović.

Izaslanik predsjednika Hrvatskoga sabora, potpredsjednik Sabora Milijan Brkić, i sam sudionik operacije, u svom je govoru posebnu zahvalu uputio tadašnjem zapovjedniku specijalnih postrojbi MUP-a generalu Mladenu Markaču te rekao kako je VRO Maslenica

Mimohod postrojbi sudionica operacije s ratnim zastavama

Svečana akademija u Hrvatskom narodnom kazalištu

Ministar Damir Krstičević i general Ante Gotovina

pokazala kolika je snaga onih koji se bore za slobodu.

"Da nije bilo hrvatskih branitelja, policajaca i vojnika, današnje Republike Hrvatske ne bi bilo. Naši branitelji u Hrvatskoj, ali i u drugoj našoj domovini, Bosni i Hercegovini, nošeni domoljubljem ostvarili su velebne pobjede u obrambenome Domovinskom ratu te u izrazito teškim okolnostima nakon dugih stoljeća, slijedeći jasnu viziju istinskoga vođe hrvatskoga naroda i utemeljitelja moderne hrvatske države dr. Franje Tuđmana, stvorena je jedina nam Hrvatska", naglasio je.

HRVATSKI VOJNIK JE SVJETSKI BREND

Izaslanik premijera, potpredsjednik Vlade i ministar obrane Damir Krstičević, također jedan od sudionika operacije, zahvalio je svim braniteljima na sudjelovanju u operaciji. "Tajna te pobjede i

"Naši branitelji su u izrazito teškim okolnostima nakon dugih stoljeća, slijedeći jasnu viziju istinskoga vođe hrvatskoga naroda i utemeljitelja moderne hrvatske države dr. Franje Tuđmana, stvorili jedinu nam Hrvatsku."

svih pobjeda u Domovinskome ratu bili su naši ljudi – čovjek. Hrvatski vojnik je brend prepoznat i od našeg naroda i u svijetu i naša je zadaća čuvati, razvijati i nadograđivati taj brend", naglasio je ministar. Operacija je, dodao je, pokazala što znači odlučnost, čast, zajedništvo, kako izgleda pobjednički hrvatski duh. A te je vrijednosti, rekao je te ga najavio kao govornika, svaki dan svojim primjerom prenosio general Ante Gotovina, ratni zapovjednik operacije Maslenica.

Povodom obilježavanja 25. obljetnice Akcije Maslenica na otvorena je izložba vojne opreme i naoružanja OSRH

'RAT NIJE BIO NAŠ IZBOR'

Pozdravljen burnim pljeskom, Gotovina je istaknuo da se ne smije zaboraviti da je uzrok Domovinskoga rata bila agresija na Hrvatsku. "Narav svakog rata podrazumijeva žrtvu. Zato rat nije bio naš izbor, nego potreba, a pobjedom u Domovinskome ratu ostvarili smo samostalnost, sigurnost i slobodu za sve ljude koji tu žive, neovisno o narodnosti ili vjeri. Zato je Domovinski rat temelj hrvatske državnosti", poručio je. Istaknuvši kako je briga o sigurnosti i čuvanje slobode trajna obveza, Gotovina je naglasio da su one pretpostavka kako bi se sve snage mogle usmjeriti na gospodarski i socijalni razvoj države. "I na tom putu želim nam uspjeh", zaključio je.

Na početku svečanosti nazočne su pozdravili zadarski gradonačelnik Branko Dukić i župan Zadarske županije Božidar Longin. Svečanosti su nazočili i potpredsjednik Sabora Furio Radin, više saborskih zastupnika, ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved, načelnik Glavnoga stožera, general zbora Mirko Šundov, više župana i drugih osoba iz političkoga i društvenoga života, a u glazbenome dijelu nastupila je klapa "Sveti Juraj". ■

ENG *A quarter century ago a joint force comprised of all branches of the Croatian Armed Forces and the anti-terrorism special units of the police re-joined the north and south of Croatia in the 72 hours of Operation Maslenica, ejecting enemy forces from Rovanjsko, the Novsko Ždrilo strait, Maslenica and the Adriatic trunk road.*

Borba za ravnopravnost Hrvata u čitavoj BiH

"Hrvati u BiH nisu bili i neće biti nacionalna manjina. I nisu ni s čim zaslužili da ih itko takvima smatra niti će to dopustiti. Hrvati su u BiH stoljećima živjeli, žive i živjet će, a Hrvatska će uvijek biti s njima"

Članovi Predsjedništva BiH u razgovoru s hrvatskom predsjednicom

Tekst: **Uredništvo** ***(izvor: Ured predsjednice)***
Foto: **Ured predsjednice; Hina**

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović boravila je 17. i 18. siječnja u službenome posjetu Bosni i Hercegovini koji je započela sastankom s članovima Predsjedništva BiH. "Možda nema država u svijetu koje su upućenije jedne na drugu; povijesno, gospodarski, prometno, kulturno, kao naše dvije države. Osim toga, BiH država je i domovina i hrvatskoga naroda. Moja briga o njegovoj dobrobiti, na koju sam obvezana i svojom dužnošću i svojim osjećajima, ali i slovom Washingtonskog i Daytonskog sporazuma, dio je želje za dobrobit svih naroda i građana BiH bez obzira na vjeru i naciju", istaknula je u svom obraćanju hrvatska predsjednica. "Hrvati u BiH su njezin konstitutivni narod, koji u konzumiranju svojih suverenih prava ne želi ništa drugo nego mir i ravnopravnost s Bošnjacima i Srbima. Hrvati u BiH nisu bili i neće biti nacionalna manjina. I nisu ni s čim zaslužili da ih itko takvima smatra niti će to dopustiti. Hrvati su u BiH stoljećima živjeli, žive i živjet će, a Hrvatska će uvijek biti s njima. Povezivanje s Hrvatima u BiH, potpora njihovu povratku i ostanku te očuvanje njihove jednakopravnosti strateški je interes Republike Hrvatske."

"Ovu zemlju treba voljeti i za nju se boriti, no ne možemo je izgrađivati ako će se netko u njoj smatrati privilegiranim. Mi ovdje živimo i želimo opstati", rekao je kardinal Puljić.

PRIJETI OPASNOST OD ODLASKA

U nastavku posjeta predsjednica Grabar-Kitarović sastala se s vrhbosanskim nadbiskupom kardinalom Vinkom Puljićem. Kardinal Puljić rekao je nakon sastanka kako se stanje u BiH mora što prije stabilizirati jer prijeti opasnost od odlaska velikog broja ljudi koji ne žele živjeti u nesigurnom okruženju. Dodao je kako će posjet predsjednice Grabar-Kitarović pridonijeti poboljšanju stanja u BiH. "Ovu zemlju treba voljeti i za nju se boriti, no ne možemo je izgrađivati ako će se netko u njoj smatrati privilegira-

Sastanak sa članicama udruge "Majke Srebrenice"

U posjetu Hrvatskoj bolnici "Dr fra Mato Nikolić" u Novoj Bili

Predsjednica je posjetila Ahmiće i Križančevo Selo gdje je odala počast žrtvama rata u Središnjoj Bosni

nim. Mi ovdje živimo i želimo opstati", rekao je vrhbosanski nadbiskup nakon susreta s hrvatskom predsjednicom.

Na kraju prvog dana posjeta predsjednica se susrela s predstavnicama udruge koja okuplja majke iz Srebrenice. Predstavnice udruge "Majke Srebrenice" odale su priznanje hrvatskoj predsjednici za potporu koju im je pružala istaknuvši kako među njima nema nikakvih nesporazuma.

Drugog dana posjeta predsjednica Grabar-Kitarović u Novoj Bili posjetila je proizvodni pogon tvornice "Palavra" d.o.o. i Hrvatsku bolnicu "Dr. fra Mato Nikolić" te se u Vitezu susrela s načelnicima općina i predsjedateljima općinskih vijeća Središnje Bosne. Neposredno prije posjeta Novoj Bili, hrvatska predsjednica posjetila je Ahmiće i Križančevo Selo gdje je odala počast žrtvama rata u Središnjoj Bosni. "Na takva mjesta pijeteta volim odlaziti u tišini, odati počast žrtvama i razmišljati o prošlosti, ali i o budućnosti dobrih odnosa, ne samo s BiH", rekla je predsjednica.

BOLNICA U NOVOJ BILOJ

Hrvatska predsjednica nakon obilaska Nove Bile i posjeta tamošnjoj bolnici, gdje se gradi novo krilo uz financijsku potporu Hrvatske od 1,5 milijuna kuna, u Vitezu se sastala s predstavnicima tijela vlasti u općinama Središnje Bosne, a nakon sastanka rekla je kako je zadovoljna jer vidi napredak u tom dijelu BiH. "To je način da ljudima pomognemo kako bi ovdje ostali živjeti", naglasila je predsjednica. Dodala je i kako Hrvatska mora nastaviti ulagati u ta područja te kako se nada da će gospodarski oporavak u Hrvatskoj omogućiti da ta ulaganja budu sve veća. Istaknula je kako je njezina temeljna poruka Hrvatima u tom, ali i svim drugim krajevima BiH, da je Hrvatska uz njih i to ne samo u smislu očuvanja njihovih političkih prava odnosno konstitutivnosti kao naroda, nego i ravnopravnosti s drugim narodima.

Nakon sastanka u Vitezu predsjednica je istaknula kako Hrvatska mora nastaviti ulagati u ta područja te kako se nada da će gospodarski oporavak u Hrvatskoj omogućiti da ta ulaganja budu sve veća.

Na kraju svoga službenog posjeta BiH predsjednica Grabar-Kitarović posjetila je Derventu te obećala potporu Hrvatima koji su ostali živjeti na teritoriju entiteta Republike Srpske. Hrvatska predsjednica u Derventi se sastala s predstavnicima Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak" i nekima od hrvatskih dužnosnika u tijelima vlasti Republike Srpske i pritom istaknula kako mogu računati na istu potporu kao i pripadnici hrvatskoga naroda u drugim dijelovima BiH koja je njihova domovina. "U mom političkom programu važno mjesto zauzima borba za ravnopravnost Hrvata u čitavoj BiH, kao i u Republici Srpskoj, a i ovaj posjet je simboličan dokaz te borbe", rekla je predsjednica Grabar-Kitarović kojoj je domaćin u Derventi bio dopredsjednik Republike Srpske Josip Jerković. ■

Svečani doček predsjednice u Usori

ENG *Croatian President Kolinda Grabar-Kitarović made an official visit to neighbouring Bosnia-Herzegovina on the 17th and 18th of January, visiting Sarajevo and the Croatians of Central Bosnia.*

Novi predsjednik Savjeta je Ivan Grbešić iz Kanade

Savjet je raspravljao o mogućnostima olakšavanja postupka stjecanja hrvatskog državljanstva kao i o ostvarivanju biračkog prava Hrvata izvan RH, u sklopu čega je najavljena i izrada Registra Hrvata izvan RH

Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan RH

Tekst: **Uredništvo** ***(izvor: Središnji državni ured; Ured predsjednice)***
Foto: **Središnji državni ured; Ured predsjednice**

Prva sjednica 2. saziva Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan RH održana je 18. i 19. prosinca u Zagrebu. Savjet čine predstavnici hrvatskih zajednica iz cijeloga svijeta koji zajedno s predstavnicima državnih tijela i institucija, Katoličke crkve i organizacija civilnog društva u domovini imaju zadaću pomagati hrvatskoj Vladi u kreiranju i provedbi politike, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate izvan RH. Članovi Savjeta iz reda pripadnika Hrvata izvan RH su predstavnici udruga, organizacija i institucija Hrvata izvan RH. To su osobe koje su ugledne u sredinama u kojima žive, angažirane na očuvanju i jačanju hrvatskoga identiteta svojih zajednica i na unapređenju odnosa sa svojom domovinom. Imenovani su na prijedlog hrvatskih zajednica iz država iz kojih dolaze, na mandat od četiri godine (članovi Savjeta ne primaju nikakvu novčanu naknadu za svoj rad).

"Postoji puno prostora i potencijala za unapređenje suradnje. Posebice kad je u pitanju umrežavanje poduzetnika i gospodarstvenika hrvatskoga podrijetla diljem svijeta", rekao je Grbešić.

Pozdravljajući nazočne, predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković rekao je prigodom otvorenja kako vjeruje da će zaključci i prijedlozi formulirani na ovoj sjednici pridonijeti statusu Hrvata koji žive izvan Hrvatske.

ŠTO ŽELIMO POSTIĆI?

Zvonko Milas, državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH, naglasio je "da je Savjet osnovan kako bismo se svake godine okupili i razmotrili gdje stojimo i vidimo kakav je status hrvatskoga naroda u domovini i svijetu i kada to učinimo – zaključimo što želimo postići u idućem razdoblju".

U nastavku sjednice izabrani su predsjednik i potpredsjednici Savjeta. Ivan Grbešić, pripadnik druge generacije hrvatskog iseljeništva u Kanadi, izabran je za predsjednika 2. saziva Savjeta. Mi-

ljana Glamuzina izabrana je za potpredsjednicu kao predstavnica hrvatskoga naroda u BiH, a Ivan Gugan iz Mađarske izabran je za potpredsjednika kao predstavnik hrvatske manjine u Mađarskoj. Luka Budak iz Australije izabran je za potpredsjednika Savjeta kao predstavnik hrvatskog iseljeništva iz prekooceanskih zemalja, a Ruža Studer Babić iz Švicarske izabrana je za potpredsjednicu Savjeta kao pripadnica hrvatskog iseljeništva iz europskih zemalja.

Na početku drugog dana rada Savjeta državni tajnik Milas predstavio je aktivnosti i rezultate rada Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH. Također su državni tajnik Milas, Ivana Perkušić, zamjenica državnoga tajnika, predsjednik Savjeta Ivan Grbešić i potpredsjednici Miljana Glamuzina, Ruža Studer Babić, Ivan Gugan i Luka Budak, prije početka drugog dana sjednice Savjeta položili cvijeće i zapalili svijeće na grobu prvog predsjednika RH dr. Franje Tuđmana.

Kazimir Bačić, glavni ravnatelj HRT-a, predstavio je planove i aktivnosti HRT-a koje će pridonijeti boljoj informiranosti Hrvata izvan RH, kanal HRT 5, koji će biti dostupan bez naknade.

Članovi Savjeta kod predsjednice RH

Predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović primila je članove drugog saziva Savjeta Vlade za Hrvate izvan RH. U odnosu prema Hrvatima izvan Hrvatske mnogobrojna pitanja traže "žurno političko i zakonodavno djelovanje", poput olakšavanja glasovanja, stjecanja državljanstva i povratka u Hrvatsku te poslovnog povezivanja, u obraćanju je istaknula predsjednica Grabar-Kitarović. Predsjednica je čestitala članovima novog Savjeta na izboru te ih pozvala na daljnje intenziviranje rada kako bi povezali Hrvatsku i Hrvate koji žive izvan nje, kako je rekla, u "zajedničkom hodu prema cilju koji sam nazvala globalnom Hrvatskom".

"Na žalost, nakon završetka Domovinskoga rata Hrvati izvan Republike Hrvatske neopravdano su stavljeni na rub političkoga, gospodarskoga i kulturnoga interesa hrvatske države", ustvrdila je predsjednica u obraćanju članovima Savjeta i ocijenila da je "ta pogrešna politika u velikoj mjeri naškodila našim državnim i nacionalnim interesima". Dodala je kako danas ima pomaka u odnosu prema Hrvatima u inozemstvu, ali da je to tek početak velikog posla s obzirom na brojnost tema.

Predsjednica je rekla kako tijekom posjeta Hrvatima u iseljeništvu često čuje primjedbe da država Hrvatska nema zadovoljavajuću politiku prihvata Hrvata koji bi se željeli vratiti i naseliti u Hrvatskoj. To bi trebao biti strateški dio politike prema Hrvatima u svijetu te u tom segmentu treba najviše poraditi, ocijenila je. "Ne smijemo više dopustiti da nove generacije mladih koje imaju želju vratiti se nailaze na obeshrabrujuće zapreke kojima se njihov rad i postignuća ne priznaju, a želje za povratkom ignorira", rekla je predsjednica i napomenula kako u tom pogledu očekuje žurnu izgradnju novoga strukturnog i zakonskog okvira i sustavnu razradu ekonomskih i drugih mjera kojima će se to omogućiti.

NOVI LEKTORATI

Drugog dana rada Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske članice i članovi Savjeta raspravljali su o konkretnim otvorenim pitanjima i temama koje su ključne za unapređenje odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan RH. Tako su, uz ostalo, razgovarali o mogućnostima olakšavanja postupka stjecanja hrvatskog državljanstva. Naime, zaključeno je kako taj proces, posebice za pripadnike hrvatskoga naroda 2., 3. i 4. generacije hrvatskih iseljenika, predstavlja kompliciranu proceduru koja, pri tome, često i predugo traje. U cilju rješavanja tog problema osnovana je radna skupina koja će prve prijedloge donijeti do proljeća sljedeće godine.

POLOŽAJ HRVATA U BIH

Također su raspravljali o mogućnostima olakšavanja ostvarivanja biračkog prava Hrvata izvan RH te je u sklopu toga najavljena i izrada Registra Hrvata izvan RH koji bi u dugoročnoj perspektivi otvorio i mogućnost dopisnoga glasovanja. Članovi Savjeta složili su se kako je očuvanje i njegovanje hrvatskoga identiteta jedan od najvažnijih ciljeva i aktivnosti koje se stavljaju pred Vladu RH, ali i pred hrvatske zajednice, posebice one u prekooceanskim zemljama. U tom smislu članovi Savjeta pozdravili su otvaranje lektorata u Rumunjskoj, najavu otvaranja lektorata u Čileu, osiguravanje upisnih kvota za studij u RH za pripadnike hrvatskoga naroda koji živi izvan granica RH, omogućavanje besplatnog *on line* učenja hrvatskoga jezika, kao i druge aktivnosti resornih institucija koje se provode u posljednje vrijeme.

Kazimir Bačić, glavni ravnatelj HRT-a, predstavio je planove i aktivnosti HRT-a

Savjet je najavio izradu Registra Hrvata izvan RH koji bi u dugoročnoj perspektivi otvorio i mogućnost dopisnoga glasovanja

koje će pridonijeti boljoj informiranosti Hrvata izvan RH, kanal HRT 5, koji će biti dostupan bez naknade te je najavio ponovno otvaranje dopisništava u Mostaru i Sarajevu. Članovi Savjeta razgovarali su i o problemu dvostrukog oporezivanja mirovina, mogućnostima investiranja u RH. Zaključeno je kako je danas položaj Hrvata u BiH, uvjetovan političkim, društvenim i socijalnim okolnostima, jedan od najtežih te da će poseban fokus rada Savjeta biti posvećen upravo pronalaženju mogućnosti da se takav položaj promijeni.

Ivan Grbešić, novoimenovani predsjednik Savjeta, izrazio je uvjerenje kako će novi saziv Savjeta donositi konstruktivne prijedloge. "Od svih nas – i u RH i izvan RH – očekuju se rezultati. Postoji puno prostora i potencijala za unapređenje suradnje. Posebice kad je u pitanju umrežavanje poduzetnika i gospodarstvenika hrvatskoga podrijetla diljem svijeta. Nužno je poticati i njihov interes za ulaganje u Hrvatskoj", naglasio je Grbešić i dodao kako je Savjet odnosno Hrvati izvan RH napokon u ovoj hrvatskoj vladi dobio partnera s kojima zaista mogu zajednički raditi na kreiranju projekata boljeg povezivanja domovinske i iseljene Hrvatske. ■

ENG ***The first session of the latest (second) reincarnation of Croatian Government's advisory board on Croatians abroad was held in Zagreb on the 18th and 19th of December. The meeting elected Ivan Grbešić, a second-generation ethnic Croatian from Canada, as its presiding member.***

V I J E S T I

Stručne radionice za Hrvate u Bosni i Hercegovini

BIH - U cilju unapređenja suradnje i jačanja ljudskih i obrazovnih kapaciteta hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini, Središnji državni ured za Hrvate izvan RH uz potporu Koordinacije ministara obrazovanja županija u kojima se nastava održava na hrvatskome jeziku organizirao je u Orašju i Vitezu radionicu na temu "Upravljanje projektima, mobilnost i konkurentnost na tržištu rada" u sklopu programa *Erasmus+, eTwining.* Na radionici su sudjelovali predstavnici dvaju dječjih vrtića, devet srednjih škola, 15 osnovnih škola iz Središnje Bosne te predstavnici 11 osnovnih škola, triju srednjih škola i triju dječjih vrtića iz Županije Posavske, Brčko Distrikta i Tuzle.

Cilj organizacije ovih radionica je, uz ostalo, ostvarivanje mobilnosti zaposlenika odgojno-obrazovnih ustanova u svrhu usavršavanja znanja, vještina i kompetencija potrebnih za obavljanje posla u svojim matičnim ustanovama, poticanje obrazovnih stručnjaka na individualno neformalno stručno usavršavanje te povećanje zapošljivosti, konkurentnosti i mobilnosti na tržištu rada.

Uz ove radionice Središnji državni ured je u Posušju, uz potporu Ministarstva regionalnog razvoja i europskih fondova RH, Agencije za regionalni razvoj RH, održao radionicu na temu mogućnosti povlačenja sredstava iz Interreg IPA programa prekogranične suradnje Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2014. - 2020. Ovaj program prilika je i Hrvatima u BiH za povlačenje sredstava iz fondova EU-a. Naime, drugi poziv ovog programa kreće u prvome dijelu 2018. godine i bit će dostupno 35 milijuna eura sredstava. Sudionici su bili predstavnici tijela državne uprave, jedinica lokalne i područne samouprave i poduzeća u njihovu vlasništvu te razvojnih agencija u Zapadno-hercegovačkoj i Hercegbosanoskoj županiji u BiH.

Hrvatski jezik u hispanističkome svijetu

Poučavanje hrvatskoga jezika i kulture čini naše lektorate na stranim sveučilištima nezaobilaznom kulturnom točkom suvremenoga svijeta, osobito danas kada je Hrvatska u planetarnoj višejezičnoj zajednici kakva je Europska unija

Piše: **Vesna Kukavica**

Ovih dana Vlada Republike Hrvatske, točnije 18. siječnja 2018., usvojila je memorandume o suradnji s trima uglednim visokoškolskim ustanovama iz Južne Amerike na kojima će biti lektorati hrvatskoga jezika i književnosti, a koje je prethodno usuglasilo naše Ministarstvo znanosti i obrazovanja i to u Čileu i Argentini. Zahvaljujući operativnosti tima državnoga tajnika Matka Glunčića, rektora Sveučilišta Magallanes Juana Oyarza Péreza, te svih naših vrijednih diplomata i istaknutih aktivista tamošnje hrvatske zajednice, akcija već ostvaruje višestruke učinke. Na radost mnogobrojnih ljubitelja kroatologije lektorati će djelovati od ove akademske godine na čileanskom Sveučilištu Magallanes u Punta Arenasu, ali i nastaviti djelovanje na Fakultetu humanističkih znanosti i umjetnosti argentinskoga Nacionalnog sveučilišta u Rosariju te na Fakultetu za filozofiju i književnost Sveučilišta u Buenos Airesu. Misija obostrano potpisanih i Plenkovićevom odlukom usvojenih memoranduma jačanje je jezične, obrazovne i kulturne suradnje između Hrvatske i spomenutih zemalja hispanističkoga svijeta.

Poučavanje hrvatskoga jezika i kulture na svim jezičnim razinama čini naše lektorate u inozemstvu na viskoškolskim ustanovama i institutima nezaobilaznom kulturnom točkom suvremenoga svijeta, osobito danas kada je Hrvatska u vodećoj planetarnoj višejezičnoj zajednici kakva je Europska unija, među čijim službenim jezicima je i hrvatski jezik. Naša zemlja ima 32 službenih razmjenskih lektorata hrvatskoga jezika te dva Centra za hrvatske studije u Australiji i Kanadi - o kojima se skrbi Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Mreža lektorata povezuje 32 zemlje, a jezični programi uključuju više od 2.000 studenata. Usto, Ministarstvo djelomično podupire još tridesetak samostalnih lektorata. Lektori hrvatskoga jezika i književnosti, osim izvođenja nastave, organiziraju i predavanja gostujućih profesora s hrvatskih sveučilišta, književnika, raznih umjetnika i kulturnih stvaralaca s ciljem promocije našega jezika i kulture. Organiziraju projekte izvedbenih umjetnosti kao što su večeri hrvatskoga filma i kazališne kulture. Potiču prevoditeljske projekte, afirmiraju časopise i ostale serijske publikacije koje motiviraju studente za učenje hrvatskoga jezika. Riječju, afirmacija hrvatskoga jezika, književnosti i kulture jedan je od prioriteta hrvatske politike.

Na popisu najvažnijih jezika španjolski se nalazi na drugome mjestu, odmah poslije engleskoga, s gotovo 400 milijuna izvornih govornika - među kojima je, prema procjenama, više od pola milijuna hrvatskih iseljenika. Hrvati i građani hrvatskoga podrijetla u znatnome broju gotovo pola tisućljeća, još od hrvatske Dubrovačke Republike (1272. – 1808.), salitrene i zlatne groznice, žive u zemljama španjolskoga govornoga područja i dulje od stoljeća imaju razvijenu književnu djelatnost na tim geografskim širinama pa je logičan interes Hrvatske za revitalizacijom sociolingvističkih veza i afirmacijom suvremenoga hrvatskoga kulturnog zajedništva diljem Latinske Amerike. Primjetan kulturni trag, nerijetko visokih estetskih dosega, u literaturi hrvatskih iseljenika može se naći u većini južnoameričkih zemalja španjolskoga govornoga područja poput Argentine, Bolivije, Čilea, Paragvaja, Perua i Urugvaja pa prevodilaštvo *španjolske Croatice* ima veliki potencijal. Neovisnošću Hrvatske i punopravnim članstvom u Europskoj uniji – interes građana južnoameričkih zemalja za učenjem hrvatskoga jezika znatno se povećao i u poslovnome svijetu.

Poznato je da samo čileanska literatura trenutačno ima više od stotinu pisaca hrvatskih korijena, uključujući autore koji su već stekli status zvijezda poput Ramóna Díaza Eterovica, Juana Mihovilovicha, Eugenija Mimice Barassija, Andrésa Moralesa Milohnica ili pak Antonija Skarmete. Svestrani umjetnik punim imenom Esteban Antonio Skármeta Vranicic, čiji su preci s otoka Brača, danas je jedan od najčitanijih pisaca hispanističkoga svijeta, što je više puta potvrđeno lukrativnom Planetinom nagradom za latinoameričku književnost *Premio Planeta-Casa de América*. Kruna Skármetine karijere može se smatrati i nedavni piščev prijem u Čileansku akademiju za jezik. Radi se o duboko angažiranom piscu važnih društvenih tema koje se izmjenjuju u njegovim zanimljivo sročenim romanima.

Pogled iz današnje hrvatske slobode, iako opterećene (ne) jakim gospodarskim rastom, čini mi se da teško može predočiti mlađim naraštajima svu onu ljudsku i intelektualnu energiju koju su našijenci diljem svijeta morali uložiti u priznanje hrvatskoga jezika te u organizacijsko osmišljavanje hrvatskih studija sedamdesetih prošloga stoljeća kod prosvjetnih vlasti u domicilnim zemaljama koje su prihvatile hrvatske emigrante. Djelatnici iz Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH i Hrvatske matice iseljenika imaju priliku oploditi aktualne inicijative umrežavanja bivših stipendista programa Centra *Croaticum* s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, uključujući obostrano poticanje mobilnosti akademske zajednice u kojoj djeluju naši lektorati. ■

ENG ***Croatian Government now has three instructorships open for Croatian language and culture in Latin America: at Magallanes University in Punta Arenas (Chile), and at the Faculty of Humanities and Arts of the National University of Rosario and the Faculty of Philosophy and Literature of the University of Buenos Aires (Argentina).***

HKD Napredak obilježio 25. obljetnicu obnove rada u Hrvatskoj

ZAGREB - U povodu 25. obljetnice obnove rada HKD Napredak - Zagreb održana je svečana akademija u nazočnosti više od 120 uzvanika 26. siječnja u Hrvatskome narodnom kazalištu u Zagrebu, pod pokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović i supokroviteljstvom Milana Bandića, gradonačelnika grada Zagreba. Program akademije otvorio je glumac Vinko Kraljević čitanjem pisma Ive Andrića iz 1912. godine, a pozdravne govore nazočnima su uputili: zamjenica gradonačelnika Grada Zagreba dr. sc. Olivera Majić, izaslanica Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH Žana Ćorić i predsjednik HAZU-a akademik Zvonko Kusić. Nakon pozdravnih govora o HKD Napredak - Zagreb govorio je dr. sc. Tomislav Dubravac, aktualni predsjednik Društva. Dubravac je podsjetio kako je temeljna misija Napretka "bila i bit će svijetla točka u baštinjenju slobode misli pojedinca i duha putem afirmacije i očuvanja hrvatske kulture i hrvatskoga nacionalnog identiteta". Dodao je kako je stoga naša moralna

obveza čuvati i očuvati temeljne vrijednosti koje smo naslijedili od naših časnih prethodnika, koji su nam Napredak ostavili u zalog kao dar, ali i kao obvezu.
Nakon govora dr. Dubravca ukratko o knjizi *Djelovanje HKD Napredak u Zagrebu između 1992. i 2017. godine* izvijestio je glavni urednik Franjo Marić. Ova knjiga tiskana je u povodu 25. obljetnice obnove rada HKD Napredak - Zagreb.

Zagrebački gimnazijalci posjetili Maticu

ZAGREB - Hrvatsku maticu iseljenika posjetili su 19. siječnja učenici i profesori XVI. gimnazije iz Zagreba u sklopu realizacije ovogodišnjega školskog projekta na temu "Bogatstva Hrvatske". Naime, tu temu obrađuju, svatko na svoj način, svi učenici škole u sklopu predmeta koji su izabrali, a u HMI je došlo 26 učenika čija je podtema "Hrvatski iseljenici u Južnoj Americi" iz područja zemljopisa i španjolskoga jezika. Dvodnevni projekt podrazumijeva posjet odgovarajućoj instituciji i dogovoru oko načina izrade projekta nakon čega slijedi rad koji se može ostvariti na različite načine, kao *power point* prezentacija, igrokaz, video ili kao plakat. Na inicijativu profesorica Ane Kočman (španjolski jezik) i Sandre Mikše (zemljopis), djelatnici HMI-ja i Instituta za migracije i narodnosti približili su učenicima područja i djelokrug svoga rada te predstavili kratku povijest svojih institucija.
Gostima se najprije kratko obratio zamjenik ravnatelja HMI-ja Ivan Tepeš. Marina Perić Kaselj, v.d. ravnateljica Instituta za migracije i narodnosti, nakon toga govorila je o Hrvatima u Čileu i Argentini iz perspektive migracija i identiteta, razdobljima iseljavanja i hrvatskim zajednicama u Južnoj Americi. Mirjana Piskulić, rukovoditeljica Matičina Informacijskog odjela za iseljeništvo, govorila je o osnutku HMI-ja, o nastanku časopisa Matice, godišnjaku Iseljeničkome zborniku, web portalu i Facebook stranici. Nadalje, predstavila je ustroj Matice po odjelima te njihove programe.
Lada Kanajet Šimić, rukovoditeljica Odjela za školstvo, znanost i sport, objasnila je pojam inojezika, a govorila je i o nastavi hrvatskoga jezika u Latinskoj Americi i o projektu HOLA. Rukovoditeljica Odjela za nakladništvo Vesna Kukavica govorila je o književnosti čileanskih Hrvata, koji čine oko jedan posto višemilijunske čileanske nacije. Spomenula je i stvaralaštvo više od 150 pisaca hrvatskih korijena, kao i podatak da je HMI objelodanio više književnih prijevoda romana Ramóna Díaza Eterovica i Antonija Skarmete. Učenici su posjetili i Odsjek iseljeničke baštine koji vodi Ljerka Galic. Ondje su imali prilike vidjeti postav izložbe o Hvaraninu iz Argentine Ivanu Vučetiću, izumitelju daktiloskopije. Galic je govorila i o hrvatsko-peruanskome slikaru Kristijanu Krekoviću. *(N. Šehović; foto: S. Radoš)*

'Hrvatski narod nije želio rat'

Posebice je istaknuta uloga voditelja misije UNTAES-a, generala Jacquesa Paula Kleina, koji je svojom diplomatskom vještinom i ljudskim vrlinama iznimno pridonio uspjehu misije

Tekst: **Uredništvo** ***(izvor Hina)*** Foto: **Hina**

Svečano primanje u iločkome Gradskome muzeju

Predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović istaknula je na svečanom primanju u iločkome Gradskome muzeju u povodu 20. obljetnice završetka mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja da hrvatski narod nije želio rat ni žrtve te da danas, 27 godina nakon rata, Hrvatska Srbiji pruža ruku mira i suradnje.

"Republika Hrvatska bila je i bit će čimbenik mira i suradnje sa svima koji to žele. Stojeći nadomak granice s Republikom Srbijom, mi i danas našim susjedima pružamo ruku mira i suradnje u nadi da u Srbiji imamo iskrenog sugovornika u procesu nalaženja odgovora na otvorena bilateralna pitanja, kao i za suradnju u svim pitanjima i novim izazovima kojima nas može izložiti budućnost", rekla je predsjednica Grabar-Kitarović.

Posebice je istaknula ulogu voditelja misije UNTAES-a, generala Jacquesa Paula Kleina, koji je, kako je rekla, svojom diplomatskom vještinom i ljudskim vrlinama iznimno pridonio uspjehu misije te predstavnicima srpske manjine koji su "tada prepoznali povijesni trenutak i dali svoj doprinos uspjehu mirne reintegracije".

Na svečanom primanju, osim članova diplomatskoga zbora akreditiranih u Republici Hrvatskoj, bili su ministrica vanjskih i europskih poslova Marija Pejčinović-Burić, đakovački i osječki nadbiskup i metropolit Đuro Hranić, zagrebački gradonačelnik Milan Bandić, vukovarsko-srijemski župan Božo Galić, gradonačelnica Iloka Marina Budimir i gradonačelnik Vukovara Ivan Penava, sudionica u procesu mirne reintegracije Vesna Škare-Ožbolt i drugi uglednici.

Mirnu reintegraciju hrvatskog Podunavlja te postizanje mira prvo su omogućile pobjedonosne vojne operacije Hrvatske vojske "Bljesak" i "Oluja" 1995. godine.

Dana 15. siječnja 1998. završena je mirna reintegracija kojom je u ustavno-pravni poredak Hrvatske vraćeno dotad okupirano područje istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema, poznato kao hrvatsko Podunavlje. Temeljni (erdutski) sporazum koji je i omogućio mirnu reintegraciju tog dijela Hrvatske potpisan je 12. studenoga 1995. u Erdutu i Zagrebu. Potpisali su ga tadašnji predstojnik Ureda predsjednika RH Hrvoje Šarinić i vođa srpskoga pregovaračkog izaslanstva Milan Milanović te kao svjedoci tadašnji američki veleposlanik u Hrvatskoj Peter Galbraith i posrednik UN-a Thorvald Stoltenberg.

Sporazum je označio početak dvogodišnje prijelazne uprave Ujedinjenih naroda tijekom koje su mirnim putem u ustavno-pravni poredak RH vraćeni preostali privremeno okupirani dijelovi Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije, što je omogućilo obnovu tih područja, razorenih u velikosrpskoj agresiji na Hrvatsku, te povratak prognanika i izbjeglica.

Mirnu reintegraciju hrvatskog Podunavlja te postizanje mira u tom dijelu Europe prvo su omogućile i pobjedonosne vojno-redarstvene operacije Hrvatske vojske: "Bljesak", završena 2. svibnja te "Oluja", završena 5. kolovoza 1995. Operacijom "Bljesak" oslobođena je zapadna Slavonija dok su "Olujom" oslobođeni Knin i najveći dio do tada okupiranoga hrvatskog teritorija. ■

ENG ***Speaking at a ceremony in the town of Ilok marking the twentieth anniversary of the peaceful reintegration of the Podunavlje region President Kolinda Grabar-Kitarović said that Croatian's were never eager to go to war and that Croatia now has only peace and cooperation to offer Serbia.***

Nema folklora bez ljudi i obrnuto

Škola hrvatskoga folklora u organizaciji HMI-ja jedan je od Matičinih projekata namijenjenih očuvanju i prenošenju hrvatske kulturne baštine i jačanju veza iseljeništva i hrvatskih manjinskih zajednica izvan Hrvatske s domovinom

Završni Koncert polaznika ŠHF u dvorani Domoljub

Tekst: **Snježana Jurišić**
Foto: **Ruža Studer-Babić, arhiv ŠHF**

Folklor i folklorna baština, kao fundamentalna kategorija tradicijske kulture, važan su dio hrvatskoga identiteta. Kao što drvo ne može razviti krošnju bez svojeg korijenja, tako i aktualni kulturni status nije mogao doseći svoju esenciju a da se u pojedinim segmentima nije nastavljao na naše tradicijsko kulturno nasljeđe. Kultura je proces koji ujedinjuje prošlost i sadašnjost i uvijek ponovno spaja razne elemente međuovisno uronjene u širi društveni kontekst, proizlazi od ljudi i vraća se ljudima, kao jedan neprekidni ciklus. Tradicija nije pepeo, nego žar koji prenosimo dalje, da parafraziramo poznati citat velikog skladatelja Gustava Mahlera, i upravo je to bit tradicije – prenošenje običaja, mudrosti, priča, pjesme, običaja, emocija, pokreta, ljubavi prema domu i dragim ljudima, ljubavi prema kulturnoj baštini.

Škola hrvatskoga folklora (ŠHF) u organizaciji Hrvatske matice iseljenika jedan je od Matičinih projekata namijenjenih očuvanju i prenošenju hrvatske kulturne baštine i jačanju veza iseljeništva i hrvatskih manjinskih zajednica izvan Hrvatske s domovinom. Zimska ŠHF je upravo održana u Koprivnici od 3. do 12. siječnja 2018. uz potporu partnera grada Koprivnice, gdje je sto trideset ljudi deset dana usvajalo nove folklorne spoznaje o kulturnom nasljeđu kako bi mogli nakon povratka u svoje ansamble, katoličke misije i KUD-ove podučiti i nove članove, nove generacije i tako prenijeti žar za ljubav prema tradicijskoj kulturi.

Polaznici Škole došli su iz svih krajeva Lijepe Naše i družili se s plesačima i sviračima iz Australije, SAD-a, Švicarske, Njemačke, Austrije, Mađarske, Srbije, BiH i na taj način osim novog znanja stekli nova prijateljstva, razmijenili iskustva, ideje, dogovarali nove susrete i projekte.

Snježana Jurišić, organizatorica

Snježana Jurišić, Mijo Marić, Mišel Jakšić, Andrija Ivančan, Ratimir Ljubić i Ivan Tepeš

Ljiljana Hlevnjak, predsjednica KUD-a Salinovec

Polaznici ŠHF došli su iz svih krajeva Lijepe Naše i družili se s plesačima i sviračima iz Australije, SAD-a, Švicarske, Njemačke, Austrije, Mađarske, Srbije, Bosne i Hercegovine i na taj način osim novog znanja stekli nova prijateljstva, razmijenili iskustva, ideje, dogovarali nove susrete i projekte.

Svečani koncert, koji se održao u prepunoj dvorani 'Domoljub', pokazao je snagu hrvatskoga folklora, snagu Matičine Škole hrvatskoga folklora i njezinih voditelja te snagu naših polaznika.

HRVATSKO ALPSKO PODRUČJE

Od programskoga gradiva učilo se o plesovima, nošnjama, pjesmama i glazbalima hrvatskoga alpskog područja koje uključuje sjeverozapadnu Hrvatsku s Međimurjem i Podravinom, Gorskim kotarom i Grobinštinom, Istru te područje gradišćanskih Hrvata. Svakako treba pohvaliti stručni tim na čelu s voditeljem Andrijom Ivačanom, umjetničkim ravnateljem *Lada*, voditeljem kolegija *Tambure* Tiborom Bunom te voditeljem kolegija *Tradicijska glazbala* Vjekoslavom Martinićem, uz predavače: Nerinu Štajner, Miru Kirinčića, Senku Jurinu, Katarinu Hovatović, prof. Gorana Oreba, Kristinu Benko Markovicu, Vidoslava Bagura, Štefana Novaka, Siniša Leopolda te glazbenog korepetitora Antuna Kotteka.

Ema Kukulić i Boris Važanić

No, još veće pohvale idu polaznicima koji su uz predavanja sami osmišljavali i uvježbavali razne točke i manifestacije od kolenda, sijela, pjesme, glazbe i plesa do završnog programa – svečanog Koncerta koji se održao u prepunoj dvorani 'Domoljub' i okupio više od 300 ljubitelja folklorne umjetnosti. Koncert je pokazao snagu hrvatskoga folklora,

Nakon školskoga programa polaznici su sudjelovali i na kulturno-umjetničkim programima gdje su uz film, predavanja i gostovanja imali priliku vidjeti kako teorija koju uče izgleda u praksi. Posebno emotivna bila je *Zagorska večer* koju su za sve nas pripremili gosti iz Salinovca. Izvorna skupina Salinovec djeluje u sklopu KUD-a, koji je osnovan 1999. godine s ciljem očuvanja kulturne baštine, a dolaskom voditelja Tihomira Kukulića jača žar se pokreće i rezultati dolaze nakon nastupa na smotrama folklora i očuvanja izvornoga folklora i običaja Salinovca, što je i predstavljeno na Matičinoj ŠHF. Predsjednica KUD-a Ljiljana Hlevnjak organizirala je i prezentaciju tradicionalnih jela, čija je degustacija i druženje oko zajedničkog stola, simbola okupljanja obitelji i dijeljenja, u ovom slučaju velike folklorne obitelji, bio završetak jednoga savršenog kruga koji nam je taj dan svima podario, na čemu im svima veliko HVALA!

Za sve koji nisu bili na degustaciji objavljujemo recept za zlevanku:

1 litra mlijeka, 3 jaja, 6 dcl kukuruznoga ili heljdina brašna, 2 dcl pšeničnog brašna, ½ dcl ulja, 1 prašak za pecivo, 2 šake mljevenih oraha, 1 dcl vrhnja, 4 dcl jogurta, 6 žlica šećera.

Sve sastojke dobro promiješati (prvo mokre pa dodati suhe), uliti u namašćeni i pobrašnjeni lim i posuti mljevenim orasima te zaliti vrhnjem. Peći oko 45 minuta na 170 stupnjeva. Pečeno posuti kristalnim šećerom.

Plesovi gradišćanskih Hrvata

snagu Matičine ŠHF i njezinih voditelja i snagu naših polaznika.

SNAŽAN PLJESAK I OVACIJE

U ime HMI-ja koncert je nakon nekoliko uvodnih riječi gradonačelnika grada Koprivnice Mišela Jakšića otvorio ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Mijo Marić. Zahvaljujući pomnome znanstveno-stručnom etnokoreološkom i etnomuzikološkom pristupu izbjegnuta je uniformnost i estradni pristup tako da je nastup tamburaškog sastava, svirača tradicijskih instrumenata, plesača i pjevača plesnog ansambla prenio duh kulturne prošlosti i očuvane tradicijske baštine, a svakako i emociju koja je odraz identifikacije s onime što tradicijska kultura znači ljudima danas. Dugi snažan pljesak i ovacije zadovoljne publike svakako su to i potvrdile.

I na kraju što reći o folkloru i ljudima. Nema folklora bez ljudi i obrnuto... Elementi folklora kao dio kulturne baštine okružuju nas u našem svakodnevnom životu, u hrani, običajima, blagdanima, dio su književnosti, umjetnosti, znanja i ova 2018. godina kao Europska godina kulturne baštine prilika je da podignemo svijest o tome u što većeg broja ljudi, da potpirimo žar. Ciljevi Europske godine kulturne baštine su potaknuti građane na istraživanje bogate i raznovrsne kulturne baštine, promovirati, razumijevati i štititi jedinstvenu vrijednost naslijeđa, promišljati o mjestu koje kulturna baština zauzima u našoj svakidašnjici. Školom hrvatskoga folklora Hrvatska matica iseljenika prezentirala je bogatstvo i raznolikost hrvatske folklorne baštine uz aktivno uključivanje velikog broja sudionika, Hrvata iz raznih europskih i svjetskih zemalja te je na taj način bila jedna od prvih koja se priključila europskoj proslavi, a nastavit će u 2018. godini i svojim drugim projektima biti dio ovoga mozaika. ■

ENG ***This year's CHF Winter School of Croatian Folklore was staged in Koprivnica from the 3rd to 12th of January with the support of the City of Koprivnica, with 130 participants acquiring new knowledge of our folklore.***

VIJESTI

Predstavljen zbornik radova "Hrvatska književnost u susjedstvu"

ZAGREB - Zbornik radova "Hrvatska književnost u susjedstvu", koji se bavi književnim stvaralaštvom Hrvata u susjednim zemljama, predstavljen je 29. siječnja u Društvu hrvatskih književnika (DHK) u Zagrebu. O zborniku su govorili kroatisti Vinko Brešić, Jelena Lužina i Miroslav Mićanović.

Brešić je istaknuo kako zbornik "Hrvatska književnost u susjedstvu" ujedinjuje osamnaest izabranih eseja od sedamnaest autora. Zbornik je, napomenuo je Brešić, pregled i uvid u književno stvaralaštvo na hrvatskome jeziku i stvaralaštvo podrijetlom hrvatskih pisaca na drugim jezicima, u bližim i obližnjim zemljopisnim prostorima.

U zborniku je esejistički prikazano stvaralaštvo naših sunarodnjaka u susjedstvu, zastupljenost prijevoda hrvatske književnosti i hrvatskih pisaca u susjednim kulturama te stupanj reciprociteta u tome pogledu u Bosni i Hercegovini, Vojvodini (Srbiji), Boki kotorskoj (Crnoj Gori), Makedoniji, Sloveniji te Mađarskoj, Češkoj, Slovačkoj, Italiji, Austriji, Njemačkoj, rekao je Brešić.

Prema riječima prof. Jelene Lužine vrijednost ove knjige je i u tome što se ona dogodila izvan metropolitanskoga obzorja, što Pulu afirmira kao novo književno središte. Ocijenila je kako su radovi u knjizi ne samo evidentiranja stanja, nego i svojevrsna evaluacija te književnosti.

U zborniku su objavljeni radovi autora koji su svoje eseje izlagali na Pulskim danima eseja, među kojima su: Mirko Ćurić (Đakovo), Valnea Delbianco (Pula), Zvonko Kovač (Zagreb), Željka Lovrenčić (Zagreb), Jelena Lužina (Skoplje), Šimun Musa (Zadar/Mostar), Milorad Nikčević (Osijek), Sanja Vulić (Zagreb), Đuro Vidmarović (Zagreb) i Tomislav Žigmanov (Subotica).

Zbornik je uredio Boris Domagoj Biletić, a predgovor je napisao Vinko Brešić. Objavili su ga nakladnici Nova Istra i istarski Ogranak DHK. *(Hina)*

Mali narod s velikom dijasporom

Novo suvremeno iseljavanje poprima zabrinjavajuće razmjere stoga je potrebno što hitnije provoditi određene mjere ostanka. Postavlja se pitanje društvene odgovornosti pojedinaca i institucija!

Razgovarala: **Naida Šehović**

Dr. sc. Marina Perić Kaselj u Institutu za migracije i narodnosti obnaša dužnost v.d. ravnateljice. Područje njezina istraživanja su iseljeništvo i prekomorske migracije. Kontinuirano surađuje s HMI-jem. Rođena je 1973. godine u Sinju. Diplomirala je sociologiju 1998. godine na Odsjeku za sociologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Poslijediplomski znanstveni studij Komparativne politike završila je 2004. godine na Fakultetu političkih znanosti obranom magistarske disertacije pod nazivom "Obrasci transformacije identiteta hrvatskih iseljenika u Čileu". Upisala je 2004. godine izvandoktorski znanstveni studij na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Doktorirala je 2010. godine. Ove godine sudjeluje u programsko-organizacijskom odboru trećega Hrvatskoga iseljeničkog kongresa.

Marina Perić Kaselj, v.d. ravnateljica Instituta za migracije i narodnosti

U posljednje vrijeme svjedoci smo sve većeg broja iseljavanja mladih Hrvata. Koji su, po Vašemu mišljenju, ključni razlozi za to?

Iseljavanje iz Hrvatske i migracije stalna su pojava na ovim prostorima. Broj iseljavanja povećan je ulaskom Hrvatske u EU, kao i zbog sve veće stope nezaposlenosti. Novo suvremeno iseljavanje poprima zabrinjavajuće razmjere stoga je potrebno što hitnije provoditi određene mjere ostanka, ali da bi te mjere bile dostatne i učinkovite država ne smije biti odvojena od naroda, a time mislim kako ključne znanstvene, stručne i državne institucije moraju biti koordinirane i u dijalogu. Postavlja se pitanje društvene odgovornosti pojedinaca i institucija!

Iseljenici i njihovi potomci mogu i moraju biti promotori Hrvatske u svim sferama političkog, kulturnog, ekonomskog života država u kojima žive.

Što je s priželjkivanim povratkom iseljenika?

Interes za povratkom iseljenika koji je bio naglašen poglavito neposredno nakon Domovinskoga rata krajem 90-ih godina vidno je oslabljen. Značajan broj dolaska druge i treće generacije u Hrvatsku, i to visokoobrazovnih stručnjaka, nije praćen državnom politikom niti postoje bilo kakve mjere za njihovu integraciju. Smatram da se takvim odnosom države zanemaruje snažan potencijal emocionalnog kapitala koji oni imaju i sa sobom donose. Emocionalni kapital obilježje je mnogih hrvatskih dijasporskih zajednica. Nije nužan fizički povratak. Iseljenici i njihovi potomci mogu i moraju biti promotori Hrvatske u svim sferama političkog, kulturnog, ekonomskog života država u kojima žive. Iako smo mali narod, upravo

zbog velike dijaspore možemo postati veliki i bitni čimbenici u svijetu.

Kako društvene mreže utječu na hrvatske dijasporske zajednice?

Društvene mreže su važne kao sredstvo komunikacije, služe za razmjenu informacija i iskustava onih koji su već u procesu i migriraju, onih koji misle ili donose odluku o iseljavanju, ali i onih koji bi se vratili ili u slučaju druge i treće generacije koji se odlučuju useliti u Hrvatsku. Osim ovog važno je i pitanje kojim se bavim i na razini znanstveno-istraživačkog rada: kreiranje novih zajednica, kako sam ih nazvala "hrvatskih virtualnih dijasporskih zajednica" (HDVZ). Hrvatska dijaspora uz pomoć novih komunikacijskih sredstava, primjerice Interneta, kreira novi oblik društvenosti – etničko okupljanje, komunikaciju i interakciju u virtualnom prostoru. Na taj način generira se novi oblik društvenih zajednica i kolektivnih identiteta, tzv. virtualne dijasporske zajednice i virtualni dijasporski identiteti. Hrvatski migranti, tj. hrvatski iseljenici i njihovi potomci, utjecajem elektroničkih medija ili Interneta izgrađuju nove odnose prema Hrvatskoj jer ona je virtualno blizu, može se svakog dana "osjećati" i gledati, biti njezinim dijelom. Članovi HDVZ-a mogu u svakom trenutku diskutirati međusobno s članovima drugih HDVZ-a u Hrvatskoj i svijetu. Struktura zajedništva je šira i jača jer putem računalno posredovane komunikacije nema granica i ograničenja koje postavlja tradicionalna zajednica smještena na fizičkom prostoru.

Institut za migracije i narodnosti bio je suorganizator drugog, a sada je suorganizator trećeg Hrvatskog iseljeničkog kongresa koji će se održati na ljeto u Osijeku

2. iseljenički kongres u Šibeniku 2016: Tanja Trošelj, Tuga Tarle, Marina Perić Kaselj i Dubravka Petrović

Hrvatska dijaspora uz pomoć novih komunikacijskih sredstava, poput Interneta, kreira novi oblik društvenosti – etničko okupljanje, komunikaciju i interakciju u virtualnom prostoru.

Na koji način Institut za migracije i narodnosti surađuje s iseljeništvom?

U Institutu za migracije i narodnosti (IMIN), koji je osnovan 1984. godine spajanjem Zavoda za migracije i narodnosti (odjela tadašnje Matice iseljenika Hrvatske) i Centra za migracije, postoji već duga tradicija znanstvenog istraživanja hrvatske dijaspore u sklopu Zavoda, Centra, a sada i IMIN-a. Veliki broj istraživanja u sklopu IMIN-a proveden je na temu hrvatske dijaspore i realizirano je nekoliko znanstvenih projekata vezanih uz hrvatsku dijasporu, njezin identitet, transnacionalne migracije i sl. Riječ je o interdisciplinarnome istraživanju povjesničara, sociologa, geografa i psihologa. Kolege/ice i ja sudjelovali smo na mnogim međunarodnim konferencijama vezanim uz hrvatsko iseljeništvo kako u Hrvatskoj tako i u svijetu. IMIN i dalje intenzivno sudjeluje i potiče daljnja istraživanja na temu hrvatske dijaspore, organiziramo i konferencije vezane uz ovu temu i publiciramo znanstvene članke i zbornike. U sklopu IMIN-a uključili smo kao volonterke i dvije doktorice znanosti pitomkinje hrvatskih iseljenika, jednu iz Australije, a drugu iz Argentine. Ove godine u IMIN-u je bio i potomak hrvatskih iseljenika iz Čilea (pripadnik četvrte iseljeničke generacije) u sklopu studijskoga boravka. Sudjelujemo i u mnogobrojnim programima Hrvatske matice iseljenika i na taj način nam je dana mogućnost tzv. popularizacije znanosti.

Vaše područje interesa su identiteti hrvatskih migrantskih/iseljeničkih zajednica u svijetu i hrvatska politička emigracija, možete li reći nešto o tome?

Iako se bavim europskim i prekooceanskim migracijama, kao i Hrvatima kao nacionalnim manjinama, posebno sam se usmjerila na istraživanja hrvatskih zajednica u Južnoj Americi, što je konkretno bila i tema moga magistarskoga i doktorskoga rada. Sudjelovala sam u mnogobrojnim televizijskim i radijskim emisijama kako bih široj javnosti što više predstavila teme hrvatske dijaspore, poglavito vezano uz pitanja identiteta. Naime, kad govorimo o hrvatskoj dijaspori moramo imati u vidu da je riječ o heterogenome pojmu. Konfiguracija hrvatskih iseljeničkih zajednica različita je ovisno o razdobljima

iseljavanja, broju iseljenih, političkim prilikama za vrijeme iseljavanja, području useljavanja, politici zemlje useljavanja i dr. Identitet nije fiksna, već je promjenjiva kategorija... Uključuje važno pitanje tko smo i što smo i kako definiramo sebe i kako nas definiraju drugi. Odnedavno sam započela i temu istraživanja hrvatske političke emigracije, posebice one liberalno-demokratske orijentacije jer smatram kako je bila zanemarena i nepoznata u znanstvenome, ali i u širem smislu. Stoga je veliki doprinos IMIN-a što je prvi započeo s istraživanjem ovako važne teme bitne ne samo za povijest hrvatske emigracije, već i povijest Hrvatske. Krajem 2012. godine IMIN je organizirao znanstveno-stručni skup u organizaciji IMIN-a pod nazivom "Tihomil Rađa: društveni kontekst hrvatske intelektualne demokratsko-liberalne emigracije", a 2016. godine u nakladništvu IMIN-a i HMI-ja tiskan je i istoimeni Zbornik. Ove godine namjeravamo tiskati zbornik radova sa skupa organiziranog i održanog krajem 2016. godine u organizaciji Centra za istraživanje hrvatskog iseljeništva i IMIN-a pod nazivom "Društveno-povijesni kontekst političkog djelovanja u iseljeništvu: organizacije, stranke, pokreti".

Marina Perić Kaselj i Tomislav Markić, ravnatelj dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu na Danima otvorenih vrata Instituta za migracije i narodnosti

Kako ocjenjujete suradnju IMIN-a i HMI-ja?

IMIN i Hrvatska matica iseljenika surađuju niz godina, a prošle godine potpisali smo i Sporazum o suradnji i započeli znanstveno-stručni projekt pod nazivom "Hrvati u Sibiru: fenomen dvostrukog iseljavanja". Prošle godine u suorganizaciji s Maticom organizirali smo okrugli stol vezan uz Hrvate u Srbiji i Srbe u Hrvatskoj, kao i međunarodni znanstveno-stručni skup "Dijasporski i nacionalno manjinski identiteti: migracije, kultura, države". Sudjelujemo i svake godine na popularnoj manifestaciji Noć knjiga koje u Matici priređuje prof. Vesna Kukavica koja nas rado uključuje u rad, a pišemo i članke u Iseljeničkome zborniku. Rad IMIN-a i HMI-ja se nadopunjuje i zajedno možemo ostvariti mnogobrojne dobre rezultate jer mi smo znanstvena institucija koja svojim istraživanjem i pristupom može pomoći i nadopuniti se u stručnim programima HMI-ja. Imamo u planu i druge projekte, o čemu smo preliminarno razgovarali s ravnateljem HMI-ja i pojedinim djelatnicima.

Istražujem hrvatsku političku emigraciju, posebice onu liberalno-demokratske orijentacije jer smatram kako je bila zanemarena i nepoznata u znanstvenom, ali i u širem smislu.

Koji su planovi IMIN-a u 2018.?

IMIN u 2018. godini planira organizirati dvije znanstveno-stručne konferencije vezane uz hrvatsku dijasporu, kao i nekoliko okruglih stolova i posjeta naših hrvatskih manjinskih zajednica u regiji. Nadam se da ćemo to odraditi zajedno s HMI-jem. Nedavno je HMI uključio IMIN u predstavljanje tema hrvatskog iseljeništva zagrebačkim gimnazijalcima, a nadam se da ćemo tu praksu njegovati i ubuduće i otvoriti se i studentskoj populaciji kako bismo potaknuli da se oni u većem broju odluče za diplomske radove vezane uz temu iseljeništva. IMIN očekuje ove godine i potpisivanje Sporazuma sa Središnjim državnim uredom za Hrvate izvan RH kako bismo pritom stavili naglasak na povezivanje ovih triju institucija koje bi zajedničkim djelovanjem i koordinacijom mogle biti što uspješnije i učinkovitije. I na kraju, III. Hrvatski iseljenički kongres (HIK) treba nam biti svima u fokusu jer uz organizatora, Centar za istraživanje hrvatskog iseljeništva, uključene su mnogobrojne znanstvene i stručne, državne institucije, a mnogobrojni prijavljeni znanstvenici i naši povratnici, kao i znanstvenici i ljudi iz dijaspore, učinit će ovaj Kongres važnim i velikim događajem koji će dati pozitivan učinak u stalnome naporu približavanja domovinske i iseljene Hrvatske.

Spomenuli ste III. Hrvatski iseljenički kongres koji će se održati u Osijeku od 29. lipnja do 1. srpnja. Koja je Vaša uloga i doprinos u tome?

Institut za migracije i narodnosti bio je suorganizator drugog, a sada je suorganizator trećeg HIK-a. Ja i osobno sudjelujem u kongresu kao što sam sudjelovala i u drugom HIK-u u znanstveno- organizacijskom dijelu Kongresa jer se od 1999. godine bavim temama hrvatske dijaspore pa je stoga ova tema za mene posebno važna, poglavito sa stajališta znanstvenog istraživanja hrvatske dijaspore. Sad sam kao čelna osoba IMIN-a u situaciji da i institucionalno podržim rad HIK-a te da znanstvena istraživanja sve više usmjerimo prema ovoj važnoj problematici. Poseban doprinos IMIN-a je što je u drugi, a sada i treći HIK uvrstio i panel vezan uz Hrvate kao nacionalne manjine. ■

ENG ***An interview with acting director of the Institute for Migration and Ethnic Studies Marina Perić Kaselj PhD. She feels that the present wave of emigration among Croatians has reached worrying proportions and that measures to ensure people stay in the country are urgently required.***

Jubilarni Božićni dani hrvatskih katolika u Ljubljani

SLOVENIJA - Završna svečanost tridesetih Božićnih dana hrvatskih katolika u Ljubljani i Sloveniji održana je u nedjelju, 14. siječnja. Euharistijsko slavlje u franjevačkoj crkvi Marijina Navještenja na Tromostovlju u Ljubljani predvodio je vrhbosanski nadbiskup i metropolit kardinal Vinko Puljić u koncelebraciji s ljubljanskim nadbiskupom i metropolitom Stanislavom Zoreom. U koncelebraciji su bili i apostolski nuncij u Sloveniji nadbiskup Juliusz Janusz, provincijal Slovenske franjevačke provincije Svetoga Križa fra Marjan Čuden, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joško Kodžoman iz Splita, ravnatelj Dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu vlč. dr. Tomislav Markić, voditelj HKM u Ljubljani fra Marko Prpa i još desetak svećenika. Uz mnogobrojne vjernike, na misi je nazočila i izaslanica državnoga tajnika Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonka Milasa, načelnica Dubravka Severinski.
U izrazima dobrodošlice kardinalu Puljiću, o. Prpa posebno je istaknuo kako je ovo drugi kardinalov pohod toj zajednici koju većinom čine upravo Hrvati katolici iz BiH. Prpa je na gostoprimstvu zahvalio mjesnoj, ljubljanskoj Crkvi, te pozdravljajući dvojicu franjevačkih provincijala rekao: "Bez međusobnog razumijevanja tih dviju franjevačkih zajednica u duhu asiškoga siromaha, ovaj događaj ovdje ne bi bio moguć, barem ne u ovakvome tridesetogodišnjem nizu." Spomenuo je i lazarista Antona Pusta i redovnice koje su zaslužne da se misa na hrvatskome jeziku počela u Ljubljani slaviti na Božić 1969. godine.
U znak zahvalnosti vjernici su kardinalu Puljiću poklonili repliku misnice nastalu prekrajanjem kraljevskoga plašta Stjepana Tomaševića.
Prije blagoslova vjernicima se obratio i nadbiskup Zore te zahvalio hrvatskim vjernicima da tolike godine, kako sebi, tako i slovenskim kršćanima i svima drugima, poručuju da Gospodin stanuje tamo gdje su dvojica ili trojica okupljeni u Njegovo ime.
Euharistijsko slavlje animirao je orkestar Tamburaškog društva "Gaj" iz Zagreba i Vokalni ansambl Marije Pomoćnice iz Zagreba, koji su nakon mise održali koncert. *(IKA)*

Svečano započela hrvatska nastava u Milanu

ITALIJA - Potkraj prošle godine održano je svečano otvorenje i priredba prve generacije učenika Hrvatske nastave u Milanu koja je pokrenuta suradnjom Generalnoga konzulata RH u Milanu i Ministarstva znanosti i obrazovanja, u čijoj je nadležnosti nastava. Događaj su prepoznali i poduprli predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović i njezin Ured, Središnji državni ured za Hrvate izvan RH, Grad Milano, Hrvatska zajednica u Lombardiji, Klub prijatelja Hrvatske i Školska knjiga, koja je za tu priliku donirala poklone učenicima.
Cijenjeni gosti obratili su se prisutnima prigodnim riječima. Generalna konzulica Iva Pavić zahvalila je svima koji su pomogli u uspješnom početku nastave dodavši da je očuvanje i njegovanje hrvatskoga jezika i kulture dar djeci i obiteljima Hrvata u Milanu. Predsjednica Grabar-Kitarović učenicima je uputila poklone i pismo koje je pročitala konzulica Pavić, istaknuvši da će nastava na hrvatskome jeziku generacijama učenika proširiti mogućnosti obrazovanja. Fabio Arrigoni, predsjednik Okruga I, obratio se u ime gradonačelnika Giuseppea Sale izrazivši zadovoljstvo što je Grad Milano dao doprinos ustupanjem besplatne učionice. Nadalje, Momir Karin, pomoćnik ministrice, istaknuo je napore koje Ministarstvo znanosti i obrazovanja ulaže da bi nastava bila dostupna svim hrvatskim građanima izvan domovine. Draženka Arar, savjetnica za posebna pitanja hrvatskog iseljeništva, govorila je o aktivnostima koje Središnji državni ured za Hrvate izvan RH omogućuje hrvatskim zajednicama. Prof. Tina Fabijančić naglasila je da je učenje hrvatskoga jezika i kulture korak prema razvijanju višejezičnosti i multikulturalnosti kao načina života. Publiku su zabavili i nasmijali učenici pjesmicama i recitacijama, članovi hrvatske zajednice nastupili su tradicionalnim pričama i šaljivim igrokazom. Videonastupima pridružili su se učenici iz Dubrovačke gimnazije. Središnji dio programa bilo je predstavljanje knjige *Velike avanture malog Orehovića* autorice Ljiljane Došen.
Hrvatska nastava u Milanu šesto je nastavno mjesto u Italiji te je njezinim pokretanjem ostvarena dugogodišnja težnja hrvatske zajednice u Milanu.

‘Znači nan on puno više nego ča u foje piše’

Točno u 19.11 sati u organizaciji Hrvatske matice iseljenika i u nazočnosti ravnatelja HMI-ja Mije Marića te suradnica upriličena je zanimljiva i iznimno emotivna retrospektiva Hajduka i iseljeništva

Tekst: **Ivana Rora**

Prvi put u trinaestogodišnjoj tradiciji Noći muzeja u Hrvatskoj, 26. siječnja, u program se uključio jedan nogometni klub, i to Hajduk. U organizaciji Hrvatske matice iseljenika – podružnice Split upriličena je zanimljiva i iznimno emotivna retrospektiva Hajduka i iseljeništva. Priča je to o kojoj se puno zna i koja živi vječno jer hrvatsko iseljeničko srce odavno kuca za nogometne klubove rodnoga kraja. Posebice Hajduka! Upravo je taj jaki i ljubavlju za domovinom izražen odnos prikazan u videoprojekciji autorice Branke Bezić Filipović, voditeljice HMI-ja Split.

Priča je to o desetljetnoj suradnji i ljubavi Hajduka i hrvatskih iseljenika, popraćena fotografijama i dokumentacijom, često požutjelom od godina starosti, ali vrijednom čuvaricom uspomena i sjećanja na vremena odlaska iz Dalmacije diljem svijeta. Val iseljavanja pratila je tuga za domovinom i rodnim krajem, ali i snažan emotivni naboj prema svemu što je iz domovine dolazilo, a kada je bila riječ o veteranima Hajduka - onda je to bilo jedno srce.

- Dirljivo je bilo putovati s veteranima Hajduka i vidjeti s koliko su onih najjačih emocija dočekani u dalekim zemljama gdje žive Hrvati. Sačuvali su Hajduk u srcu i to su prenijeli na svoju djecu i unuke. Svaka odigrana utakmica doživljaj je koji se pamtio zauvijek, o kojem se pričalo godinama i koji je iz domovine nosio dašak rodne grude. Uz “balun” i Hajduka – naglasila je Branka Bezić Filipović.

Uz video projekciju autorice Branke Bezić Filipović o desetljetnoj suradnji i ljubavi Hajduka i hrvatskih iseljenika, putem Skypea uspostavljen je i kontakt s društvima prijatelja Hajduka u SAD-u, Kanadi i Ekvadoru (foto: HNK Hajduk)

Program je s razlogom započeo točno u 19.11 sati jer je 1911. godina, godina osnutka Hajduka, a ovome iznimnom projektu HMI-ja Split nazočio je i ravnatelj HMI-ja Mijo Marić sa suradnicama iz Zagreba. Naslov programa ‘Znači nan on puno više nego ča u foje piše’ dokazao je veliki značaj Hajduka u domovini i iseljeništvu i odmah doveo sve posjetitelje u jednu posebnu priču o iseljeništvu i Hajduku.

Na početku programa publici se prigodnom riječju obratio član NO HNK Hajduk Marko Erceg, a tijekom projekcije emitirana je i snimljena pozdravna poruka predsjednika Ivana Kosa iz Turske. Živopisno je bilo obraćanje veterana Ante Ivkovića Zonzija, koji je iz prve ruke dočarao vezu Hajduka i iseljeništva i svjedočio o svojim posjetima Hrvatima diljem svijeta. Govorio je i prvi počasni konzul Francuske, Gerard Denegri. Nakon završetka programa mnogobrojni posjetitelji uživali su u razgledavanju trofejnih dvorana, projekciji dokumentarnoga film Mate Prlića ‘1950’, o jednoj od najslavnijih godina u povijesti splitskoga kluba, dok je poseban vizualni doživljaj pružao izlazak u VIP ložu i pogled na prigodno osvijetljeni grb voljenoga kluba. Ukupno 4.870 posjetitelja bilo je na Poljudu u Noći muzeja, a Hajduk i njegova bogata povijest, uz monumentalnu poljudsku ljepoticu, još jednom su se pokazali pravim magnetom za publiku koji je prepoznala i upriličila Hrvatska matica iseljenika - Split. ■

ENG ***Hajduk is the first soccer club to take part in the Night of the Museums event in Croatia. The Split branch office of the Croatian Heritage Foundation staged a fascinating and deeply emotional retrospective featuring Hajduk and the emigrant communities.***

Cilj – zajednička nominacija

Skup je organiziran u povodu crnogorskog pokretanja nominacije Bokeljske mornarice i kola svetoga Tripuna na UNESCO-ov popis bez navođenja kulta sv. Tripuna i hrvatskoga naroda koji je stvarao, održavao i do danas je baštinik naslijeđa Bokeljske mornarice

Kolo Bokeljske mornarice ispred katedrale sv. Tripuna u Kotoru

Tekst/foto: **Hina**

Sudionici znanstveno-stručnoga skupa "Bokeljska mornarica i kolo svetoga Tripuna kao tradicija bokeljskih Hrvata", održanog 19. siječnja u zagrebačkome Muzeju Mimara, složili su se kako je najpravedniji način da se Bokeljska mornarica uvrsti na UNESCO-ov Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva zajednička nominacija Hrvatske i Crne Gore s obzirom na njezinu neraskidivu povijesnu vezu s Katoličkom crkvom i hrvatskim narodom.

Skup su organizirali Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Hrvatske bratovštine "Bokeljska mornarica 809" iz Zagreba, Rijeke, Pule, Splita i Dubrovnika, u povodu crnogorskog pokretanja nominacije Bokeljske mornarice i kola svetoga Tripuna na UNESCO-ov popis bez navođenja kulta svetoga Tripuna i hrvatskoga naroda koji je stvarao, održavao i do danas je baštinik naslijeđa Bokeljske mornarice.

INTENZIVNI RAZGOVORI

Ministrica kulture Nina Obuljen Koržinek rekla je kako je hrvatsko Ministarstvo kulture više puta komuniciralo s crnogorskim Ministarstvom kulture te službeno izrazilo želju za pokretanjem višenacionalne nominacije za upis Tripundanskih svečanosti i kola na UNESCO-ov Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva. "Namjera je da intenzivno razgovaramo o tome te u duhu dobre suradnje koja se potiče i u sklopu UNESCO-a krenemo sa zajedničkom nominacijom budući da i Hrvatska i Crna Gora zajednički njeguju i participiraju u tome iznimno važnom fenomenu", ustvrdila je.

Ministarstvo kulture RH uvrstilo je Tripundanske svečanosti i kolo na svoju listu nematerijalne kulturne baštine i u Registar kulturnih dobara, a Hrvatska već ima bogato iskustvo s multinacionalnim nominacijama (mediteranska prehrana, bukove šume, stećci, venecijanske utvrde). "Postoje mnoge situacije u europskoj povijesti kada su se državne granice mijenjale i narodi selili, a kulturna baština i kulturna povijest bile su i ostale teme koje u današnjem vremenu stvaraju nove veze, na kulturnome planu i u političkim odnosima različitih država", rekla je.

Obuljen smatra kako je važno prepoznati doprinos onih koji su stvarali neko kulturno dobro i baštinu, ali i onih koji su je tijekom stoljeća čuvali i obnavljali na dobrobit budućih naraštaja. "Uvje-

"Uvjerena sam da će Hrvatska i Crna Gora nastaviti dobru suradnju na zajedničkom upisu višenacionalnih nominacija", istaknula je ministrica Nina Obuljen Koržinek.

Ivan Škanata, predsjednik Hrvatske bratovštine "Bokeljska mornarica 809" Zagreb

rena sam da će Hrvatska i Crna Gora nastaviti dobru suradnju na zajedničkom upisu višenacionalnih nominacija, promičući tako suvremene trendove međunarodne i međuinstitucionalne suradnje, kao i ideju multikulturalnosti i dijaloga", istaknula je.

VJERA I PONOS ZA OČUVANJE TRADICIJE

Kotorski biskup mons. Ilija Janjić govorio je o povezanosti Bokeljske mornarice s hrvatskim naslijeđem i Katoličkom crkvom, napomenuvši kako sv. Tripun na svome srcu nosi grad Kotor, čiji je zaštitnik, a iznad njega su napisane riječi 'Fides et honor'. "Da sveti Tripun nije imao vjeru i ponos, Bokeljska mornarica koja traje duže od 1.200 godina ne bi doživjela današnje dane, on bi mogao biti primjer mladima i drugima, ali malo tko zna za taj biser mučenika koji po cijenu života kao osamnaestogodišnjak nije htio odustati od svoje vjere", rekao je mons. Janjić.

"Ako netko želi odvojiti Bokeljsku mornaricu od vjere i crkve, neće dugo trajati, nećemo dopustiti da ona postane crnogorska Bokeljska mornarica, može biti Bokeljska mornarica u Crnoj Gori, ali ne i crnogorska jer bismo se tako istopili", istaknuo je. "Identitet Bokeljske mornarice karakterizira višeslojnost, u njezinoj višetisućljetnoj opstojnosti nije moglo biti drukčije, no nje nema bez crkve", dodao je mons. Janjić.

Ivo Škanata, predsjednik Hrvatske bratovštine "Bokeljska mornarica 809" Zagreb, rekao je u ime svih bratovština kako je bogata baština Bokeljske mornarice s nacionalnog spektra potpuno anonimna, a zadaća skupa koji će, uz ostalo, obuhvatiti povijesni pregled Bokeljske mornarice kao paradigme hrvatske nematerijalne baštine od njezina osnutka 809. godine do danas je dati odgovore na pitanja od nacionalnoga značaja. Izrazio je nadu da će se prazna rubrika koja sada postoji u nacionalnom određivanju kulturnog dobra Bokeljske mornarice ispuniti na pravi način. "Ako mi to ne napravimo, napravit će netko drugi i to neće biti u skladu s povijesnim istinama", naglasio je.

Ministrica kulture Nina Obuljen Koržinek i predsjednik HAZU-a Zvonko Kusić

"Ako mi to ne napravimo, napravit će netko drugi i to neće biti u skladu s povijesnim istinama", naglasio je Ivo Škanata, predsjednik Hrvatske bratovštine 'Bokeljska mornarica 809' Zagreb.

Zagrebački Bokelji su u svečanim odorama došli na skup

Prema riječima Zvonimira Dekovića, predsjednika Hrvatskoga nacionalnog vijeća Crne Gore, Bokeljska mornarica temelj je tradicionalne kulture koji potvrđuje hrvatsku opstojnost u Crnoj Gori, a očekuje i da će Crna Gora bit ponosna na čitav doprinos hrvatskoga naroda u toj zemlji kako ne bi više dolazilo do omalovažavanja i odvajanja te tradicije od Katoličke crkve.

VELIKA ULOGA KATOLIČKE CRKVE

Predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, akademik Zvonko Kusić, izrazio je uvjerenje u uspjeh zajedničke kandidature podsjetivši na bogatu kulturnu baštinu Hrvata u Boki kotorskoj. "Na rubu zapadnog kršćanstva, gdje se susreću katoličanstvo i pravoslavlje, dio hrvatskog korpusa odvojen od domovine uspio se ne samo održati, već i stvoriti kulturna dobra u nerazmjeru sa svojim brojem, što je rijedak primjer i na svjetskoj razini", istaknuo je. "Tu je veliku ulogu odigrala Katolička crkva i stoga je identitet tamošnjih Hrvata i Katoličke crkve neodvojiv, što se očituje i u slavljenju svetoga Tripuna. Jasno je da su Bokeljska mornarica i kolo svetoga Tripuna tekovina hrvatskoga naroda i hrvatske kulture", dodao je.

Na skupu je nastupio dječak, mali admiral iz Pule, Domagoj Pasković, koji je recitirao pjesmu Andrije Kačića Miošića o Boki, a u Muzeju Mimara postavljena je i izložba fotografija "Besjede o Boki" Dražena Zetića. ■

ENG ***The participants of a symposium on the Bokelj Navy and the St Tripun Round Dance as traditions of the Croatians of Boka Kotorska discussed the nomination of the Bokelj Navy for the UNESCO list of immaterial cultural heritage.***

Za dvije godine Hrvatska preuzima predsjedanje Vijećem EU-a

Pred nama je prilika koju ne smijemo propustiti

Bugarska je 1. siječnja preuzela šestomjesečno predsjedanje EU-om

Identitet i imidž postaju sve važniji u međunarodnim odnosima. Kako bismo za dvije godine zasjali kao europska zvjezdica vrijedna poštovanja, krajnje je vrijeme da se pokrenemo. I to odmah!

Tekst: **Božo Skoko**

Za dvije godine, na Novu godinu 2020. Hrvatska će preuzeti predsjedanje Europskom unijom, odnosno ključnim tijelom te zajednice - Vijećem EU-a, koje okuplja resorne ministre zemalja članica, donosi zakone i provodi ih, koordinira politike pojedinih država, sklapa međunarodne sporazume, priprema proračun, vodi vanjsku i sigurnosnu politiku... Tada će punih šest mjeseci naša zemlja biti u fokusu europske javnosti, odnosno političara i medija svih 27 država članica. U Hrvatsku će biti uprte oči, kamere i mikrofoni. Od nas će se očekivati da vučemo poteze, pokrećemo inicijative, činimo EU učinkovitom u rješavanju problema i jačanju zajedništva. Stizat će nam političari i novinari iz cijele Europe. Bit ćemo domaćini mnogobrojnih sastanaka i susreta, a ako poželimo moći ćemo organizirati i sastanke na vrhu - Europskog vijeća, odnosno predsjednika i premijera članica Europske unije, kao što je to primjerice najavila Bugarska za svibanj tijekom svoga šestomjesečnog predsjedanja. Ona je kao temu izabrala budućnost zemalja Zapadnoga Balkana, a mi možemo što poželimo, odnosno što budemo smatrali važnim za budućnost Europe, a pritom da je nama u interesu.

Ministrica vanjskih poslova Marija Pejčinović Burić

Milijuni ljudi u Europi već imaju jasnu percepciju naše zemlje, a da je nikada nisu vidjeli. Baš zato se moramo potruditi da utječemo na tu sliku i mijenjamo je u njihovim glavama kako bi jedva dočekali boraviti u Hrvatskoj ili je pozitivno komentirati.

RIJEKA - EUROPSKA PRIJESTOLNICA KULTURE

Zapravo, tijekom predsjedanja Europskom unijom svaka država može nametnuti probleme, odnosno teme koje smatra važnim za Europu. Nerijetko su to teme koje muče članice predsjedateljice ili pak preko njih žele prenijeti vlastita iskustva. Tako je Estonija, koja je upravo krajem 2017. završila svoje predsjedanje, odabrala četiri ključna područja djelovanja: otvorenost i inovativnost europskoga gospodarstva, sigurnost, uključivost i održivost Europe te digitalizaciju i slobodno kretanje podataka (gdje je iznimno uspješna, a zahvaljujući pozornosti koju je imala proteklih šest mjeseci cijela ju je Europa upoznala kao inovativnu i tehnološki naprednu zemlju).

Dakle, pred nama je prilika koju ne smijemo propustiti kad je u pitanju imidž Hrvatske i njezino pozicioniranje u Europi. To više što nismo iskoristili ulazak Hrvatske u Europsku uniju 2013. kako bismo se dostojanstveno predstavili svojim europskim susjedima. Bilo je i tada sjajnih ideja, ali tadašnja Vlada sve je svela na prigodničarsko oku-

pljanje i koncert na zagrebačkome Trgu bana Jelačića, čime smo zaslužili jedva par minuta u udarnim informativnim emisijama svjetskih medija umjesto da smo tjednima bili glavna vijest. A ovakvu priliku stvarno nećemo imati opet prilično dugo. To više što će u vrijeme hrvatskog predsjedanja EU-om i Rijeka biti europska prijestolnica kulture pa ćemo dodatno biti pod povećalom europske kulturne javnosti.

OBLJETNICA SMRTI SV. JERONIMA

Zanimljivo je da se baš te godine obilježava i 1600. obljetnica smrti svetoga Jeronima, jednoga od najvećih povijesnih velikana rođenih na našim prostorima, jednoga od najvažnijih kršćanskih svetaca i velikana europske civilizacije, koji je preveo Bibliju s hebrejskoga i grčkoga na latinski (popularna Vulgata) te postao veliki crkveni naučitelj. Sve su to dodatni razlozi da 2020. bude uistinu "hrvatska" godina u Europi. Ali, samo ako iskoristimo tu jedinstvenu priliku jer u globalnoj borbi za medijsku pozornost ništa se neće dogoditi samo od sebe sve dok mi ne zainteresiramo svijet za sebe i svoje priče.

Nekome bi se moglo učiniti da je prerano baviti se ovom temom. Ali iskustvo nas uči kako će dvije godine proletjeti vrlo brzo, a ako kvalitetan posao ne odradimo baš ove godine, teško ćemo "poentirati" pa se nemojmo opet iščuđivati kako nismo uspjeli kapitalizirati takvu priliku. Naime, Hrvatska će za dvije godine palicu predsjedanja preuzeti od Finske, a nakon Hrvatske Europskom unijom će "drmati" Njemačka. Iako je riječ o zemljama koje imaju i te kako iskustva u predsjedanju, njihovi dobro uigrani timovi već se pripremaju za svoje uloge i dobro znaju koje će teme i zadatke nametnuti Europi.

Jasno, hrvatsko Ministarstvo vanjskih i europskih poslova ozbiljno se priprema za ovaj izazovan zadatak. Uostalom, tim za pripremu predsjedanja vodila je iskusna diplomatkinja, državna tajnica Marija Pejčinović Burić sve dok nije postala ministrica. Ona najbolje zna koliko nas posla očekuje i kakva nam se povijesna prilika pruža. Već su naši diplomati boravili u dosadašnjim zemljama predsjedateljicama i učili na njihovim iskustvima, a tako će biti i tijekom sljedećih četiriju predsjedanja dok mi ne dođemo na red. Međutim, iako nema dvojbe da će resorno ministarstvo i diplomacija odraditi svoj dio posla, iskustva drugih zemalja nas uče da nije mudro ni praktično cjelokupne pripreme svesti samo na vanjskopolitički resor, odnosno ostaviti samo politici da tehnički odradi taj dio posla, već je ovo prilika da se uključe sve relevantne institucije – od onih iz kulture i kreativnih

Ulazak Hrvatske u EU 2013. tadašnja Vlada sve je svela na prigodničarsko okupljanje, čime smo zaslužili jedva par minuta u udarnim informativnim emisijama svjetskih medija umjesto da smo tjednima bili glavna vijest.

industrija do turističkih zajednica te zajedno daju svoj obol pozicioniranju Hrvatske. A povrh svega treba nam jasna zajednička vizija, dobra strategija i prijeko potrebna koordinacija želimo li da Hrvatska uistinu profitira i to ne samo 2020., već i ove dvije godine do tada. A sve je to u nas nemoguće bez blagoslova i poticaja Vlade...

UVIJEK AKTUALNA TEMA HRANA

Koje će teme Hrvatska tada otvoriti kao relevantne još ne znamo, ali stručnjaci već iznose svoje prijedloge. Jedna od zaista dobrih ideja jest da se Hrvatska, uz ostalo, pozabavi temom hrane. To je uvijek aktualna tema, a posebnu težinu ima danas kad sve više postajemo svjesni kvalitete hrane koju uvozimo i konzumiramo, kad se proizvodnja zdrave hrane nameće kao jedna od najprofitabilnijih poljoprivrednih grana, kad se na razini Europe vode polemike o

Vijeće EU u Bruxellesu

GMO hrani, kad industrija vrši pritisak na poljoprivrednike da odustanu od tradicionalne proizvodnje i koriste isključivo "industrijsko" sjeme, kad se problem gladi u svijetu čini sve većim i kad pojedini eksperti apokaliptično najavljuju nestašicu hrane i pitke vode u budućnosti... Hrvatska bi se tako pokazala kao odgovorna članica EU-a, privukla pozornost na svoje prirodne potencijale, natjerala samu sebe da pokaže primjerom što znači inovativna i profitabilna poljoprivredna proizvodnja, a promovirala bi i svoj status europske države s najvećim zalihama pitke vode u Europi.

PREDRASUDE O HRVATSKOJ

Već danas treba razmišljati gdje ćemo ugostiti sve te europske goste i što ćemo im pokazati. Pokazujući njima, posredno – zahvaljujući medijskoj pozornosti - pokazujemo i stanovnicima njihovih zemalja. Bilo bi logično da se dio sastanaka, osim u Zagrebu, održi i u Dubrovniku, Rovinju, Malome Lošinju, Splitu... koji imaju resurse i mogućnosti za organiziranje takvih događaja.

Kako nam se ne bi dogodilo kao s Agencijom za lijekove EU-a, koja se nakon izlaska Velike Britanije iz EU-a trebala preseliti u neku od drugih država članica, morali bismo odmah započeti s kampanjom predstavljanja Hrvatske. Naime, u agenciji su proveli anketu među zaposlenicima i pitali ih bi li se iz Londona preselili u Zagreb, Amsterdam ili neke druge ponuđene gradove. Zanimanje za Zagreb bilo je šokantno nisko. Razlog je sasvim jasan – tko bi se nakon Londona odlučio živjeti u nekoj tamo nepoznatoj i perifernoj europskoj državi, odnosno njezinu malome glavnom gradu. Razlozi su zapravo neznanje i stereotipno doživljavanje novih članica. To nam jasno svjedoče stranci koji su se odlučili živjeti u Zagrebu. Kažu kako su najprije imali predrasude, a onda su doživjeli grad po mjeri, koji ima sva obilježja europskih metropola, a pritom je sačuvao svoj intiman ugođaj i šarm. Danas ga ne bi napustili ni po kakvu cijenu. Međutim, mi ne možemo čekati da netko iskusi Hrvatsku pa tek onda iznese svoje stajalište o njoj. Milijuni ljudi u Europi već imaju jasnu percepciju naše zemlje, a da je nikada nisu vidjeli. Baš zato se moramo potruditi da utječemo na tu sliku i mijenjamo je u njihovim glavama kako bi jedva dočekali boraviti u Hrvatskoj ili je pozitivno komentirati.

Identitet i imidž postaju sve važniji u međunarodnim odnosima pa je krajnje vrijeme da se u Hrvatskoj netko sustavno time počne baviti jer će se posljedice našega sve lošijega političkoga i gospodarskog imidža (jedino je turistički prilično dobar) sve dublje odražavati na naš položaj u igri moći, izvoz, ulaganja, privlačenje talentiranih stanovnika... Kako bismo za dvije godine zasjali kao europska zvjezdica vrijedna poštovanja, krajnje je vrijeme da se pokrenemo. I to odmah! ■

ENG ***At the start of 2020 Croatia will take its turn at the helm of the European Union's council. Our country will then spend a half-year in the focus of the European public; the politicians and media of all 27 member states – something we need to prepare for right away.***

Jelko Yuresha (Željko Jureša) prigodom otvaranja izložbe u Zagrebu

Tekst/foto: **Hina**

Izložba kostima i drugih predmeta iz donacije slavnoga baletnog umjetnika i hrvatskoga iseljenika Jelka Yureshe može se razgledati u zagrebačkome Muzeju za umjetnost i obrt, nakon što mu je 2011. objavljena monografija pod naslovom "Jureša – vizije i snovi".

Donacija obuhvaća oko 580 predmeta i sastoji se od zbirki kostima i modnih dodataka, fotografija i slika te baletne literature. To je velika i kompleksna donacija i jedna od najznačajnijih koju je Hrvatska primila posljednjih godina, rekao je ravnatelj muzeja Miroslav Gašparović. Donacija koja je predstavljena izložbom "Balet i strast – donacija Jelka Yureshe", čiji su autori Mladen Mordej Vučković i Davor Schopf, moći će se razgledati do 18. veljače.

DEČKO IZ ZAGREBA

Jelko Yuresha (Željko Jureša) istaknuo je da dugo nije imao kontakta s Hrvatskom dok ga prije desetak godina nisu autori izložbe pronašli i pozvali da naprave izložbu. Rođen je 9. svibnja 1937. u Zagrebu, trajna potpora bila mu je majka Slavica, baletno znanje dobio je od Mile Jovanovića, a poglavito Ane Roje, neprijeporne baletne umjetnice koja je ujedinjavala ples, glumu, pokret s osobitom interpretacijom. Učenica i sljedbenica Nikolaja Legata osnovala je 1953. međunarodnu baletnu školu Roje-Harmoš u kojoj su sudjelovali i naši baletani Željko Jureša i Beata Domić-Devčić, a iz koje se uz mnogobrojne međunarodne plesače razvio ansambl Hrvatskoga narodnog

‘Takvu donaciju nisam vidio nigdje u svijetu’

To je velika i kompleksna donacija i jedna od najznačajnijih koju je Hrvatska primila posljednjih godina, rekao je ravnatelj Muzeja za umjetnost i obrt Miroslav Gašparović

kazališta u Splitu 1953. - 1958. godine.

Željko Jureša zapravo je prvi put nastupao u Zagrebu 1943. u Umjetničkoj školi HNK kao dječak u *Carstvu patuljaka* Mladena Širole, prema glazbi Borisa Krnica i koreografiji Margarete Froman, a studij nastavlja u Velikoj Britaniji. U Londonu susreće veliku baletnu umjetnicu i zvijezdu Belindu Wright, koja mu postaje baletna pa životna družica. Penje se na sam vrh svjetskoga baleta i ostaje cijelu karijeru, istaknuto je u prilogu za izložbu. Bio je član nekih od najuglednijih baletnih kuća, uz ostale i *The Royal Balleta*. Sa suprugom postaje i ambasador baleta *British councila* i nastupa u najvećim svjetskim kazališnim kućama, ali i školskim dvoranama cijeloga svijeta.

POČETAK STVARANJA ZBIRKI

Ministrica kulture Nina Obuljen Koržinek otvorila je izložbu, izrazila zahvalnost Yureshi i rekla da ova donacija spada u najznačajnije koje su obogatile Hrvatsku poput onih biskupa Jurja Strossmayera, bračnoga para Mimare, Gavelle i drugih. “Ovo je iznimno važan doprinos poznavanju kazališnih umjetnosti, ali možda i začetak jedne zbirke koja će se baviti kazališnim umjetnostima”, istaknula je. “Za nas danas ona je priča koja oživljava jedno vrijeme”, rekla je ministrica Obuljen Koržinek i posebno istaknula važnost baletne literature iz donacije te zaključila da će vjerojatno biti i nadahnuće za neke buduće zbirke.

Ravnatelj Gašparović istaknuo je da će donacija kostima u kojima su odigrane neke od najznačajnijih uloga klasičnoga baleta biti prilika da se muzeji počnu baviti tim relativno zanemarenim područjem kazališnih umjetnosti. “Ona za Hrvatsku znači početak stvaranja zbirki na tom području i ime zagrebačkoga dečka Željka Jureše upisano je u povijest ove kuće”, naglasio je.

Belinda Wright i Jelko Yuresha kao Romeo i Julija

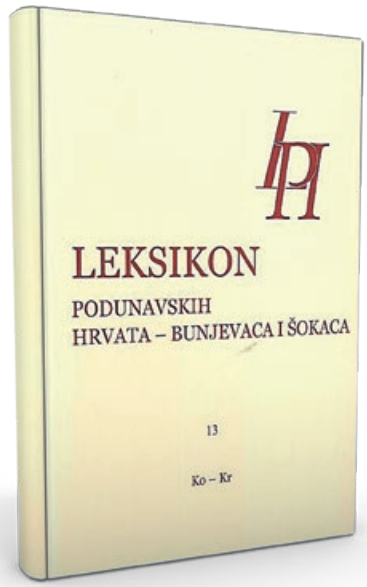
“Jako mi je važno da Zagreb ima ovo jer je imao mnoge zanimljive ljude kao Zinku Kunc- Milanov, Miju Čorak Slavensku i druge”, rekao je Yuresha.

Donacija obuhvaća oko 580 predmeta i sastoji se od kostima, modnih dodataka, fotografija...

“Jako mi je važno da Zagreb ima ovo jer je imao mnoge zanimljive ljude kao Zinku Kunc- Milanov, Miju Čorak Slavensku i druge. Odlična je ideja da ova kolekcija dođe u Zagreb tako da imate priču o svjetskome baletu”, rekao je Yuresha i poručio da će jedino umjetnost spasiti svijet. Također je istaknuo da je kolekciju skupljao po cijelome svijetu, a dio nje već je donirao muzejima u New Yorku, Londonu, Parizu, Tel Avivu i Zürichu, gdje danas živi. “Ovo je najveća donacija, takvu donaciju nisam vidio nigdje u svijetu”, istaknuo je. ■

ENG ***The Ballet & Passion – Jelko Yuresha Donation exhibition is open for viewing at Zagreb’s Museum of Arts and Crafts, featuring costumes and other exhibits from a donation by renowned ballet dancer and Croatian emigrant Željko Jureša.***

Prvorazredna akribija podunavskih Hrvata

U izradi dosadašnjih 13 svezaka Leksikona sudjelovalo je oko 150 autora (što fakultetski obrazovanih ljudi, što narodnih kazivača koji posjeduju znanje i artefakte o pojedinim osobama i pojavama), napisano je ukupno 1.654 članka na 1.445 stranica

Predstavljanje 13. sveska u Subotici

Tekst: **Vesna Kukavica**

OOvih dana Hrvatska matica iseljenika primila je na dar iz Vojvodine novi svezak *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, koji je jesenas objelodanilo Hrvatsko akademsko društvo u Subotici (2017.). Trinaesti svezak donosi 180 natuknica iz pera 57 autora, čiji sadržaj obrađuje pojmove koji počinju slovima *Ko* i *Kr*. Građa je pregledno raspoređena na 162 stranice s osam dodataka i ilustrirana sa 104 slikovna priloga, uključujući zemljovide, tablice s demografskim pokazateljima obrađenih toponima, portrete osoba, plemićke i obiteljske grbove, naslovnice referentnih časopisa i slično.

Istaknute figure raznih su zanimanja, od stvaralaca likovnih i izvedbenih umjetnosti, znanstvenika i gospodarstvenika do sportaša, svjetovnih i crkvenih velikodostojnika. Najzastupljenija su prezimena Kopilović, Kopunović, Kovač, Kovačić, Krmpotić i Križanović.

KOREOGRAF I ETNOKOREOLOG KRIČKOVIĆ

Za natuknicu se izborio zaboravljeni slikar i grafičar europskoga Münchenskog kruga Stipan Kopilović, rođen prije 141 godine, čija je osuvremenjena monografija o likovnoj mu ostavštini tiskana u Subotici tek početkom tekućeg desetljeća (2011.). Uvršten je moderni koreograf i etnokoreolog Antun Kričković te njegov znatno mlađi imenjak dokumentarist i novinar Antun Kričković zvani *Tunika* - oba rođena u Gari tik uz mađarsko-srpsku granicu, afirmiravši se vrhunskim kreacijama na budimpeštanskoj sceni. Među njihovim zajedničkim dokumentarnim filmovima izdvajamo *Bunjevačke svatove u Gari* (1980.), čija se folkloristička razigranost ubraja u najdojmljivije prizore izvedbenih umjetnosti podunavskih Hrvata. Opisana je karijera operne pjevačice Anke Kršić iz Mohača koja je diplomirala na budimpeštanskoj Muzičkoj akademiji, ostavivši traga na većini europskih pozornica druge polovine XX. stoljeća. Operni pjevač i glumac Petar Kopunović među osnivačima je Društva bačkih Hrvata u Zagrebu (1940.), iako je vrhunce karijere doživio u subotičkome HNK.

Glavni urednik dr. sc. Slaven Bačić

Eržika Živka Kovačević istaknuta je glumica koja je diplomirala na Akademiji u Zagrebu i to u naraštaju Nele Eržišnik i Svena Laste. Nogometaš Nesto Kopunović istaknuo se za Banovine Hrvatske i Kraljevine Jugoslavije, dok je reprezentativac Zlatko Krmpotić igrao osam puta za prvu momčad druge Jugoslavije, debitiravši osamdesetih prošloga stoljeća. Opsežnu natuknicu ima publicist, svećenik i svestrani kulturni djelatnik Lazar Ivan Krmpotić, čijom su zaslugom sačuvane mnogobrojne ugrožene arheološke i etnološke zbirke poput one u Đurđinu. Iscrpna natuknica posvećena je prvome suvremenom etnografu i po-

Opisana je karijera operne pjevačice Anke Kršić iz Mohača koja je diplomirala na budimpeštanskoj Muzičkoj akademiji, ostavivši traga na većini europskih pozornica druge polovine XX. stoljeća.

Iscrpna natuknica posvećena je prvome suvremenom etnografu i povjesničaru hrvatskih manjinskih zajednica Stjepanu Krpanu (1922. - 1995.), čiji je rad nezaobilazan za proučavanje podunavskih Hrvata.

vjesničaru hrvatskih manjinskih zajednica srednje i jugoistočne Europe Stjepanu Krpanu (Gornji Andrijevci, 21. XI. 1922. - Zagreb, 8. XI. 1995.), čiji rad je nezaobilazan za proučavanje podunavskih Hrvata, *Bunjevaca* i *Šokaca*.

'BUNJEVAČKO-ŠOKAČKA DANICA'

Prvi subotički knjižar i knjigoveža bio je Gjuro Kreči, poznat po pionirskim izdanjima važnim za bačke Hrvate među kojima je *Bunjevačko-šokačka Danica* (Subotica, 1894.), čija je cjelokupna građa odnedavno s pojavom EU fondova digitalizirana i dostupna na Internetu: http://zkvh.org.rs/index.php/digi-periodika/3385-danica.

Pozornost plijene životopisi mnogobrojnih liječnika, pravnika, teologa, gospodarstvenika... Prvi liječnik slobodnoga kraljevskoga grada Sombora prije 220 godina bio je Martin Petar Kral. Pravno-povijesni pisac i filozof Martin Đuro Kovačić stvorio je plodan opus na prijelazu XVIII. u XIX. stoljeće. Misionar i botaničar s trodesetljetnom srednjoameričkom adresom isusovac Marin Kovačev iz bačkoga Berega ostvario je epohalnu humanitarnu misiju u Boliviji i Venezueli, uključujući sveučilišno predavanje o ljekovitom bilju na Farmaceutskome fakultetu u Caracasu 1970-ih. Vrhunski gospodarstvenik u Somboru je inženjer Josip Krajninger, poznat kao direktor Korporacije *Sever* za elektromotore – izložen neosnovanom progonu 2000-ih. Svaka natuknica posjeduje odgovarajući znanstveni aparat u vidu izvora, popisa autorskih djela, kao i korištene literature.

Glavni urednik *Leksikona* je pravnik dr. sc. Slaven Bačić, a izvršni urednik je ugledni pisac i političar Tomislav Žigmanov, kojima su se u uredništvu pridružili i sociolog dr. sc. Mario Bara, povjesničar i arhivski savjetnik Stevan Mačković te jezikoslovac i onomastičar dr. sc. Petar Vuković. Podsjetimo, leksikonski projekt započeo je još davne 2002. godine kada je inicijalna skupina intelektualaca u kojoj je dominirao, uz relativno mladi Bačićev i Žigmanovljev tim, agilni pedagog i sociolog Dujo Runje, dogovorivši potencijalne teme, ovjeravajući ih među vrsnim suradnicima kako iz Vojvodine i Srbije, tako i iz Hrvatske i Mađarske. Na osnovi tematske valorizacije sastavljen je abecedarij

Slaven Bačić i Tomislav Žigmanov kod premijera Plenkovića

Dr. sc. Mario Bara, HKS, Zagreb

s više od tri tisuće natuknica pa se prvi pilot-svezak *Leksikona*, čija građa obuhvaća slovo *A*, pojavio prije 14 godina, točnije 2004.

LEKSIKOGRAFSKA SERIJA

Od prvoga sveščića opsega od samo 59 stranica i 77 pojmova, za desetljeće i pol stiglo se otprilike do polovice slova *K,* s time da se završetak toga slova planira do kraja godine. Najopsežniji do sada bio je 9. svezak u kojem je obrađeno slovo *H* sa 190 pojmova na čak 229 stranica. Sažeto, riječ je o petnaestogodišnjoj višesveščanoj leksikografskoj seriji prvorazredne znanstvene akribije, čiji je nagrađivani nakladnik Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice. U izradi dosadašnjih 13 svezaka *Leksikona* sudjelovalo je oko 150 autora (što fakultetski obrazovanih ljudi, što narodnih kazivača koji posjeduju znanje i artefakte o pojedinim osobama i pojavama), napisano je ukupno 1.654 članka na 1.445 stranica.

Među podupirateljima vrijedne leksikografske serije su, uz grad Suboticu, Hrvatsko nacionalno vijeće i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, sve mjerodavne kulturne i znanstvene ustanove Srbije i Hrvatske kao što su Pokrajinsko tajništvo za kulturu i informiranje te Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske. ■

ENG ***The latest, thirteenth volume of the Lexicon of Danube River Basin Croats – Bunjevci and Šokci was published this past autumn (2017) by the Croatian Academic Society of Subotica. It offers 180 entries penned by 57 authors and covers the headings Ko to Kr.***

Otvoren Virtualni muzej iseljeništva Dalmacije

Danka Radić ravnateljica Hrv. pomorskog muzeja Split, povjesničar Tonći Šitin, Branka Bezić Filipović i kustos Ljubo Radić

SPLIT - U Pomorskome muzeju u tvrđavi Gripe 7. prosinca otvoren je Virtualni muzej iseljeništva Dalmacije o kojem su govorili Branka Bezić Filipović, voditeljica splitske podružnice HMI-ja, dr. sc. Danka Radić, ravnateljica Hrvatskoga pomorskog muzeja Split (HPM) i povjesničari dr. sc. Tonći Šitin i prof. Ljubomir Radić. Hrvatski pomorski muzej Split i HMI - Split prošle su godine pokrenuli projekt istraživanja povijesti iseljeništva Dalmacije. U sklopu tog projekta HMI – Split u suradnji s HPM-om pokrenuli su Virtualni muzej iseljeništva Dalmacije.

Inicijativu je pokrenula hrvatska dijaspora u Južnoj Americi radi upoznavanja domovine svojih predaka. Na svečanom otvorenju predstavljena je video građa Branke Bezić Filipović o Ivanu - Huanu Ursiću Ostoiću, bračkome iseljeniku - graditelju svjetionika na Tihome oceanu. Posebnu pažnju izazvalo je obraćanje njegova unuka i imenjaka Juana Ursica Leala preko Skypea s udaljenosti od 14.000 kilometara. "Kustosi tog muzeja ćemo biti svi mi - mi koji dodajemo u taj muzej materijale, a i iseljenici. Oni već i sada na društvenim mrežama razmjenjuju fotografije svojih djedova! Oni svi žele zauvijek biti u zemlji svojih djedova, odakle su njihovi korijeni", poručila je na otvorenju Branka Bezić Filipović.

U sklopu projekta Virtualnoga muzeja predstavljen je program povezivanja Muzeja i Odjela s udrugama koje se bave iseljeništvom i baštinom na srednjodalmatinskim otocima. Program pod naslovom "4 otoka/4 mjesta/4 recepta" povezuje iseljeničke sredine Brač, Hvar, Korčulu i Vis te pokazuje pripremu njihovih tradicionalnih recepata.

Bezić Filipović napominje kako se u sklopu projekta planira nastavak skupljanja knjiga za zbirku "Druga domovina" Knjižnice "Antonio Rendić Ivanović" u Sutivanu na Braču. Virtualni muzej svojevrsna je riznica iseljeničkih priča i vrijednih podataka raseljenih Hrvata s tendencijom da jednog dana postane stvarni muzej iseljeništva. *(Naida Šehović)*

Mile Pešorda gostovao na tribini inozemne Croatice

ZAGREB - U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu održana je dvadeset i četvrta iz ciklusa tribina na temu inozemne Croatice u sklopu Zbirke inozemne Croatice. Gost tribine bio je književnik, prevoditelj i nakladnik Mile Pešorda, a tribinu je vodila dr. sc. Željka Lovrenčić.

Na tribini se razgovaralo o pjesništvu Mile Pešorde. Književnik je okupljenima recitirao neke od svojih najvažnijih pjesama koje su uvrštene u antologije svjetskog značaja. Govorio je o svome novinarskom radu, kao i suradnji s mnogobrojnim književnicima među kojima se ističu Jure Kaštelan i Dragutin Tadijanović, koji je o prijateljstvu njih trojice napisao pjesmu.

Pešorda je kao urednik u izdavačkoj kući 'Veselin Masleša' u Sarajevu uredio i objavio djela Milana Kundere. To je bilo prvo izdanje Kundere u komunističkim zemljama. Nakon toga Kunderu je upoznao, s njim se sprijateljio, a Kundera mu je bio mentor za pisanje doktorske disertacije. Boravio je u Parizu u vrijeme Domovinskoga rata i borio se za međunarodno priznanje

Hrvatske. Radio je u diplomaciji i bio kulturni ataše u Sarajevu od 1999. do 2000. godine kada je vodio Hrvatski kulturni centar u Sarajevu. Uvijek je bio borac za opstojnost hrvatskoga jezika i takav ostaje do danas.

Mile Pešorda rođen je u Grudama 1950. godine. Hrvatski je književnik, prevoditelj i nakladnik. Antologijski je hrvatski pjesnik te istaknuti intelektualac. Nakon mature u gimnaziji u Grudama završio je 1973. godine studij romanistike na Filozofskome fakultetu u Sarajevu, obranivši s najvišom mogućom ocjenom deset (10) diplomsku radnju s temom o kazalištu apsurda. Poslijediplomske i doktorske studije pohađao je u Zagrebu i Parizu, gdje je kod Milana Kundere prijavio doktorsku disertaciju *Ideja Europe u djelu Ive Andrića i Miroslava Krleže.*

Gradišćanski Hrvati i gosti uživali do ranih jutarnjih sati

Bal je otvorio predsjednik Hrvatskoga centra i Hrvatsko-gradišćanskoga kulturnog društva u Beču Tibor Jugović. Istaknuo je kako je ovogodišnji bal posvećen suradnji gradišćanskih Hrvata i koruških Slovenaca

Tekst: **Snježana Herek**
Foto: **Hrvatske novine**

Balu su nazočili mnogobrojni ugledni gosti iz političkog, diplomatskog, kulturnog i gospodarskog života

Među više od 450 balova koji se svake godine održavaju u Beču je i *Hrvatski bal* gradišćanskih Hrvata, koji je 20. siječnja održan dojmljivom svečanošću u bečkome hotelu Park Schönbrunn, u nazočnosti oko 1.300 gostiju i uzvanika iz Austrije, Hrvatske, BiH, Mađarske, Slovačke, Češke, Italije, Srbije i daleke Kanade. Održan je pod geslom "Hrvati & Slovenci meet Schönbrunn" i glavnom porukom "Mi se mamo radi – koruški Slovenci u gostima kod Hrvata u Beču".

Ovu najznačajniju kulturnu manifestaciju gradišćanskih Hrvata u Beču otvorio je predsjednik Hrvatskoga centra i Hrvatsko-gradišćanskoga kulturnog društva u Beču Tibor Jugović. Istaknuo je kako je ovogodišnji bal posvećen suradnji gradišćanskih Hrvata i koruških Slovenaca, dviju autohtonih narodnih manjina u Austriji, čija su prava jedino uglavljena u austrijski Državni ugovor iz 1955. godine.

Program su vodile gradišćanska Hrvatica Katarina Tyran i Slovenka Monika Novak-Sabotnik, uvodno predstavivši mnogobrojne ugledne goste iz političkog, diplomatskog, kulturnog i gospodarskog života. Među njima i glavnoga tajnika austrijskog Ministarstva vanjskih poslova Michaela Linharta i visokog predstavnika međunarodne zajednice u BiH i predsjednika Narodnog savjeta koruških Slovenaca, Austrijanca Valentina Inzka.

Sve nazočne oduševio je uvodni glazbeno-kulturni program u koreografiji glazbenika Filipa Tyrana i izvedbi gradišćansko-hrvatskoga glazbenog sastava *Blue Danube & Družice* i slovenskoga *Okteta Suha* iz južnokoruškog mjesta Pliberka, kojim je bal započeo. Glazbeni pozdrav gostima uputili su i Zbor i Tamburica Frankanava i *Podunjski trio Lipuš*.

Goste je u tri dvorane zabavljalo čak trinaest glazbenih sastava i orkestara iz Beča, Gradišća, Koruške, Italije i Hrvatske te DJ. Među njima Divertimento Viennese, Kužiš stari moj, Dixiland band Bjelovar, Paxi, Bališ, Daj šta daš.

U ponoć je nadregionalni folklorni ansambl Kolo Slavuj predstavio svoju koreografiju "Igramo na našo", posvećenu moliškim Hrvatima. Glazbeni sastav moliških Hrvata *KroaTarantata* izveo je i svoju već tradicionalnu ponoćnu kvadrilju.

"I ovaj bal je potvrda da su gradišćanski Hrvati most povezivanja Austrije i Hrvatske, koje vežu tradicionalno dobri i prijateljski odnosi. Ove dvije članice EU-a zajednički rade na mnogim projektima. Uz ostalo, snažno podupiru zemlje zapadnog Balkana na njihovu europskom putu", rekao je glavni tajnik austrijskoga MVP-a Michael Linhart.

Ovogodišnji bal bio je još jedan uspješni nastavak tradicije prethodnih Hrvatskih balova koji su postali ne samo mjesto povezivanja političara, diplomata, kulturnih djelatnika i gospodarstvenika iz Austrije i Hrvatske, nego iz središnje Europe i šire. Jednom riječju, uzvanici i gosti uživali su na plesnome podiju do ranih jutarnjih sati. ■

ENG ***Among the over 450 balls held in Vienna every year is the Croatian Ball hosted by the Gradišće Croat community. The impressive gala event was staged this year on the 20th of January at Vienna's Park Schönbrunn hotel drawing some 1,300 guests and dignitaries.***

Izdomljenička ostavština

Listek od sim ili Listek od tam, kak se zeme

Seća li se još tko te rubrike "Listek..." u časopisu Matici, iz devedesetih godina? Bila je to jedna od mnogih poveznica domovine i dijaspore. Bilo je to ispunjenje obećanja po primljenome majčinom blagoslovu na odlasku, kad "pinklec na pleća sam del". Duboko u srcu usađeno je oproštajno "zbogom i pišite nam". Udaljavanjem od majke Domovine, njezin lik je magličasto obavijen pohranjen u živa sjećanja, a oblikovanje izdomljenika poprimalo je sve određenije oznake, kao i sam izraz izdomljeništvo, u preciznosti i adekvatnosti.

Nikola (Nikica) Vrdoljak (1933. -2013.)

Nego, što je to majka Domovina spakirala u "pinklec"? Domoljublje, poznavanje, širenje i nadograđivanje spoznaje o nacionalnoj pripadnosti, njegovanju kulturnih korijena, etničke i narodne baštine te tako dobro poznate vjerničke odanosti iz doba časnog naslova Antemurale christianitatis. Ne samo pozdrav, nego i moto svakog djelovanja bio je 'Bog i Hrvati'. Tko je imao više u izdomljeničkom pinklecu, htio i bolje znao umnažati, dijeliti i ugrađivati u izdomljeničko biće, taj je očuvao plam vatre hrvatskog opstanka, zatiran u jugoslavenskome komunizmu. Mlade obitelji udruživale su se u vjerske, kulturne, sportske, zavičajne skupine te u političkim slobodama zemlje primateljice prikazivali istinu o Lijepoj Našoj. Bio je to početak skidanja zavjese laži totalitarnog jugorežima. Pod povijesnim hrvatskih barjakom, bez komunističkih oznaka, Hrvati u dijaspori miroljubivo su izražavali nacionalnu državotvornu težnju.

U nizu vrlih djelatnika u dvadesetom stoljeću, na prostoru Južnog Ontarija, Kanade, pa čak i SAD-a, pronosila je hrvatstvo Folklorna skupina Zrinski Frankopan, osnovana i predvođena gospodom Nikolom i Jelenom Vrdoljak. Oni su etnološkim bogatstvom nadišli očuvanje folklora i proširili svoje djelovanje u stranom svijetu na stupanj ambasadora male, potlačene, svjetski nepriznate, žrtvovane nacije, domovine Hrvatske. Kako i čime predstaviti strancima bogatstvo hrvatskoga folklora? Talentiran i vrstan poznavatelj folklora g. Nikola Vrdoljak, popularno zvan Nikica, posegao je u riznicu pjesme, plesa, običaja, formirajući plesnu skupinu. Bio je odličan učitelj i koreograf, otvoren za suradnju. Trebalo je svijetu predstaviti dobro uvježbane plesače, mlade entuzijaste. Ali kako nabaviti i pokazati stranom svijetu bogatstvo male Hrvatske? Uz glazbu i ples trebalo je imati, što je više moguće, autentične kostime, glazbene instrumente, razne artefakte... Kako doći do toga kad je službena SFRJ etiketirala hrvatske iseljenike kao "neprijateljsku emigraciju"? Iz domovine smo ponijeli ljubav, čvrsti osjećaj pripadnosti, znanje, talent i želju za očuvanjem hrvatske baštine. Kao potpora za ostvarenje zacrtane predanosti Hrvatskoj, ostvarenju Nikičina rada, nastupila je njegova odana Jelena, rođena Zen. Svojim rukama, talentom i znanjem spretno je stvarala replike nošnji, obuće, "starinskog" nakita, čak i srednjovjekovnog štita i mača, replike povijesnih ploča... nacionalne instrumente tamburice, ličke samice, diple, berde, sopnice, gusle... prikupila je muzejsko bogatstvo. Sve to iz obiteljskoga proračuna. Folklorna grupa Zrinski Frankopan bila je institucija, besplatna škola folklora, a često i savjetovalište za mlada adolescente. Gospođa Jelena imala je srce i majčinski otvorene ruke za "djecu ZF-a", kako ih i danas naziva. Još se spominjemo famoznih njezinih postava, izloženih na prigodnim hrvatskim i kanadskim multikulturnim događajima. Za Jelenin i Nikičin obol objema kulturama primili su mnogobrojna državna, provincijska, regionalna i gradska priznanja.

U nizu vrlih djelatnika u dvadesetom stoljeću, na prostoru Južnog Ontarija, Kanade, pa čak i SAD-a, pronosila je hrvatstvo Folklorna skupina Zrinski Frankopan, osnovana i predvođena gospodom Nikolom i Jelenom Vrdoljak.

Jednom zgodom Jelena je ispričala kako su primili službeno pismo naslovljeno: Mr. Zrinski Frankopan. U nepoznavanju hrvatske povijesti ignorantni kanadski

službenik poistovjetio je g. Nikolu Vrdoljaka s imenom folklorne grupe. I u neznanju, dobro je pogodio. Jer g. Nikola Vrdoljak zaista je upio domoljublje po uzoritim plemićima Zrinskima i Frankopanima. Nikica i Jelena Vrdoljak uložili su svoje najbolje talente za očuvanje hrvatske baštine i njezino časno pronošenje na festivalima i manifestacijama svjetskih razmjera, od Washingtona D.C., Montreala, Ottawe, Toronta... Hrvatski folklor Nikica je nosio u srcu, udisao punim plućima, tekao mu je u venama, živio je taj narodni izričaj i nesebično ga davao novim naraštajima. Nakon dolaska u Kanadu uključio se u društvenu djelatnost hrvatske zajednice u Ontariju i bio suosnivač Kanadsko-hrvatskoga folklornog saveza, s pok. ing. Zdenkom Eilerom i g. Antom Beljom. Nikica je bio toliki entuzijast da je svojom ljubavlju i predanošću "zarazio" prvo svoje najbliže, ženu Jelenu i djecu Ivanu i Nikšu, a zatim i sve druge prijatelje i znance. Bilo je nemoguće biti blizak Nikici, a ne zavoljeti hrvatsku baštinu. Djeca plesači, članovi skupine, nisu samo učili korake plesa, nego su odgajani na vrijednostima svojih hrvatskih predaka. Jer folklor nije samo ples, nego sve ono što čini i odražava način života. Jelena je isto tako požrtvovno radila u Nikičinoj sjeni, provodeći sate, dane i godine u prikupljanju i prezentiranju narodnog blaga, odgajajući i djecu plesače i njihove roditelje. Nikica je zaista ostao vjeran svojim idealima cijeli svoj život i zato s pravom možemo ponoviti: "Navik on živi ki zgine pošteno!" S njegovim zemaljskim životom nije se okončala njegova želja za davanjem. U dogovoru s družicom njegova života, marljivom, majčinski toplom Jelenom, odlučili su ostaviti sve njegovano hrvatsko folklorno blago hrvatskim kulturnim udrugama. *Zrinski Frankopan Folklore Ensemble*, u skladnom dogovoru sa svojom djecom, Nikola i Jelena Vrdoljak predali su upravu i vodstvo gđi Karmeli Kristić, g. Henryju Hajdinjaku, mlađim naraštajima, bivšim plesačima. Oni su primili kompletnu kostimografsku opremu za pet koreografija te još narodne nošnje, čizme, opanke, rukotvorene popratne predmete kao što su torbe, čarape, papuče, rupci, nakit i sav potreban pribor za uspješni prikaz etnološke riznice, povijesnoga temelja hrvatskog postojanja. Uz blagoslov gđe Jelene, mogli bismo reći "majke" Folklorne skupine ZF, s entuzijazmom će održavati baštinjeno u izdomljeništvu.

Nagrada za životno djelo Nikoli Vrdoljaku, suosnivaču i predsjedniku Hrvatsko-kanadske folklorne federacije i dugogodišnjem instruktoru Folklornog ansambla Zrinski i Frankopani, Hrvatsko-kanadska gospodarska komora, 2006. god.

Ubrzo nakon njih slijedi srodna skupina po darovnicu obitelji Vrdoljak. Uprava, predstavnici i zborovođa g. Emil Mesić, u ime Župnoga tamburaškog orkestra 'Vatroslav Lisinski', 13. siječnja o. g. posjetili su gđu Jelenu Vrdoljak i preuzeli vrijedan dar, zbirku od trideset pet tamburica, gusli, ličkih samica, bugarija, čak i jednu antiknu berdu. Sve je više mladih naraštaja okupljenih u RK župi "Hrvatskih mučenika" u Mississaugi, tamburaški zbor postupno se razvija i raste. Uz male popravke i pažljivo održavanje ovih drevnih instrumenta zatitrat će žice u skladbi o domoljubnom očuvanju hrvatske baštine, o velikodušnoj ostavštini izdomljeništvu, o obitelji Vrdoljak. U želji i nastojanju da Hrvatska, iako okovana jugokomunizmom, bude predstavljena na međunarodnoj razini, obitelj Vrdoljak pridonijela je procvatu kanadskoga multikulturalizma, za što su dobili mnogobrojna priznanja. Neka "navijek Hrvatska živi jer za nju su mnogi zginuli pošteno"!

Višnja Geoheli
Mississauga,
20. siječnja 2018.

ENG ***Among the diligent and praiseworthy activists of the twentieth century in the south of the Canadian province of Ontario, and in the United States of America, are Nikola and Jelena Vrdoljak, founders and leaders of the Zrinski Frankopan Croatian folklore ensemble.***

Vukovar u Kanadi

Razni događaji na kojima je održana predstava organizirani su u Mississaugi pokraj Toronta, Windsoru, Calgariju i Vancouveru, gdje su u hrvatskim župama slavljene i mise za sve poginule branitelje i žrtve Domovinskoga rata

Damir Markuš, Viktorin Jurić-Paša, Wanita Kelava, Ivan Grbešić, Damir Plavšić i Ivan Penava

Tekst: **Tomislav Kasić**

Krajem godine u srcima iseljenih Hrvata u Kanadi i njihovih sinova i kćeri ponovno se razbuktala vatra koju bi svaki čovjek trebao nositi i održavati u svome srcu, a to je ljubav prema domovini. Dostojanstveno žalovanje i počast odana svim živim i mrtvim herojima obrambenoga Domovinskog rata i svim žrtvama – a posebice onima poginulima u Vukovarskoj bitki – te ljubav i ponos postali su opipljivi dok su se tisuće iseljenih Hrvata prisjećali da su dio jednoga nacionalnog bića koje je propatilo i podnijelo mnogobrojne žrtve da bismo mi danas bili slobodni.

Održano je nekoliko zajedničkih skupova na kojem su Hrvati, okupivši se u spomen na žrtve Vukovara i Domovinskoga rata, odali duboko priznanje hrvatskim braniteljima te iskazali dobrodošlicu gradonačelniku Vukovara Ivanu Penavi te trojici hrvatskih branitelja – Damiru Plavšiću, Damiru Markušu Kutini i Viktorinu Juriću Paši.

U REŽIJI DVOJICE DRAGOVOLJACA

Budući da mnogi Hrvati koji žive u inozemstvu nemaju tako često priliku posjetiti Vukovar, a mnogi mlađi naraštaji nisu dovoljno upoznati sa žrtvom Vukovara, pokazalo se vrlo plodonosnim da u organizaciji Hrvatsko-kanadske gospodarske komore spomenuti gosti pođu na turneju Kanadom i održe glazbeno-scensku predstavu “Bitka za Vukovar – kako smo branili grad i Hrvatsku”. Predstava u režiji dvojice dragovoljaca i sudionika vukovarske obrane Damira Markuša i Damira Plavšića uz video, pripovijedanje i hrvatske folklorne pjesme i plesove ispričala je priče o obrani grada, hrabrosti i junaštvu.

Spoznaja da su mnogi mladi kanadski Hrvati imali priliku vidjeti ovu predstavu i saznati puno toga o žrtvi grada simbola budi nadu.

Razni događaji na kojima je održana predstava i na kojima su se nazočnima obratili gradonačelnik Penava i heroji Plavšić, Markuš i Jurić Paša organizirani su u Mississaugi pokraj Toronta, Windsoru, Calgariju i Vancouveru, gdje su u hrvatskim župama slavljene i svete mise za sve poginule branitelje i žrtve Domovinskoga rata, a posebice Vukovara.

TISUĆU SVIJEĆA

U Norvalu pokraj Toronta u nedjelju, 26. studenoga, fra Marko Puljić, župnik Hrvatskoga franjevačkog središta Kraljice Mira, predslavio je svetu misu u zajedništvu s fra Jozom Grubišićem, župnim vikarom iste župe, te svećenicima iz okolnih hrvatskih župa mons. Ivanom Vukšićem i vlč. Tomislavom Kasićem, gradonačelnikom Penavom i gostima te s mnoštvom vjernika.

Nakon svete mise oko tisuću ljudi okupilo se na svečanome ručku i nezaboravnom popodnevu u Mississaugi pokraj Toronta, gdje je odana počast domovini šutnjom i molitvom za sve pale branitelje, a upaljeno je i tisuću svijeća u znak sjećanja i poštovanja. Taj nezaboravni trenutak podsjetio je prisutne na jedinstvo koje je bilo potrebno da Hrvatska bude obranjena i oslobođena, jedinstvo koje nam je i danas tako potrebno. Prisutne je u duh predstave i cijeloga popodnevnog događaja uveo svečanim riječima Ivan Grbešić, član upravnog odbora Hrvatsko-kanadske gospodarske komore. Nakon predstave nazočnima se obratio gradonačelnik grada Vukovara te je, uz ostalo, zahvalio Hrvatima Kanade za njihovu trajnu

potporu te za pomoć za obnovu Vukovarskog vodotornja, a podijelio je i svoja iskustva i svjedočanstva o životu u Vukovaru danas. Dio svojih priča podijelili su s prisutnima i vukovarski heroji i vitezovi Damir Plavšić, Damir Markuš Kutina i Viktorin Jurić Paša.

Spoznaja da su mnogi mladi kanadski Hrvati imali priliku vidjeti ovu predstavu i saznati puno toga o žrtvi grada simbola budi nadu. U Mississaugi su sudjelovali i svečanosti pridonijeli Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo 'Kralj Zvonimir', u Windsoru 'Kradinal A. Stepinac', u Calgariju 'Vila Velebita', 'Kardinal Stepinac' i Klapa 'Lasta' te u Vancouveru 'Hrvatski vitezovi' i Tamburaški orkestar 'Kardinal Stepinac'. ■

ENG *In late 2017 the Canadian Croatian Chamber of Commerce organised a Canadian tour of the audio-visual performance The Battle for Vukovar – How We Defended the City and Croatia with stops in Mississauga near Toronto, Windsor, Calgary and Vancouver.*

VIJESTI

Otkrivena spomen-ploča Ivanu Zajcu u Beču

AUSTRIJA - Ivan pl. Zajc (Rijeka, 1832. - Zagreb, 1914.) nije ostavio upečatljive tragove samo u hrvatskome, nego u ukupnom europskom glazbenom svijetu, napisao je prof. Milan Turković, svjetski poznati fagotist i međunarodno aktivni dirigent, u svome govoru prigodom svečanosti otkrivanja spomen-ploče ocu hrvatske opere u Beču.

Zajc je živio od 1863. do 1870. u Beču. Ondje je skladao 40-ak opereta na njemačkome jeziku i bečka publika obožavala ga je. Stanovao je na više adresa, a na posljednjoj, u Weintraubengasse 6, u drugome bečkom kotaru, postavljena je spomen-ploča koju je sponzorirao grad Rijeka, a Austrijsko-hrvatsko društvo organiziralo je svečani čin. Time je i bez prvotnog planiranja ovim činom završena i "Godina kulture Austrija - Hrvatska 2017.", a bolji primjer plodne suradnje dvaju naroda nije trebalo tražiti.

Marijan Brajinović uvodno je naglasio kako je posljednjih godina njegova zadaća njegovanje povijesti sjećanja te je postavljeno nekoliko spomen-ploča, poprsja u Austriji i u Hrvatskoj, što je najbolji primjer da kultura ne pozna granice. Klapa "Kaše" iz Dubrovnika izvela je ariju "U boj, u boj" iz Zajčeve opere *Nikola Šubić Zrinjski.*

Dr. Srđan Škunca, izaslanik gradonačelnika Rijeke, s veseljem je pozdravio inicijativu o podizanju spomen-ploče rođenome sinu grada Rijeke. Naglasio je da riječko kazalište, koje nosi ime Ivana plemenitoga Zajca, ima na stropu slike Gustava Klimta, što ističe obostrano prožimanje kulture. Predsjednik Austrijsko-hrvatskog društva, zastupnik u austrijskome parlamentu Nikolaus Berlaković, ovim svečanim činom na najslikovitiji način opravdao je ime društva kojim on predsjeda. *(Marijan Brajinović)*

‘odlazak – ostanak – povratak’

Osijek, 29. lipnja - 1. srpnja 2018.

Treći hrvatski iseljenički kongres pod nazivom “odlazak – ostanak – povratak”, održati će se u Osijeku od 29. lipnja do 1. srpnja 2018. godine u organizaciji Centra za istraživanje hrvatskog iseljeništva. Ideja projekta hrvatskih iseljeničkih kongresa je razvijanje suradnje i proaktivno djelovanje na jačem povezivanju hrvatskog iseljeništva s domovinom.

Dugogodišnja gospodarska i politička kriza u Republici Hrvatskoj ostavila je duboke ožiljke u svim segmentima našega društva. Jedno od najosjetljivijih područja društvene atrofije jest i nezaustavljiva depopulacija Hrvatske, kako zbog smanjenog broja novorođenih u odnosu na umrle, tako zbor velikog broja odseljenih u EU i druge prekomorske zemlje. U zadnjih par godina svjedočimo tragičnim razmjerima masovnog iseljavanja iz Republike Hrvatske radno sposobnih, većinom obrazovanih ljudi u fertilnoj životnoj dobi.

Marin Sopta

Desetci i desetci tisuća Hrvata i Hrvatica, u mnogim slučajevima s cjelokupnim obiteljima, napuštaju Hrvatsku te je ponovno sve alarmantnija problematika iseljavanja uz postojeći dugoročni problem nepovjerenja i nerazumijevanja te iznevjerenih očekivanja između institucija hrvatskih vlasti i hrvatskih iseljenika.

Ova situacija nameće potrebu kontinuiranog promišljanja uzroka i posljedica stanja u kojem se nalazi Hrvatska i njezino iseljeništvo diljem svijeta. Prepoznavši ove probleme pokrenuli smo seriju stručnih i znanstvenih skupova posvećenih iseljeništvu kroz koje ova delikatna pitanja usmjeravamo spram odgovornih institucija hrvatske države, ali i spram svekolike hrvatske javnosti s namjerom da na njih iznova upozorimo i da zajednički s iseljenicima tražimo prikladna rješenja.

U cilju što kvalitetnijeg unapređenja politike naše domovine spram hrvatskih iseljenika koja bi trebala postati trajnom obavezom domovine spram hrvatskog iseljeništva, nema sumnje da je sazrelo vrijeme da se ta kompleksna problematika bremenita brojnim pitanjima i nepoznanicama podvrgne ozbiljnom sustavnom izučavanju i stručnoj analizi. I pored činjenice da je Sabor Republike Hrvatske usvojio Zakon o hrvatskim iseljenicima, to ne znači da nema potrebe za temeljitim znanstvenim i stručnim studijama procesa i pojava koje karakteriziraju hrvatsko iseljeništvo u 21 stoljeću, pa tako i novu pojavu masovne odselidbe.

Propitujući aktualna područja iseljeničkog iskustva i odnosa s Hrvatskom, Treći iseljenički kongres odlučili smo posvetiti razlozima odselidbe i neatraktivnosti povratka. Potaknut ćemo istraživanja među hrvatskim iseljenicima različitih generacija kako bi se doznalo zašto i kada su napustili domovinu? Kakva su njihova iskustva u novim sredinama? Planiraju li se vratiti u domovinu i pod kojim uvjetima bi se odlučili na taj korak? Jesu li zadovoljni politikom Republike Hrvatske spram hrvatskih iseljenika? Imaju li konkretne primjedbe i prijedloge državnim vlastima u Republici Hrvatskoj za kvalitetniju i učinkovitiju suradnju na relaciji domovina i iseljeništvo.

Kao i na prethodnim kongresima, i na Treći hrvatski iseljenički kongres pozvani su znanstvenici i stručnjaci koji se bave temom proučavanja hrvatskog iseljeništva iz iseljeništva i domovine, ali i poslovni ljudi, povratnici u domovinu koji će predstaviti svoja osobna iskustva pri realizaciji projekata i poduzetničkih aktivnosti u Hrvatskoj. Između ostaloga, fokus kongresa bit će i na pripadnicima druge i treće generacije potomaka hrvatskih iseljenika te na mogućnosti njihovog doseljenja u domovinu njihovih roditelja.

I ovoga puta organizirat ćemo posebne panele na kojima će nastupiti najuspješniji poslovni ljudi iz Hrvatske koji će svojim primjerima dokazati potencijalnim investitorima i povratnicima iz iseljeništva da bez obzira na ekonomsku krizu kroz koju prolazi Hrvatska postoji veliki potencijal za njihova ulaganja u hrvatsko gospodarstvo.

Kako je korčulanski klesar u Čileu otkrio fotografiju?

Negativi spašeni s korčulanskog otpada otkrivaju pravo blago – kadrove Patagonije, Punta Arenasa, društveni život na ulicama i u lokalima, putnike, vojnike, radnike, a među njima su i naši doseljenici

Peručićev autoportret (čileanske godine)

Tekst: **Tonko Barčot i Maro Grbić**

Kad je Tonči Baždarić 2013. u Arhivski sabirni centar Korčula-Lastovo donio mnoštvo prašnjavih negativa na staklu, spasivši ih iz korčulanskog otpada, o njihovu autoru Jakovu Peručiću znalo se malo. Tek se ponešto moglo iščitati iz tekstova Abdulaha Seferovića i Elsie Ivanchich Dunin. S digitalizacijom negativa otkrili su se prizori grada Korčule, mnoštvo portreta sugrađana i talijanskih vojnika (1918. - 1920.), ali i panorame nepoznatog krajolika. Pokazalo se da je riječ o kadrovima čileanskog Punta Arenasa i Patagonije gdje je Peručić emigrirao krajem 19. st. Iako će se Peručić poslije vratiti u Korčulu, južnoameričke godine odredit će mu budućnost. Ne samo što su mu osigurale materijalnu sigurnost, već su mu podarile fotografsko znanje i vještinu.

Jakov Peručić rodio se 1870. u Korčuli. U tom gradu Peručići se spominju već u 17. st., a Jakovljevi preci nosili su i nadimak Bumbardun. Živjeli su od kamenoklesarstva, no s nedovoljnim prihodima. Nakon smrti oca Ivana ostat će dugovi i trošna kućica. Upravo je neimaština presudila da se Jakov početkom 1890-ih otisne u daleki i naoko negostoljubivi i hladni Punta Arenas. Došao je sa znanjem obiteljskog zanata, no čini se da je u novoj sredini klesao malo ili nimalo. Peručić se najvjerojatnije zahvaljujući poznanstvima i potpori bogatih Korčulana u Punta Arenasu Natalia Foretića, Juana Jerichevica (njegova šogora?), Antuna Damjanovića i dr. snalazi i stječe kapital kojim otvara trgovinu. Njegovo ime javit će se u popisu vlasnika nekretnina i trgovina u Punta Arenasu 1896., a prema jednoj njegovoj fotografiji očito je da se nalazila u aveniji Colón koja je vrvjela doseljenicima iz hrvatskih krajeva.

Peručić se najvjerojatnije zahvaljujući poznanstvima i potpori bogatih Korčulana u Punta Arenasu snalazi i stječe kapital kojim otvara trgovinu.

DOČEK ČILEANSKOG PREDSJEDNIKA

No, Peručić u Čileu nije bio samo trgovac. Fotografijom se ozbiljno bavi od posljednjih godina 19. st. Koristio je namjenski fotografski atelijer sa zenitnom rasvjetom i zavjesama za regulaciju ra-

Moreškanti Austrijskog društva u Punta Arenasu (1900.)

Panorama Porvenira

svjete, no nije poznato je li i zarađivao kao fotograf. Snimao je na staklu većih formata i nitroceluloznoj podlozi, a sačuvano je oko 40 negativa s južnoameričkim prizorima. Nepoznato je kod koga je točno izučio fotografski zanat, no sigurno je da je to znanje stekao u Čileu.

Na najvećem broju Peručićevih negativa snimljeni su kadrovi Punta Arenasa. Prizor snježnoga gradića i smrznutog korita rijeke Las Minas 25. 5. 1908. govori o tamošnjoj oštroj klimi, a pogled na mnoštvo ratnih brodova otkriva potentnu luku u usponu. Peručić je trajno zabilježio društveni život na ulicama i u lokalima, ali i neke povijesne trenutke. Prizor slavoluka s natpisom "Montt" svjedoči svečanom dočeku čileanskog predsjednika 1906., dok onaj slavoluka u ulici "Roca" s natpisom "Abnegacion –Constantia - Disciplina 1889 - 1907" i rudarskim amblemima svjedoči o važnoj proslavi obljetnice privredne aktivnosti.

MOREŠKA U PUNTA ARENASU 1900.

Snimka vožnje prepunog vlaka s limenom glazbom na željezničkoj pruzi u aveniji Colón objavljivana je u čileanskoj literaturi (Mateo Martinic), no s pogrešnom datacijom (1918.) i bez naznake autora. Ovaj događaj dogodio se na samom početku 20. st., a mogao bi svjedočiti prvoj vožnji lokomotive zvane "Loreto". Vjerojatno su se u Čileu sačuvali i drugi Peručićevi pozitivi, no pregledi povijesti čileanske fotografije prešućuju njegovo djelo. Peručić je snimio i niz fotografija u okolici, a snimao je i portrete. Jedan od njih je i studijski snimak polugole domorotkinje.

Neke od Peručićevih fotografija otkrivaju bogat društveni život iseljenika. Na jednoj od fotografija vidimo članove "Austrijskog društva" odjevene kao moreškante 1900. Sam fotograf izvodio je zahtjevnu ulogu Osmana. Da nije bila riječ o tek jednom nastupu svjedoči i napis u novinama "El Comercio" iz sljedeće godine. Izvedba moreške svjedoči o snažnim korčulanskim vezama, ali i visokoj razini njihove organiziranosti. Iako su se u to vrijeme već izdvojila posebna hrvatska društva, Peručić je ostao član društva austrijskog naziva. S obzirom na kasnije izjašnjavanje (Talijan), jasna je njegova rezerviranost prema nacionalnoj diferencijaciji među iseljenicima u Čileu.

Korčulanska inicijativa za podizanje nadgrobnog spomenika brodograditelju Antunu Damjanoviću s imenima iseljenika

KORČULANSKA ZAJEDNICA

O aktivnosti korčulanske zajednice na jugu Čilea svjedoči još jedna Peručićeva fotografija. Na njoj su uz prizor nadgrobnog spomenika sunarodnjaku Antunu Damjanoviću navedena imena donatora: Jacob Perucich (fotograf), Juan Gierichevich, Natalio Foretich, Migel Fabris, Marino Giurgievich, Anjel Spanich, Marino Giorgevich, Migel Depolo, Esteban Depolo, Juan Purilo, Juan Pechar i dr. Spomenuti Damjanović, Jeričević i posebno Foretić bili su istaknuti poduzetnici, graditelji i brodograditelji Punta Arenasa pa je utoliko bio i veći značaj nevelike korčulanske iseljeničke zajednice, ali i njihove mogućnosti.

Možda kao svjedočanstvo njegove trgovačke aktivnosti, izleta ili proputovanja na povratku za Korčulu, sačuvano

Jakov Peručić u istočnom predgrađu Korčule. Na pramcu je izvjesio čileansku zastavu

Neke od Peručićevih fotografija otkrivaju bogat društveni život iseljenika. Na jednoj od fotografija vidimo članove "Austrijskog društva" odjevene kao moreškante 1900.

je desetak Peručićevih snimaka južne Argentine. U okrugu Güer Aike snimio je prelazak kočije i goveda preko rijeke Rio Gallegos (u blizini današnjeg mosta *Güer Aike*), farmu ovaca te novootvoreni hotel nazvan po okrugu. Zabilježio je i niz kadrova patagonske luke Puerto Madryn. Na jednom od njih ovjekovječio je trenutak iščekivanja na postaji pred polazak vlaka i nepovjerljive poglede muškaraca u radnoj odjeći. Izdvajaju se i negativi s prizorom dužega lučkog mola sa željezničkom prugom, kao i grupe muškaraca (istraživača?) pred špiljama prvih velških doseljenika (Punta Cuevas) datiranog 1909. Moguće je da se tada Peručić i otisnuo iz ove luke za Europu.

Željezničke pruga u aveniji Colón

Peručićeve fotografije svjedoče o njegovoj uklopljenosti u novu sredinu i snalaženju. No, tamošnja klima nije mu odgovarala. Ozbiljni zdravstveni problemi prisilili su ga na povratak.

POVRATAK U DOMOVINU

Peručićeve fotografije svjedoče o njegovoj uklopljenosti u novu sredinu i snalaženju. No, tamošnja klima nije mu odgovarala. Ozbiljni zdravstveni problemi prisilili su ga na povratak. Peručić je nakon dolaska u Korčulu živio od fotografije. Kao prvi fotograf u gradu izrađivao je portrete koji su danas prvorazredno svjedočanstvo vremena, a neki od njih su i izvrsna umjetnička djela. No, napuštanjem Korčule 1921. i odlaskom u Zadar (u kojem i umire 1952.), Peručić je praktički izbrisan iz kolektivne korčulanske memorije.

U valorizaciji njegova ukupnoga fotografskog djela izdvaja se važnost južnoameričke faze. Peručić u Čileu nije tek započeo, on se od nezreloga korčulanskog klesara razvio u vještog fotografa s iznimnim osjećajem za kompoziciju i slikovitost. Njegove fotografije nisu značajne samo zbog dokumentarne vrijednosti, već je riječ o opusu s nizom izvrsnih fotografija koje će morati naći mjesto u pregledima čileanske, ali i argentinske fotografije. Nadamo se da će stoljeće poslije biti i novi most prekogranične suradnje s ciljem širenja spoznaja. ■

Druženje korčulanskih iseljenika (obitelj Natalia Foretića) na krčenju šume u koritu Las Minasa (pretpostavka)

Fotograf Peručić u Punta Arenasu pred slavolukom u čast čileanskog predsjednika Montta 1906.

ENG ***Photographic negatives salvaged five years ago from Korčula's garbage reveal precious images of Jakov Peručić at the turn of the 19th to 20th century – scenes of southern Chile, the society life, travellers and workers and, among them, many Croatian immigrants, most from Korčula island.***

Ne propustite publikaciju HMI!

Hrvatski iseljenički zbornik 2018.

sa sažetcima na engleskom i španjolskom jeziku ima osam tematskih cjelina – naslovljenih *Znaci vremena, Kroatistički obzori, Baština, Mostovi, Povjesnica, Duhovnost, Znanost* te *Nove knjige* – koje se sastoje od 31 samostalnog autorskog priloga. Središnja su tema većine autora ovogodišnjega sveska interaktivni učinci digitalnih medija u iseljeništvu, ali i izazovi egzodusa mladih iz Slavonske i Bosanske Posavine. Autori Matičina godišnjaka iz domovine i inozemstva, čija mreža okuplja tristotinjak vrsnih suradnika sa svih kontinenata, opisuju nam fascinantan mozaik stvaralaštva hrvatskog iseljeništva 21. stoljeća, čiji naraštaji stvaraju svoja djela izvan domovine u višejezičnim i višekulturnim sredinama razvijenoga svijeta.

Građa je raspoređena na 448 stranica i ilustrirana sa 110 fotografija, zrcaleći raznorodno iseljeničko stvaralaštvo od Sjeverne i Južne Amerike do Australije kao i bližeg europskoga susjedstva. Poticajan je prilog o iseljeničkoj filantropiji i Zakladi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, čija zagrebačka palača krasi naslovnicu ovoga Zbornika.

Bukovčevo pariško razdoblje, usponi i padovi

"Neraskidivo uronjen u hrvatski kulturni identitet, Bukovac je i kozmopolit, koji se podjednako osjećao kod kuće i u rodnome Cavtatu, Zagrebu, Parizu, Beču ili Pragu, a to je ono što u ovoj godini želimo kao poruku poslati svim našim građanima"

Tekst/foto: **Hina**

Izložba "Vlaho Bukovac 1/3 – pariško razdoblje", otvorena 18. siječnja u Galeriji Klovićevi dvori, donosi neka od najpoznatijih djela tog rodonačelnika hrvatskoga modernog slikarstva, kao prva iz trodijelnog niza koji će obuhvatiti njegova najznačajnija stvaralačka razdoblja.

Zagrebačka izložba, na čijem se otvorenju okupio veliki broj osoba iz hrvatskoga političkog, kulturnog i javnog života, predstavlja više od 130 pomno odabranih Bukovčevih djela, koja su za ovu prigodu posuđena iz tridesetak institucija u Hrvatskoj i inozemstvu.

U sklopu opsežnoga umjetničko-istraživačkog projekta Klovićevih dvora i *Kuće Bukovac* iz Cavtata bit će priređene još dvije izložbe posvećene jednom od najboljih hrvatskih umjetnika, otkrivenom u Parizu i proslavljenom u visokim britanskim krugovima, odnosno njegovu zagrebačkom te praškom stvaralačkom razdoblju. "Namjera ciklusa od triju izložbi je sublimirati sva najnovija istraživanja o Vlahi Bukovcu, koji je posljednjih godina postao predmet istraživanja međunarodnih stručnjaka", rekla je viša kustosica Galerije Klovićevi dvori Petra Vugrinec, koja je uz kustosicu *Kuće Bukovac* Luciju Vuković autorica izložbene koncepcije. Dodala je kako su u prvome planu izložbe ipak sama djela Vlahe Bukovca, "malenog dječaka iz Cavtata koji je postao veliki umjetnik, a čija djela još i danas ostavljaju prolaznike bez daha".

Ministrica kulture Nina Obuljen Koržinek rekla je, u ime Ministarstva kulture i premijera Andreja Plenkovića, kako ta izložba nije slučajno odabrana za obilježavanje početka Europske godine kulturne baštine u Hrvatskoj. "Vlaho Bukovac, čiji se život čita poput avanturističke priče i njegov zavidan umjetnički opus primjenjuje temeljne postulate te godine u simboličkom i doslovnom smislu, naša je istinska kulturna baština", istaknula je.

"Neraskidivo uronjen u hrvatski kulturni identitet, Bukovac je i kozmopolit, koji se podjednako osjećao kod kuće i u rodnome Cavtatu, Zagrebu, Parizu, Beču ili Pragu, a to je ono što u ovoj godini želimo kao poruku poslati svim našim građanina", dodala je. Obuljen je rekla da se u Hrvatskoj u velikoj mjeri ispunjavaju ciljevi Europske godine kulturne baštine u smislu zaštite, očuvanja i skrbi, znanstvenih istraživanja i razvoja novih vještina nužnih za adekvatnu skrb, a uz europske fondove poseban je naglasak stavljen na obnovu kulturne baštine u funkciji turističkog razvoja, s projektima u svim dijelovima Hrvatske.

Posebna atrakcija zagrebačke izložbe, restaurirana monumentalna kompozicija "Isus prijatelj malenih" iz crkve Franjevačkoga samostana u Tomislavgradu, velikih dimenzija, koja je 1888. bila nagrađena na pariškome Salonu, sada se prvi put izlaže u Hrvatskoj. ■

'Isus prijatelj malenih' iz crkve Franjevačkoga samostana u Tomislavgradu

ENG ***Vlaho Bukovac 1/3 – The Paris Years is an exhibition opened at Zagreb's Klovičevi Dvori Gallery on the 18th of January. The exhibition showcases some of the best works from the founder of Croatian modern painting and is the first in a series of three showings to cover his chief creative periods.***

Znalci na Mreži

U Institutu *Ruđer Bošković* u Zagrebu trenutačno se više od 500 znanstvenika i istraživača bavi istraživanjima iz raznih područja znanosti poput teorijske i eksperimentalne fizike, fizike i kemije materijala, elektronike, fizičke i organske kemije i biokemije, molekularne biologije i medicine, mora i okoliša, informatike i računarstva te laserskim i atomskim istraživanjima i razvojem. Djelokrug rada obuhvaća napredne materijale, nanotehnologiju i proizvodnu tehnologiju, biotehnologiju, energiju i obnovljive izvore, zaštitu okoliša, ICT i fotoniku. Sažeto, Institut *Ruđer Bošković* (http://www.irb.hr/O-IRB-u) svojom produktivnošću, planetarnom prepoznatljivošću u istraživanju te ljudskim potencijalima i istraživačkom opremom predstavlja središnju znanstvenu ustanovu u Hrvatskoj u području prirodnih i biomedicinskih znanosti te istraživanju mora i okoliša. Institut je vodeća nacionalna ustanova s obzirom na sudjelovanje u međunarodnim istraživačkim projektima poput IAEA, EC FP5-7 programa Europske komisije, NATO, NSF, SNSF, DAAD i inih inozemnih znanstvenih zaklada. *Ruđerovce* susrećemo u uglednim svjetskim laboratorijima!

Zanimljivo mrežno mjesto IRB-a je *Hrvatski znanstveni portal* (http://www.znanstvenici.hr/?p=o-nama), koji se sastoji od četiriju informacijskih servisa kao što su CROSBI (https://www.bib.irb.hr/o-projektu); Biografska baza znanstvenika *Tko je tko u hrvatskoj znanosti* (https://tkojetko.irb.hr/tkojetko.php); Portal hrvatskih znanstvenih časopisa – HRČAK (https://hrcak.srce.hr/), te ŠESTAR – interaktivna baza podataka o znanstvenoj opremi (https://sestar.irb.hr/). Klikni – Idem doma!

CROSBI – ritam razvoja znanstvene publicistike u Hrvata

Tekst: **Vesna Kukavica** Foto: **Hina**

Hrvatska znanstvena bibliografija CROSBI (https://www.bib.irb.hr/o-projektu) prisutna je na Mreži duže od dva desetljeća (1996.), dosegnuvši 520.000 zapisa o radovima naših znanstvenika. Već na sučelju vidimo kako su joj ciljevi promocija znanosti u domovini i svijetu, bolja vidljivost radova hrvatskih znanstvenika, implementacija novih trendova u znanstvenoj komunikaciji i unaprjeđivanje kvalitete hrvatske znanstvene publicistike. Od početaka se u CROSBI pohranjivao i cjeloviti tekst rada. Usto, CROSBI je pionirski njegovao samoarhiviranje i otvoreni pristup znanstvenim publikacijama. Osnovna ideja da se podatak o radu i rad unesu na jedno mjesto, a zatim se koriste za najrazličitije namjene, i danas je privlačna. Znanstvenici u CROSBI godišnje unesu oko 20.000 radova, a jedna poveznica

Fizičarka i informatičarka dr. sc. Jadranka Stojanovski, osmislila je *Crosbi*

Dr. sc. Tome Antičić s IRB-a državni je tajnik u MZO, koje podupire *Crosbi*, *Hrčak* i *Šestar*

Ljudski potencijali IRB-a ponos su RH na predstavljanju svog laserskog mikroskopa upisanog u bazu *Šestar*

im je dovoljna da se prikažu samo njihovi radovi, radovi projekta na kojem sudjeluju ili radovi ustanove u kojoj su zaposleni. CROSBI osigurava i preglede prema znanstvenim područjima, pokazujući dinamičan razvoj znanstvene publicistike u Hrvata. Sama baza podataka je tijekom dvaju desetljeća doživjela mnogobrojne prilagodbe u nastojanju da se sučelje uskladi s izdavačkim praksama u svijetu i Hrvatskoj.

Svakako treba istaknuti uloge pojedinaca zaslužnih za izgradnju i razvoj Hrvatske znanstvene bibliografije CROSBI, koja ima više od 20.000 posjeta dnevno! U samim počecima bila je presudna inicijativa Ministarstva znanosti i obrazovanja RH i vizionara mu dr. sc. Predraga Palea. Za sam dizajn sustava, razvoj i održavanje najzaslužnija je doc. dr. sc. Jadranka Stojanovski. Glavni programer je dr. sc. Ivo Batistić, a administrator odgovoran za neprekidni rad sustava tijekom 22 godine CROSBI-ja je prof. Alen Vodopijevec. Voditelj Centra za znanstvene informacije IRB-a dr. sc. Bojan Macan dao je značajan doprinos razvoju aktualnog sučelja CROSBI-ja. Svih proteklih godina u rad na administraciji CROSBI-ja puno truda su uložile knjižničarke Centra za znanstvene informacije uz pomoć mnogobrojnih volontera. Najveća vrijednost Hrvatske znanstvene bibliografije CROSBI je uključenost svih dionika u izgradnju i razvoj sustava: financijera, donositelja znanstvenih politika, znanstvenika i informacijskih stručnjaka, kao i knjižničara. Uključite se i vi. Klikni – Idem doma! ■

Who's Who in Croatian Science

The Croatian Scientific Portal (http://www.znanstvenici.hr), developed by the Ruđer Bošković Institute, consists of several information services, including the CROSBI Croatian Scientific Bibliography (https://www.bib.irb.hr/o-projektu), the Who's Who in Croatian Science biographical database of researchers (https://tkojetko.irb.hr/tkojetko.php), the HRČAK portal of Croatian scientific journals (https://hrcak.srce.hr/), and the ŠESTAR interactive database of scientific equipment (https://sestar.irb.hr/). The CROSBI Croatian Scientific Bibliography (https://www.bib.irb.hr/o-projektu) has been on the Internet for over two decades, having now reached 520,000 entries on papers penned by our researchers. The greatest value in the CROSBI Croatian Scientific Bibliography is that it includes all stakeholders in the building and development of the system: financiers, research policy makers, researchers, information experts and librarians.

Who's Who in Croatian Science offers biographies and links to bibliographies in the CROSBI Croatian Scientific Bibliography for our researchers in the fields of economics, law, science, medicine, the arts, culture and so forth. This database offers information on over six thousand Croatian researchers.

The HRČAK portal of Croatian scientific journals is a fantastic virtual reading room for scientific publications in Croatia that has been maintained for the past twenty-two years by the SRCE University of Zagreb computing centre in collaboration with the Croatian Information and Documentation Society (HIDD). HRČAK currently offers access to 455 digital versions of Croatian research and specialist journals following the open access initiative and supporting metadata as per the OAI PMH protocol (Protocol for Metadata Harvesting). The portal has a total of 181,616 published papers. Many other topical and interdisciplinary OA repositories, including OAIster, Base, Google Scholar and Scopus, regularly include papers published on the HRČAK portal.

The ŠESTAR interactive database of scientific equipment at Croatian research and higher education institutions was recently launched and is still in its testing phase at the following link: https://sestar.irb.hr/. The vision of a contemporary bibliography where data would be entered by the authors themselves has been built by a team of experts. Although you can read about the published work of our researchers at popular bibliographic databases and citation indices such as the Web of Science Core Collection, Scopus and their like, we recommend you also search the Croatian Scientific Portal. Click – I'm Going Home!

Brzo, lako i zanimljivo ovladajte temeljima hrvatskoga jezika učite kada želite i gdje želite

A fast, easy and interesting way to learn the basics of Croatian. Learn when and where you want.

Sveučilište u Zagrebu

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

srce

HIT-1

Prvi sveučilišni on-line tečaj hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika

The first on-line course of Croatian as second and foreign language

5. ožujka – 27. svibnja 2018.
(prijave do 23. veljače 2018.)
March 5 – Maj 27, 2018.
(registration until February 23)

10. rujna - 2. prosinca 2018.
(prijave do 1. rujna)
September 10 – December 2, 2018
(registration until September 1)

- **7 nastavnih cjelina u sustavu MoD (utemeljen na Moodlu)**
- **150 nastavnih aktivnosti**
- **24 sata online nastave u živo**
- **iskusni lektori, stručnjaci za hrvatski kao ini jezik**
- **interaktivan, komunikacijski i individualiziran pristup učenju jezika**

- *7 learning units in the Moodle-based e-learning system*
- *150 learning activities*
- *24 hours of real-time communication online*
- *experienced language instructors, specialists in Croatian as L2*
- *an interactive, communicative and individual approach to language learning*

Pogledajte videopriloge o tečaju na mrežnoj stranici
Look at videos about the course at web page
www.matis.hr

Obavijesti i upisi
additional information and enrollment:
ecroatian@gmail.com

Piše: **dr. fra Šimun Šito Ćorić, Švicarska**
(sito.coric@gmx.net)

Ove smrtne priče izgledaju ovako. Prema utvrđenim detaljima i posebice prema dokumentu Županijskog tužiteljstva iz Bihaća, kobnoga dana 9. 3. 1995. oko 1 sat u noći bilo je naređeno generalu Vladimiru Šantiću da se odjene i sjedne u vozilo Hamdije Abdića. Šantićevim vozilom marke Mercedes krenula su dvojica pripadnika HVO-a - Željko Vujić i Radovan Klepić, uz koje su sjela i dvojica vojnih policajaca iz 502. brigade Armije BiH. Vozila su se uputila prema hotelu "Sedra", u Ostrožac na Uni kraj Cazina. Tu ih je dočekao general Atif Dudaković, a dvojica pripadnika HVO-a Vujić i Klepić, nakon što su pred ulazom razoružana, otjerana su iz hotela. Uz generala Dudakovića tu su još bili major Armije BiH Aleksandar Mrenica, Hamdija Abdić te Danijel Zulić, osoba koja je dva dana prije pucala u leđa pripadniku HVO-a u kafiću Flamengo. Najprije su verbalno napadali generala Šantića, a onda je u jednom trenutku general Atif Dudaković zapovjedio da generala Vladu Šantića "odvedu na spavanje", što je u tim krugovima bila šifrirana ratna zapovijed da nekoga treba poslati na drugi svijet. Po toj naredbi postupili su Jasmir Topalović, Ramiz Bajramović i Ramiz Ružnić. Iz hotela su izveli generala Vladu Šantića, odveli ga do rijeke Une i na neutvrđen način lišili života. Na temelju iskaza svjedoka nedvojbeno je utvrđeno da je u hotelu "Sedra" general Vlado Šantić tjelesno zlostavljan. Na sve strane pronađeni su tragovi njegove krvi. Dakle, u tome kazne-

Što protiv pravno-obavještajnih igrokaza o ubojicama Vlade Šantića i Joze Leutara?

Zna se gdje je general Vlado Šantić bio, za čijim je stolom sjedio, tko je naredio da se izvede iz hotela, tko je po naredbi postupio, tko je generala izveo, tko je i zašto njegovu pratnju razoružao...

nom predmetu zna se gdje je general Vlado Šantić bio, za čijim je stolom sjedio i tko je naredio da se izvede iz hotela. Zna se tko je po naredbi postupio, tko je generala izveo, tko je i zašto njegovu pratnju razoružao i tko ga je tjelesno zlostavljao.

PREDMET NA POČETNOJ POSTAJI

Unatoč svemu, predmet generala Vlade Šantića 22 godine putuje od nemila do nedraga: malo u Bihaću, malo u Federalnome javnom tužiteljstvu u Sarajevu pa onda punih šest godina (od 2006. do 2013. godine) u Tužiteljstvu BiH. Od 2013. godine do danas predmet se nalazi na početnoj postaji u Županijskom tužiteljstvu u Bihaću. Federalna uprava policije (FUP) početkom 2014., na osnovi izjave zaštićenoga svjedoka koji je tvrdio da se posmrtni ostaci generala Šantića nalaze u bačvi na Grabežu, obnovila je istragu u tom predmetu. Ubrzo su izvršena iskopavanja pa je na obližnjoj lokaciji pronađena bačva s karboniziranim ostacima jedne osobe. Rekoše da se DNK analizom nije moglo ništa utvrditi jer su posmrtni ostaci bili previše oštećeni. Vlasti u Federaciji, nevladine organizacije, Helsinški odbor i slični nastavili su šutjeti kao zaliveni. Unatoč tome što je naredio da ga odvedu "na spavanje", i general Armije BiH Atif Dudaković već godinama šuti i nitko ga ne dira.

Sada je nastavljen pravosudno-obavještajni igrokaz za javnost navodnim procesuiranjem ubojica i nalogodavaca generala Vlade Šantića, čija su sudbina, rasvjetljivanje istine i utvrđivanje pravde postali jasna ilustracija bošnjačke strahovlade u BiH. To se vidjelo i nedavno kada je Županijski sud u Bihaću odbio prijedlog Tužiteljstva Unsko-sanske županije za određivanje mjera pritvora Hamdiji Abdiću i drugima u predmetu njegova ubojstva. Predsjednica Županijskoga suda u Bihaću Fata Nadarević prijavila je Uredu disciplinskog tužitelja Visokoga sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH suca Reufa Kapića koji je odbio odrediti pritvor za Hamdiju Abdića Tigra, nekadašnjeg zapovjednika Vojne policije 505. brigade Armije BiH i desnu ruku generala Atifa Dudakovića. Županijski sud u Bihaću odbio je prijedlog Tužiteljstva USŽ-a za određivanje mjera pritvora Hamdiji Abdiću Tigru, Dedi Karabegoviću, Jasmiru Topalu, Enveru Keranoviću i Ramizu Bajramoviću. Tako se nakon 22 godine nastavlja "istraga" jednoga klasičnoga ratnog zločina! Nositelji pravosudnih dužnosti koji su 22 godine pod utjecajem ohole bošnjačke vlasti, u svakoj imalo pravnoj državi bili bi i sami proglašeni zločincima.

PROŠLO 18 GODINA

Slično se sve događa i s "istragom" o mučkome atentatu na dominstra FMUP-a Jozu Leutara. Leutaru je 16. ožujka 1999. u službeni automobil postavljena u Sarajevu eksplozivna naprava. Njegov vozač je ipak preživio. Jozo Leutar preminuo je u Univerzitetsko-kliničkome centru Sarajevo 28. ožujka. Iako je prošlo 18 godina, ubojice i nalogodavci atentata na njega još nisu otkriveni. U tome igrokazu na smiješan način najprije je za atentat na Leutara po glupoj montaži optužena skupina Hrvata, što je mnogim bošnjačkim političarima, medijima, ali i "snagama" u međunarodnoj zajednici bio motiv da se obračunaju s "hrvatskom zločinačkom organizacijom". Bio je to govor mržnje kako bi se ponovno oblatio čitav narod - Hrvati BiH. Trebalo je čekati da se dozna da Hrvati s time nemaju veze i da muslimanske tajne službe stoje iza svega.

Nedavno je general Klein šokirao hrvatsku javnost svojom izjavom da imaju svjedoka i da zna tko je ubojica i nalogodavac, ali da se zbog "korumpiranosti" vlasti u BiH do njih ne može!

Amerikanac general Klein, koji je uspješno priveo kraju mirnu reintegraciju hrvatskog Podunavlja, i sam se bio zaletio te se pred medijima zarekao majci pokojnoga Joze Leutara da neće napustiti BiH "prije nego što utvrdimo tko je kriv", tko je naručio njegovo ubojstvo. On je ipak otišao "neobavljena posla". Nedavno je general Klein šokirao hrvatsku javnost svojom izjavom da imaju svjedoka i da zna tko je ubojica i nalogodavac, ali da se zbog "korumpiranosti" vlasti u BiH do njih ne može! Naučili smo, eto, sve ove godine da smicalicama i pravnim podvalama vrh muslimanske vlasti u BiH i dalje štiti ubojice i njihove nalogodavce, ali sad hrvatske vlasti trebaju pokrenuti pitanje što to koči generala Kleina i njegove poluge vlasti da razotkriju zločince? Inače, i dalje ćemo gledati ove tragične smrtne igrokaze! ■

Hrvatska matica iseljenika
u suradnji
s **Hrvatskom školom Boston**
i **Zakladom hrvatskih studija iz Sydneyja**
organizira natječaj

Igračka u srcu

O NATJEČAJU

S ciljem očuvanja hrvatskoga nacionalnoga identiteta, stjecanja novih vještina i znanja djece predškolskog i školskog uzrasta uz razvijanje jezičnih kompetencija te učenje o hrvatskoj kulturnoj i tradicijskoj baštini, Hrvatska matica iseljenika u suradnji s Hrvatskom školom Boston i Zakladom hrvatskih studija iz Sydneyja objavljuje natječaj za djecu i mlade hrvatskih korijena u dobi 5-18 godina.
Tema natječaja je ***igračka inspirirana hrvatskom tradicijskom kulturom***, s time da je unutar svake kategorije određena podtema i oblik (način) izrade.

KATEGORIJE

1. Likovni rad (pojedinačni rad i skupni rad)
2. Fotografija (pojedinačni rad)
3. Multimedija / Videospot ili film (pojedinačni i skupni rad)
4. Literarni rad (pojedinačni rad)

PRAVILA PO KATEGORIJAMA

1. Likovni rad

Tema: Edukativna igračka inspirirana hrvatskom tradicijskom kulturom

Radovi trebaju predstavljati edukativnu igračku pomoću koje dijete uči o hrvatskoj tradicijskoj kulturi (primjerice slagalica ili pamtilica s motivima hrvatske tradicijske baštine). Mogu biti napravljeni u svim tehnikama prostorno-plastičkog oblikovanja (preporučene su kiparske tehnike modeliranja kao što su glina, metal, drvo, papir, plastične mase ili tehnike plošnog oblikovanja kao što je kolaž, mozaik, freska).
Rad treba fotografirati s nekoliko strana, a fotografije treba poslati u formatu .jpg na e-adresu organizatora-koordinatora.

Fotografiju treba pratiti popratni tekst na hrvatskom jeziku (do najviše 100 riječi) koji će sadržavati:

- naslov rada
- objašnjenje što rad (tj. fotografije) prikazuje, zašto je odabran baš taj motiv
- datum (mjesec i godinu) rada
- naziv škole/misije/centra; ime, prezime i uzrast autora, tj. imena, prezimena i uzrast djece koja su izradila skupni rad te ime i prezime mentora
- e- adresu

2. Fotografija

Tema: Tradicijska igračka moje bake/moga djeda

Radovi trebaju izraziti poveznicu između bake/djeda iseljenika s djetinjstvom i zavičajem kroz tradicijsku igračku. Fotografije se šalju u formatu .jpg na e-adresu organizatora-koordinatora.

Fotografiju treba pratiti popratni tekst na hrvatskom (do najviše 100 riječi) koji će sadržavati:

- naslov rada
- objašnjenje što fotografija prikazuje
- datum (mjesec i godinu) snimanja
- naziv škole/misije/centra; ime, prezime i uzrast autora te ime i prezime mentora
- e-adresu

3. Multimedija

Tema: Edukativna igračka inspirirana hrvatskom tradicijskom kulturom

a) Radovi trebaju prikazati proces stvaranja skupnog likovnoga rada (pod 1.). Mogu biti u obliku videospota ili kratkog filma ne dužih od 4 minute.
b) Radovi trebaju predstavljati edukativnu igračku pomoću koje dijete uči o hrvatskoj tradicijskoj kulturi (primjerice slagalica ili pamtilica s motivima hrvatske tradicijske baštine) te trebaju biti napravljeni u digitalnom obliku.

Tema: Tradicijska igra moje bake/moga djeda

U ovoj kategoriji sudjeluju samo skupine (primjerice škola, dječja folklorna skupina i sl.), a tema su dječje igre starih naraštaja. Radovi mogu biti u obliku videospota ili kratkog filma ne dužih od 4 minute.
Zbog veličine, molimo da sve radove iz ove kategorije pohranite na neku od standardnih video sharing stranica (npr. YouTube), a samo poveznicu pošaljete na e-adresu organizatora-koordinatora.

Radove treba pratiti popratni tekst na hrvatskom jeziku (do najviše 100 riječi) koji će sadržavati:

- naslov rada
- datum (mjesec i godinu) rada
- naziv škole/misije/skupine; ime, prezime i uzrast autora, tj. imena, prezimena i uzrast djece koja su izradila skupni rad te ime i prezime mentora
- e-adresu

4. Literarni rad

Tema: Igra/Igračka moje bake/moga djeda

Radovi trebaju izraziti poveznicu između bake/djeda iseljenika s djetinjstvom i zavičajem kroz tradicijsku igru. Uz naslov, radovi trebaju sadržavati od 150 do 400 riječi. Mogu biti napisani u obliku razgovora (intervjua) ili u nekom drugom obliku, a šalju se u formatima .doc, .docx ili .pdf na e-adresu organizatora-koordinatora.

Ispod rada treba navesti:

- datum (mjesec i godinu) rada
- naziv škole/misije/centra, ime, prezime i uzrast autora te ime i prezime mentora
- e-adresu

PRAVILA SUDJELOVANJA

Na natječaj se mogu prijaviti djeca i mladi u dobi od 5 do 18 godina, pojedinačno ili skupno (npr. škola, hrvatska katolička misija, hrvatski kulturni centar, folklorna skupina, društvo, udruga i sl.).
Svaki pojedinac i skupina mogu poslati samo jedan rad po kategoriji. Radove treba poslati najkasnije do 1. lipnja 2018. na sljedeće e-adrese organizatora-koordinatora:

Organizator-koordinator za Australiju i Novi Zeland:
Zaklada hrvatskih studija, Sydney
croatian.teachers.au@gmail.com

Organizator-koordinator za Sjevernu Ameriku i Južnu Ameriku
Hrvatska škola Boston
natjecaj@croatianschoolofboston.org

Organizator-koordinator za Europu i Južnoafričku Republiku:
Hrvatska matica iseljenika, Zagreb
igrackausrcu@matis.hr

Radove će ocjenjivati nezavisni stručni ocjenjivači iz Hrvatske i svijeta. Slanjem radova na natječaj autori i njihovi mentori potvrđuju autentičnost i izvornost rada. Objava pobjedničkih radova bit će 3. rujna 2018. na stranicama Hrvatske matice iseljenika.

POBJEDNIČKI RADOVI

Svi će sudionici dobiti zahvalnicu. Pobjednički radovi bit će poslani u Hrvatsku, u Hrvatsku maticu iseljenika gdje će biti izloženi u sklopu ***multimedijalne izložbe hrvatskih igračaka inspiriranih tradicijskom kulturom Igračka u srcu*** koja će se održati u prosincu 2018. godine. Na toj će izložbi stručni ocjenjivači izabrati najbolje radove čiji će autori dobiti prigodne nagrade.
Na izložbi će biti izloženi i radovi partnerskih škola iz Hrvatske koje se neće natjecati, već će sudjelovati kao gosti.
Koordinatori iz Bostona i Sydneyja mogu samostalno organizirati lokalne izložbe s preostalim pristiglim radovima.

Jedinstven gradić podno Vidove gore

Turistički simbol Bola je definitivno šljunčana plaža Zlatni rat

Bol, jedino naselje na južnoj strani otoka Brača, najznačajnije je turističko mjesto na otoku i jedan od najelitnijih turističkih destinacija u županiji, kao i na cijelome Jadranu

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Bol je općina u Splitsko-dalmatinskoj županiji, na južnoj strani otoka Brača. Bol je najznačajnije turističko mjesto na Braču i jedan od najelitnijih turističkih destinacija u županiji, kao i na cijelome Jadranu. Površina općine Bol koja se sastoji od dva naselja, Bola i Murvice, sastoji se od samo 23 četvorna kilometra, a graniči s četiri općine na kopnu i dvije hvarske lokalne samouprave na moru. Na sjeveru Bol graniči s općinama Nerežišće, Postira, Pučišća i Selca dok na jugu ima morsku granicu s općinom Jelsom i Starim Gradom na Hvaru.

ZLATNI RAT

Reljefno gledano prostor općine Bol smješten je ispod vapnenačke uzvisine Vidove gore koja je sa 780 metara n.v. najviši otočni vrh na Jadranu, dok priobalni dio čini uska plodna flišna zona koja se nastavlja na izdvojenu i pejzažno-fascinantnu pješčanu plažu Zlatni rat koja je fizionomski zaštitni znak Bola i tog dijela Dalmacije. Zlatni rat su šljunčani nanosi na podmorskome vapnenačkom grebenu koji formiraju valovi i koja ovisno o vjetru mijenjaju svoj oblik. Bol se nalazi na obali Hvarskoga kanala nasuprot Vrboske i Jelse na prostoru čestih zračnih strujanja, bilo juga ili nešto manje bure. To je i razlog za odlične uvjete za jedriličarske aktivnosti. Klima je mediteranska, čije ekstremne ljetne termičke maksimume ublažuju zračna strujanja ili niže temperature na višim prostorima iznad Bola (susjedni Gornji Humac, Pražnica, Veško polje s bolskom zračnom lukom). Vegetacija je tipična mediteranska s prevladavanjem hrasta crnike ili česmine, alepskoga bora, crnoga bora i duda, kao i dominantne makije. Od kulturnih biljaka dominantni su maslinici i vinova loza, koja sve više zauzima nekadašnje prostore makije, gdje se modernom tehnologijom stvaraju novi nasadi na južnim prisojnim stranama vapnenačkih grebena.

Uz Milnu, Bol je bio najznačajnije ribarsko mjesto na Braču u razdoblju između dvaju svjetskih ratova, a posebno je bio značajan ulov plave ribe koja se prerađivala i prodavala usoljena.

Bol je savršeno mjesto za kitesurfing

Panorama Bola

Bolski vinogradi

Vinogradarstvo je bilo važna gospodarska grana sve do 1894. kada je filoksera uništila vinograde, što je uvjetovalo golemu emigraciju u prekomorske zemlje, ponajviše u Čile.

Bol je jedino naselje na južnoj strani otoka Brača koje se usjeklo u strmu obalu podno planinskoga vijenca Bolske krune. Naziv Bol dolazi vjerojatno od latinske riječi *vallum* koja znači ukop ili zemljom utvrđeno naselje, što je sinonim za staroslavensko značenje riječi *obala*, a znači opkop ili nasip. Ime je, dakle, nastalo od romanskoga *vallum* i hrvatskoga *obala*. Bol se inače prvi put kao pojam spominje u Povaljskoj listini nastaloj u zgradi tzv. Biskupije (dominikanski samostan) iz 1184. godine, dok se kao naselje Bol prvi put spominje 10. listopada 1475. godine u darovnici kojom knez Zacharia daruje poluotok Glavicu dominikancima.

INOVACIJE U TUNOLOVU

Bol je kao i otok Brač tijekom povijesti često mijenjao vladare. Na prostoru Bola ne postoji rimska naseobina kao ni na cijelome Braču za razliku od susjednoga Hvara ili Korčule. U 7. stoljeću dolaze Hrvati koji potiskuju romanizirane starosjedioce Ilire. Tijekom srednjeg vijeka mijenjaju se vlasti Bizanta, Mlečana te nekoliko puta hrvatsko-ugarske države (1107. kralja Kolomana, 1394. kralja Sigmunda). Konačno, 1420. Brač osvajaju Mlečani i njime vladaju sve do 1797. kada dolazi pod vlast Austrije. Od 1805. do 1814. Bračem vladaju Francuzi za vrijeme kojih dolazi do gospodarskih reformi i razvoja školstva. Godine 1827. dolazi do teritorijalne podjele otoka Brača na šest općina, od kojih je jedna i Bol.

Bol je poznato tenisko središte

Bol je u gospodarskome pogledu od najranijih vremena bio orijentiran na ribarstvo i poljoprivredu. Uz Milnu, Bol je bio najznačajnije ribarsko mjesto na Braču u razdoblju između dvaju svjetskih ratova, a posebno je bio značajan ulov plave ribe koja se prerađivala i prodavala usoljena. Boljani su dali velik doprinos unapređenju ribarstva u Europi jer su prednjačili u nekim ribolovnim inovacijama, pogotovo tunolovu. Naime, prvi jadranski tunolovac bio je Napredak iz 1929. godine pod vodstvom Boljanina Antuna Viličića. Ribolov je danas samo dopunsko zanimanje.

WTA TURNIR ZA TENISAČICE

Vinogradarstvo je bilo uz ribarstvo glavna gospodarska grana koja je značajna i danas, a koja se počela širiti na račun maslinarstva početkom 19. stoljeća pa sve do 1894. kada je bolest filoksera uništila vinograde, što je uvjetovalo golemu emigraciju u prekomorske zemlje, ponajviše u Latinsku Ameriku, odnosno Čile. Pomorstvo je u Bolu najsnažnije bilo u 2. polovici 18. stoljeća kada je Brač bio treće pomorsko uporište na Jadranu nakon Boke i Lošinja, a na Braču je prednjačio Bol. Naime, 1800. godine Bol je imao prijavljenih 15 brodova i brodogradilište. U drugoj polovici

Dominikanski samostan na poluotoku Glavici

20. stoljeća na Bolu se uz trgovinu i zanatstvo snažno razvija turizam koji postaje okosnica gospodarskoga razvoja općine Bol.

DOMINIKANSKI SAMOSTAN

Prvi počeci turizma u Bolu počinju 1923. godine, a prvi veliki hotel Elaphusa sagrađen je 1971. godine te se nakon njega grade hoteli Borak, Bretanida i Bonaca. Istodobno ih prati gradnja pripadajuće infrastrukture, posebice sportskih terena, u čemu prednjače teniski tereni. Bol je, naime, organizirao nekoliko turnira serije WTA za tenisačice, čime je još više pridonio pozicioniranju na suvremenom europskom i svjetskom tržištu, a tome je pridonijela i gradnja manje zračne luke. Bol danas ima šest hotela s četiri zvjezdice i pet s tri zvjezdice.

Bol prema posljednjem popisu stanovništva ima 1.609 stanovnika, a uz naselje Murvicu ima 1.630 stanovnika. Zanimljivo je da je Bol 1738. godine u vremenu razvoja vinogradarstva i pomorstva imao 1.600 stanovnika.

Najznačajniji kulturno-povijesni spomenik Bola je dominikanski samostan na poluotoku Glavici, osnovan 1475. godine. Iz tog vremena sačuvana je i darovnica bračkoga kneza koji dominikanskome redu poklanja zemljište. Samostanska crkva gradila se u etapama, a završena je 1566., dok je današnji izgled dobila 1633. godine kad je bolska Bratovština sv. Ružarija dogradila sjeverni brod. Najznačajnije umjetničko djelo u crkvi je oltarna pala "Bogorodica sa svecima" koja je potekla iz radionice talijanskoga renesansnog majstora iz Venecije, Tintoretta. U crkvi je, na stropu ispod pjevališta, niz slika koje predstavljaju dominikanske svece izradio domaći slikar iz 17. stoljeća, Tripo Kokolja. ■

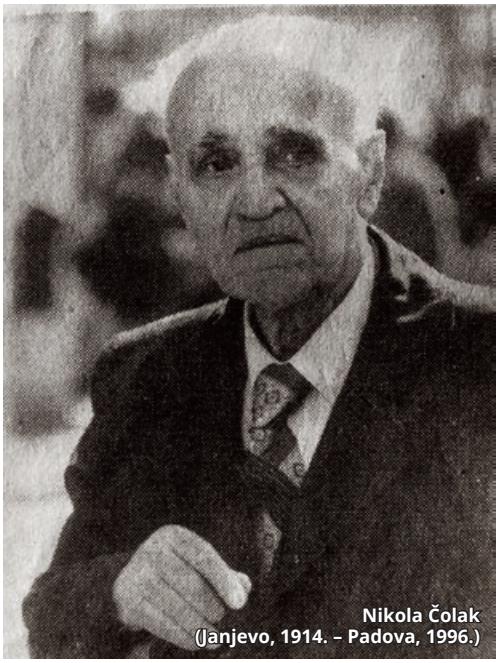

Loža – lučica

ENG ***Bol is a municipality in Split-Dalmatia County on the south side of Brač island. It is the leading tourist hub on the island and one of the pre-eminent destinations in the county and the Adriatic seaboard as a whole.***

Pogled s Vidove gore na Bol i otok Hvar

Dragocjeno djelo znanstvenika i hrvatskoga političkog emigranta iz Italije

Poznati hrvatski povjesničar i sveučilišni profesor Nikola Čolak, koji je u poslijeratnoj Jugoslaviji bio optužen i osuđen za hrvatski nacionalizam, sredinom 1960-ih emigrirao je u Italiju i tamo pronašao obilje arhivske građe

Nikola Čolak (Janjevo, 1914. – Padova, 1996.)

Tekst: **Ana Bedrina; Uredništvo**

U Puli je predstavljen treći svezak opsežnoga djela hrvatskog znanstvenika Nikole Čolaka. Donosi gotovo četiri tisuće novih dokumenata, tzv. pomorskih regesta, kratkih zabilježbi kojima je mletačka vlast u svojim lučkim upravama registrirala pomorski trgovački promet. Poznati hrvatski povjesničar i sveučilišni profesor Nikola Čolak, koji je u poslijeratnoj Jugoslaviji bio optužen i osuđen za hrvatski nacionalizam, sredinom šezdesetih emigrirao je u Italiju i tamo zapravo pronašao obilje arhivske građe. Nakon njegove smrti posao je nastavila njegova unuka, doktorandica povijesti Zrinka Podhraški Čizmek.

Urednica knjige Zrinka Podhraški Čizmek, unuka profesora Čolaka, iz Padove je krenula na studij povijesti u Zagreb motivirana time da nastavi djelo svoga “dide” koje on, zbog prerane smrti, nije uspio završiti. Iz Padove se preselila u Hrvatsku u rujnu 1991. godine. Diplomirala je talijanski jezik i književnost te povijest na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Doktorand je Odsjeka za povijest Sveučilišta u Splitu. Sprema sveobuhvatniji projekt transkribiranja i izdavanja daljnjih 80.000 dokumenata hrvatske pomorske povijesti 18. st. u suradnji sa sveučilištima u Bologni, Trstu, Zagrebu i Splitu. Da bi djelo moglo ugledati svjetlo dana i povijesna baština mogla biti pohranjena, uključila se i autorova kći (Zrinkina majka) Dubravka Čolak Podhraški, koja je uz moralnu i financijsku potporu omogućila tiskanje prvih triju svezaka Pomorskih regesta.

Za hrvatsku povjesnicu iznimno je pridonio arhivskim istraživanjima u Državnome arhivu u Veneciji i ostalim pismohranama diljem Italije. Opus mu čini šest knjiga i više od 50 izvornih radova.

ROĐEN U JANJEVU NA KOSOVU

Nikola Čolak rodio se u Janjevu (Kosovo) 1914., gdje je završio pučku školu. Gimnaziju je pohađao u Prizrenu i Travniku, gdje je i maturirao. Studirao je u Italiji na Filozofskome fakultetu u Gallarateu pokraj Milana, gdje je diplomirao

Tereza Čolak s četiri generacije potomaka i tri generacije obitelji Podhraški u Padovi

Prof. Miroslav Bertoša, mr. Zrinka Podhraški Čolak Čizmek i dr. Elvis Orbanić

čistu filozofiju. U Zagrebu je diplomirao romansku filologiju na Filozofskome fakultetu te apsolvirao klasičnu filologiju i povijest. U svibnju 1945. jugokomunističke vlasti u Zagrebu uhitile su ga pod optužbom "da sprema pobunu". Presuda je bila tri godine prisilnoga rada. Odradio je dvije godine. Nakon što je izašao na "slobodu", stalno je imao problema jer je bio politički nepodoban jugokomunističkim vlastima. Kao djelatnik Instituta za historiju Radničkog pokreta Hrvatske dobiva 1966. otkaz zbog sudioništva u osnivanju zadarskoga časopisa *Slobodnoga glasa* i zbog oporbenjaštva prema komunističkome režimu. Emigrirao je u Italiju gdje je dobio politički azil. Živio je i radio u Padovi. Bio je istaknuti prohrvatski djelatnik te protukomunistički politički i javno aktivan. Prva radna mjesta bila su mu u Veroni i Veneciji, gdje je radio na ekonomskim fakultetima. Zatim je predavao povijest i filozofiju u Padovi u privatnom liceju. Za hrvatsku povjesnicu iznimno je pridonio arhivskim istraživanjima u Državnome arhivu u Veneciji i ostalim pismohranama diljem Italije. Opus mu čini šest knjiga, više od 50 izvornih radova, mnoštvo članaka političke publicistike te mnogobrojni rukopisi koji još nisu objavljeni. Umro je u Padovi 1996. ■

Dubravka Čolak Podhraški izabrana je 2007. za predsjednicu novoosnovane udruge Hrvatske zajednice u Venetu. Iako rođena i odrasla u Zagrebu, gdje je završila studij arhitekture, i ona je nakon završetka studija bila "obilježena" kao dijete političkog emigranta i posla za nju nije bilo. Morala je i ona za ocem i majkom u tuđinu. Nakon sklopljenog braka s Božidarom Podhraškim, uslijedilo je preseljenje u Padovu. Uz braću Roka i Ivana, razvila je vrlo vrijedan poduzetnički posao od kojeg se moglo dobro živjeti. Odlaskom kćerke Zrinke na studij u Zagreb uslijedili su češći posjeti Hrvatskoj, dok su ostale dvije kćeri Vlatka i Branka osnovale svoje obitelji u Padovi. Danas umirovljeni bračni par Dubravka i Božo, poput mnogih umirovljenih iseljenika, provode vrijeme s ove i s one strane granice, kako bi bili s djecom i unucima koji žive u tuđini i s onima koji su se vratili u Hrvatsku.

ENG ***Croatian historian Nikola Čolak (1914–1996) was featured at a book promo in Pula. Čolak was accused and condemned for Croatian nationalism in post-World War II Yugoslavia and subsequently moved to Italy in the mid-1960s.***

VIJESTI

Etnografija Hrvata u Mađarskoj 15.

MAĐARSKA - Petnaesti broj *Etnografije Hrvata* u Mađarskoj, čiji je urednik dr. sc. Šandor Horvat, izdalo je Mađarsko etnološko društvo i Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj. Etnografska istraživanja Hrvata u Mađarskoj posebno su važna zbog toga što asimilacijski procesi gutaju ovu nacionalnu manjinu nezaustavljivom predvidljivošću. Kao specifična manjinska zajednica bili su razdijeljeni u nekoliko subetničkih arhipelaga, od kojih je svaki tijekom stoljeća stvorio svoju vlastitu, bogatu i raznovrsnu etnografiju i folkloristiku. U posljednjih 30 godina nestalo je nekoliko ovakvih hrvatskih manjinskih zajednica kao što su Hrvati – Toti, uz južne obale Blatnog jezera, Hrvati u Sent Andrei, Hrvati u Segedinu, Hrvati u Tukulji, Erčinu, Körmendu... U tom kontekstu godišnjak "Etnografija Hrvata u Mađarskoj" ima posebno značenje jer godinama skuplja, odnosno publicira, a time i čuva bogatu kulturnu baštinu ovog dijela hrvatskoga naroda.

U "Etnologiji Hrvata u Mađarskoj" koju predstavljamo nalaze se sljedeći prilozi: "Demoni, bolesti, redovnici (fratri). Hrvatska franjevačka duhovnost i pučka pobožnost u VIII. stoljeću u Bačkoj" (Daniel Barth); "Razvijanje ženske frizure među podravskim Hrvatima u prvoj polovici 20. stoljeća" (Ruža Begovac); "Ribarstvo u Mohačkom kraju (s dijelovima u Južnoj Baranji)" (Jakša Ferkov); "Čuvari identiteta – Amaterska kazališna skupina Petrovo Selo" (Kristina Glavanić); "Značaj ružmarina u narodnoj tradiciji – Bunjevačka ukrasna jabuka s ružmarinom" (Mišo Mandić); "Pitanje rasprostranjenosti pojedinih tipova glazbala sa mješinom kod Hrvata u Mađarskoj u svjetlu odnosa sa hrvatskim prostorima" (Andor Veg). Etnografska baština Hrvata u Mađarskoj sastavni je dio kulturne baštine hrvatskoga naroda. Zbog toga je almanah koji smo predstavili koristan ne samo našim sunarodnjacima u Mađarskoj, već i cjelokupnoj hrvatskoj etnografiji. *(Đuro Vidmarović)*

Visoki lirski senzibilitet

Zbirka "Bijele lilije" značajan je doprinos suvremenoj gradišćanskohrvatskoj poeziji, ali njezini stihovi, na predmetno-tematskoj razini, u snažnom su suodnosu s hrvatskom književnom tradicijom i s hrvatskim ženskim pismom

Božica Brkan, Đuro Vidmarović, Agnjica Schuster i Jurica Čenar (Zagreb, 2015.)

Tekst: **Đuro Vidmarović**
Foto: **Hrvatske novine**

Obitelj Čenar ističe se kulturnim i književnim radom među gradišćanskim Hrvatima. Najpoznatiji u obitelji je Jurica Čenar, ali slijede ga brat Klaus, šogorica, sinovi te supruga Agnjica. Ovom prilikom želio bih prikazati njezinu zbirku pjesama "Bijele lilije" – *zbirka do kraja 2003. ljeta publiciranih pjesam,* vlastito izdanje, Uzlop (Oslip, Burgenland-Gradišće, Austrija), 2017. Gospođa Schuster je manje poznata kao pjesnikinja, a više kao stalna suradnica Hrvatskih novina – glasila gradišćanskih Hrvata, u kojima redovito objavljuje tekstove na posebnoj stanici pod pseudonimom ili vlastitim imenom.

Zbirka "Bijele lilije" može se promatrati s nekoliko motrišta. Prvo od njih je kontekst suvremene gradišćanskohrvatske književne scene, a time i društvene stvarnosti, drugo, njezine pjesme imaju i vlastitu autonomnu poetsku dušu i treće, neizbježno se javlja suodnos njezine poezije s poezijom Jurice Čenara.

Kao i svi gradišćanskohrvatski pjesnici i Agnjica Schuster čuva materinski jezik kao oblik samobitnosti etničke zajednice kojoj pripada. Njezin gradišćanskohrvatski pjesnički leksik je bogat i gibak. Osjeća se u svakoj pjesmi jezično istraživačka nota. U isto vrijeme ona pokazuje i široke intelektualne dosege. Poznato je kako ova autorica u nekim člancima ističe autonomnost gradišćanskohrvatskoga jezika i kulture do granice posebnosti i udaljavanja od jezika i kulture matičnoga naroda.

Na predmetno-tematskoj razini važan čimbenik u pjesmama Agnjice Schuster čini kršćansko nadahnuće. Stoga se ovom knjigom predstavlja ponajprije kao pjesnikinja kršćanskog nadahnuća. Jedna od vrlo dojmljivih pjesama u ovoj zbirci nosi naslov "Molitva". U njoj nalazimo i sljedeće stihove:

Morao si pojti križnim putem, da bi
ja mogla koracati po tvoji
prijateljski slijedi.
Moje misli te pratu od štacije *do*
štacije*, meditirajući Tvoj žitak, da*
bi u njem našla svojega.

Na istom predmetno-tematskom tragu nalazi se i pjesma po kojoj je cijela zbirka dobila naslov: "Bijele lilije". U njoj autorica stavlja u suodnos vlastiti život s Golgotom.

Libera me Domine
od Golgote
zadnje večere
lamanja kruha
črnoga *vina*
gecemanskoga vrta
krvavoga pota
(...)
prikovana
na križ
na Golgoti
čekam
da mi svane
novo jutro
ali prvo mora
progovoriti smrt
(...)

Agnjica Schuster prigodom jednog predavanja u Velikom Borištofu

U pjesmi "Libera me, Domine" pjesnikinja u skladu s ovim tradicionalnim koralnim napjevom, uz ostalo, pjeva na način koji korespondira i sa stvarnošću u kojoj ona živi.

libera me, Domine
od tvrdokornosti, zbunjenosti
i samodopadnosti
božićna svića će nam opet
na Badnjak kot jur vijeke dugo
rasvititi dom
u nje aureoli će tiho glušati
pjesma mira
će li ona još dugo odjekivati
na mojem životnom putovanju?
ispunjena zvanrednim
raspoloženjem
i na ov Badnjak isčekujem
počivak mojega srca u tebi
božićni kraljić mira!

Fenomen Golgote, odnosno Pasije ili Kristove muke, česta je tema Agnjičine poezije. Tome je posvetila vrlo dojmljivu pjesmu "Na Golgoti". U njoj se ponovno javlja i autoričin osobni odnos prema životu s aspekta kršćanske vjere:

teške me misli moru
na bigu prema vrhu prema Golgote
koliko Velikih petkov još do cilja
koliko kapljic suz za uljevo drivo
koliko pota za dolinu Cedron
koliko krvi još iz žile kucavice
a križ moj kad ću početi
ljubiti tebe na Golgoti
pustom kamenom obraslom brigu
kad se moj križ
pridruži tvojemu
stopi s tvojim
na koncu vije dolorose
otvorit će du mi se
na črljenom *horicontu*
žarko *isčekana nebesa*

Agnjica Schuster ne bježi ni od aktualnih, gotovo političkih tema. Npr. u pjesmi "Gramatika" piše vrlo angažirano o velikoj gradišćanskohrvatskoj gramatici koja će biti: *ne na spačenje / s gordivim* očekivanjem / za dobru budućnost / u zipku književnoga / normiranoga / zapečaćenoga / živoga / trajnoga / oplemenjenoga jezika položena / plavim

Gospođa Schuster je manje poznata kao pjesnikinja, a više kao stalna suradnica Hrvatskih novina

plašćem ovita / narodu u ruke predana / prvoga prosinca / dvi tisuć tretoga ljeta.

Agnjica Schuster u ovoj zbirci, uz svoju književno-teoretsku distancu u odnosu na hrvatski književni jezik, ipak osjeća svoj osobni literarni poziv kao dio cjelokupne hrvatske, ali i svjetske književnosti. U pjesmi "Kanim" čini to vrlo dojmljivo, kratkim stihovima koji odjekuju kao ritam i kao marš kroz stoljeća.

Pisati kanim
kot Christine Busta ili
Hermann Hesse
engleski goviriti kotno
Margaret Mitchell
francuski kotno
Simone de Beauvoir
formulirati hrvatske pjesme
kotno Dobriša Cesarić
ali obožavam i
Dragutina Tadijanovića
crtati kanim kotno
Julije Klović
ali cijenim i Pabla Picassa.

Na određeni način ova pjesma je autoričin pjesnički program.

Važan dio pjesničkog opusa Agnjice Schuster je njezina intimna lirika. Ta intimnost uvijek ima refleksivni sadržaj i služi joj kako bi odaslala poruke univerzalnog karaktera. Želi u stihovima prenijeti poruku, uspostaviti suodnos s čitateljima, biti na svoj način poeta doctus. Na primjer, u pjesmi "Stari orah" nalazimo stihove:

Stari orih pred
mojim stanom
protuliće za protulićem
rivat će nove pupnje
zasićene žitkom.
Ali gdo zna,
je li će njegova krošnja i tada još
čuvati
moje prebivališće
koti je to nekada bilo.

Kao što rekoh na početku, neke od pjesama Agnjice Schuster slijede modernistički poetski diskurs Jurice Čenara, primjerice pjesma "Moje vrime". Međutim, Agnjica je u tim pjesmama iskazala vlastitu unutarnju, žensku osjećajnost i dala im nježnost i romantiku. U svijetu otuđenosti, unifikacije, svijetu bez empatije i sućutnosti, pa i bez romantičnog doživljaja života, gospođa Schuster javlja se kao dragocjen glas, kao jerihonska ruža hrvatske poezije.

Zbirka "Bijele lilije" značajan je doprinos suvremenoj gradišćanskohrvatskoj poeziji, ali njezini stihovi, na predmetno-tematskoj razini, u snažnom su suodnosu s hrvatskom književnom tradicijom i s hrvatskim ženskim pismom. Agnjica Schuster svojim pjesmama pokazala je visoki lirski senzibilitet, ali i potrebno zanatsko umijeće. Svaka njezina pjesma odiše iskrenošću, ali izbjegava osobnost i privatnost koje bi tu pjesmu učinile netransparentnom za širi čitateljski krug. Stoga je šteta što ova zbirka nije objavljena u boljem grafičkom i tehničkom izdanju te što nije na kraju zbirke dodana biobibliografija autoričinih radova. Bez toga knjiga je nepotpuna. Bez obzira na sve to, Agnjica Schuster je kao poetesa za pisca ovih redaka pravo iznenađenje. Objavljivanjem zbirke pridružila se svojim poznatijim kolegicama: Ani Šoretić i Dorothei Zeichmann Lipković, a u mađarskome Gradišću Timei Horvat i Matildi Bölcs (Berzlanović). ■

ENG ***White Lilies (Bijele lilije) is a collection of poetry by Gradišće Croatian poet Agnjica Schuster. The volume makes a significant contribution to contemporary Gradišće Croatian poetry. Her verse has a strong correlation with Croatian literary tradition and among female Croatian writers at the level of subject and themes.***

Glagoljska stranica Vinodolskog zakona

730 godina Vinodolskoga zakona

Vinodolski zakon jedan je od najvrjednijih spomenika srednjovjekovnoga hrvatskog jezika (čakavštine) i ujedno jedan od najvažnijih pravnih spisa srednjovjekovnoga europskog prava

Pogled na Novi Vinodolski

Piše: **Željko Holjevac**

Prije 730 godina, 6. siječnja 1288., u gradu Novom u Vinodolu (danas Novi Vinodolski), u dvoru krčkih, vinodolskih i modruških knezova Fridrika, Ivana, Leonarda, Dujma, Bartula i Vida, glavarâ plemenita roda koji se u prvoj polovici 15. stoljeća prozvao Frankopanima, sastavljen je Vinodolski zakon, najstariji spomenik običajnog prava na hrvatskome jeziku i glagoljskom pismu.

U to je vrijeme Hrvatska bila u zajednici s Ugarskom pod vlašću dinastije Arpadovića. Panonske vladare zamjenjivao je u Hrvatskoj herceg kao namjesnik kraljevske vlasti. Kraljevi su posjedovali pravo na zemlju koju su davali crkvenim redovima i uglednim ljudima. Oni su im zauzvrat obećavali da će ih slušati i boriti se za njih. Tako je 1193. ugarsko-hrvatski kralj Bela III. darovao Modrušku županiju krčkome knezu Bartolu. Krčki knezovi proširili su oko 1225. svoju vlast na kopnu i nad slobodnim općinama Vinodola, a novi ugarsko-hrvatski kralj Bela IV. potvrdio im je 1251. vlasništvo nad Modrušem i Vinodolom.

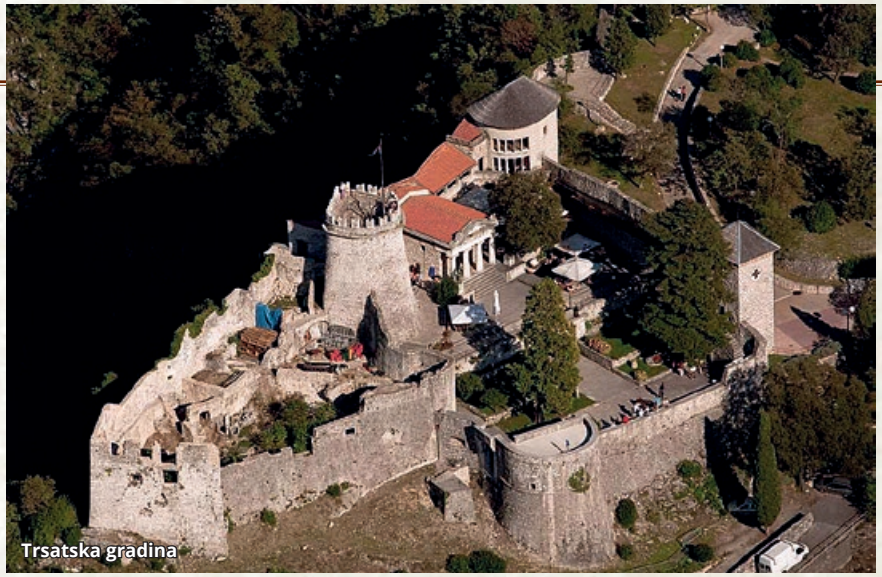

Spomenik Vinodolskom zakonu

DAROVNICE OJAČALE VELIKAŠE

Kraljevske zemljišne darovnice ojačale su velikaše i oslabile kraljevsku vlast Arpadovića koji su napustili običaj da se posebno krune za hrvatske kraljeve. Svaki crkveni i svjetovni feudalac na svojem je teritoriju posjedovao zemlju koju su obrađivali seljaci i dijelio pravdu svojim podanicima. U zamjenu za njegovu zaštitu seljaci i vazali su mu služili. Postojali su i slobodni seljaci, no većina seljaka postali su s vremenom kmetovi koji su obrađivali gospodarevu zemlju i plaćali mu namete novcem, usjevima ili vlastitim radom.

Nakon što su Senjani 1271. izabrali krčkoga kneza Vida za gradskoga načelnika, u Novom u Vinodolu sastali su se na početku 1288. ugledni crkveni i svjetovni vinodolski ljudi i pred krčkim knezom Leonardom naložili uglednim pojedincima iz vinodolskih općina da popišu stare običaje: "Budući da su često vidjeli ljude, koji čuvaju svoje stare i prokušane zakone, zato dakle i svaki pojedince i svi zajedno ljudi vinodolski želeći sačuvati u cijelosti one stare dobre zakone, što su ih njihovi pređi čuvali neuređene – sabraše se svi u skupštinu, i crkvene i svjetovne osobe, te nakon što su se valjano posavjetovali u Novom Gradu pred obrazom gore spomenutoga kneza Leonarda budu izabrani od svakoga grada vinodolskoga, ali ne samo starci, nego i takovi, za

koje se znalo, da se bolje sjećahu zakona svojih otaca, te onoga, što su slušali od svojih djedova: i njima narediše i naložiše točno određenim načinom: da popišu sve dobre, stare, prokušane zakone u Vinodolu, kojih bi se mogli sjetiti ili za koje su čuli od svojih otaca i djedova gore rečenih, tako da od sada unaprijed prestanu bludnje u tim stvarima, te da njihova djeca ne sumnjaju o tim zakonima."

Trsatska gradina

POVIK 'POMAGAJTE'

Izabrani su najugledniji crkveni i svjetovni ljudi iz grada Novog i osam slobodnih vinodolskih općina: Ledenica, Bribira, Grižana, Drivenika, Hreljina, Bakra, Trsata i Grobnika. Oni su sastavili 75 članaka Vinodolskoga zakona u kojem su uredili prava stanovnika vinodolskih općina i njihove obveze prema krčkome knezu i nadležnome biskupu. Prema svojem sadržaju, Vinodolski zakon je zbirka običaja iz obveznog, imovinskog, nasljednog i kaznenog prava. Za sva kaznena djela koja u Vinodolskome zakonu nisu bila navedena vlast je mogla izreći kaznu od najviše šest libara. Vinodolski zakon nije poznavao ni starije dokazno sredstvo Božjega suda ni novije dokazno sredstvo torture, koje je u doba njegova donošenja bilo poznato i primjenjivano u Europi, nego dokazivanje s osloncem na povik "pomagajte",

Kula Kvadrac u Novom Vinodolskom

Vinodolski zakon naglasio je potpunu pravnu ravnopravnost svih stanovnika, uključujući pastire, orače i druge ljude koji su bili na dobrome glasu.

pristava i porotnike. Vinodolski zakon naglasio je potpunu pravnu ravnopravnost svih stanovnika, uključujući pastire, orače i druge ljude koji su bili na dobrome glasu. Ujedno je Vinodolski zakon bio pravni temelj vlasti krčkih knezova koji su dijelili pravo upravljanja tim krajem i ubrane kazne s vinodolskim općinama, a zauzvrat su ostvarivali pravo na opskrbu svoje obitelji.

Vinodolski zakon jedan je od najvrjednijih spomenika srednjovjekovnoga hrvatskog jezika (čakavštine) i ujedno jedan od najvažnijih pravnih spisa srednjovjekovnoga europskog prava. To je najstarija naša knjiga pisana kurzivnom glagoljicom i uz Rusku pravdu najstariji pravni kodeks među slavenskim narodima. Najstariji pravni spomenik na hrvatskoj obali imao je mnoge moralne i humane odredbe, uključujući i odredbe za suzbijanje korupcije, npr. "Nitko ne može za svjedočenje na sudu predložiti svoju ženu sebi".

'IZMEDJ SENJA I RĚKE'

Novljanski sin Antun Mažuranić pisao je 1843. o Vinodolu i Vinodolskome zakonu u časopisu *Kolo* ovako: "Vinodol zvao se je u staro doba oni dio Hèrvatske zemlje, što je do mora izmedj Senja i Rěke. Vas ovi kraj bio je vlastitost knezovah Kèrčkih, Vinodolskih i Modruških, koji su od prilike za 150 godinah kašnje počeli se Frankopani pisati. U Vinodolu bila su znamenitija města: Novi Grad, Ledenice, Bribir, Grižane, Drivenik , Hreljin ili Hriljin, Bakar, Tèrsat i Grobnik. U svakom ovom městu biaše veći ili manji gospodski dvor (kaštel), po 1 ili 2 cèrkve i 50 do 300 kućah, a sve to skupa za sigurnost opasano zidom zvaše se grad. Svaki ovi grad imadiaše po jedna, dvoja ili troja vrata, koja su se svaku noć zatvorala. Někoji od ovih gradovah zapušteni su već sasvim, kao Ledenice i Hreljin, buduć da se je narod volio preselit na polje, nego li na bèrdu u gradu, daleko od svojih zemaljah pribivati. U Driveniku je još samo cèrkva, plovan (župnik) i požup ili podžup (zvonar). Bribir je još jedini grad u Vinodolu, koi se zatvora noćju, a Bakar je pod Mariom Tereziom slobodan kraljevski grad postao. Stolni kapitul Modruške iliti Kèrbavske biskupie, koi je g. 1493., kad su Turci razorili Modrušu, sa svojim biskupom u Vinodol došo, razděljen je u tri grada na tri tako zvana kapitula collegiata: u Novi, Bribir i Bakar. Ovi starinski Vinodol razděljen je danas na 5 dělah: 1) na današnju kameralsku gospoštinu Vinodol, gdi je Novi, Bribir, Grižane, Drivenik, Belgrad i Kotor, i někoja novia města kao Cèrkvenica, Selce itd.; 2) na slobodan kraljevski grad Bakar s njegovim okružjem, gdi je osim Bakra takodjer Tèrsat i Kraljevica; 3) na kameralsku gospoštinu Hreljin, gdi je osim Hreljina novie město Fužina; 4) na grofovsko-Batjansku gospoštinu Grobnik, i 5) na dio ogulinskoga regimenta, Ledenice, u Kèrmpotskoj kumpanii. — 1.

Kaštel Drivenik u Vinodolu

Najstariji pravni spomenik na hrvatskoj obali imao je i odredbe za suzbijanje korupcije, npr. "Nitko ne može za svjedočenje na sudu predložiti svoju ženu sebi".

i 2. dio spada na rěčki gubernium; 3. i 4. na zagrebačku varmedju, a 5. t. j. Ledenice, na vojničko-graničarsko upravljanje. Lěta 1280. skupi se u Novom od svake općine vinodolske (osim Belgrada i Kotora, premda su već morala bit onda) po několiko pametnijih staršinah, i tu u pribitju kneza Leonarda Kèrčkoga, Vinodolskoga i Modruškoga, stave pèrvikrat u pismo u svojem narodnom jeziku sve one prastare zakone i običaje, kojih su se za onda sěćali, da su ih kada čuli od svojih otacah i dědovah. One tako sabrane zakone napisali su u toliko eksemplarah, koliko je bilo gradovah na onom spravištu zastupljeno, dakle najmanje u 9 eksemplarah. Do sada se više nezna nego samo za ovaj jedini eksemplar, koi se je sačuvao u arkivu kapitula Modruškoga u Novom, gdě će se i u napréđa čuvati." ■

ENG ***The Vinodol Code, the oldest extant monument of customary law in the Croatian language and Glagolitic script, was drawn up 730 years ago, on the 6th of January 1288 in the town of Novi Vinodol (now Novi Vinodolski) at the court of the Frankopan dukes.***

V I J E S T I

Proslava 30. obljetnice Udruge "Zrinski" iz Waiblingena

NJEMAČKA - Godine 1987. roditelji i djeca, koji su tada bili članovi folklorne grupe katoličke misije Waiblingen, došli su na ideju o osnivanju jedne hrvatske udruge. Udrugu pod imenom "Zrinski" registrirali su 15. listopada 1987. dr. Bartol Tunjić, Mirko Vidačković, Jozo Eremut, Sveto Slišković, Mate Palameta, Ilija Šuman i Stipe Peran. Na početku je Udruga imala dva ogranka - kuglanje i folklor, a nešto kasnije organizirana su tri nova - nogomet, boćanje i košarka.

Spojiti sport, našu kulturu i tradiciju, baviti se različitim sportovima, uspjehe slaviti, prijatelje pronaći i uživati u druženju uvijek je bio moto svih članova Udruge, a to se i najbolje vidjelo na proslavi obljetnice koja je održana u *Gemeindehalle Neustadt.* U dvorani koja može primiti oko 400 do 500 osoba nije skoro bilo mjesta ni za stajanje. Iz toga se vidi koliko simpatizera ima "Zrinski" i koliko smo svi zajedno željni druženja i susreta s prijateljima. Uz predsjednicu Udruge Jadranku Kolar, koja je naglasila važnost postojanja naših udruga u inozemstvu za očuvanje identiteta Hrvata i važnost integracije u njemačkim komunama, gostima su se obratili i konzul Veleposlanstva RH u Stuttgartu, gosp. Ivan Bulaja.

U ime gradonačelnika grada Waiblingena pozdrave i čestitke u povodu obljetnice uručio je g. Raible, upravnik Odjela za integraciju stranaca u okrugu Rems-Murr.

Program su obogatile i tri skupine folkloraša Udruge "Zrinski" izvevši prekrasne plesove čiju koreografiju su pripremili Maja Vukoja i Marijeta Ruttner. Za dobro raspoloženje gostiju potrudila se glazbena grupa *Unicom.*

Na kraju se svima prisutnima obratila Jadranka Kolar koja je istaknula: "I ubuduće ćemo graditi uspjehe na jako dobrim temeljima koje su nam postavili naši osnivači Udruge, a posebno u radu s novim mladim generacijama koje dolaze. Otvoreni smo za sve nove ideje, nove ljude, simpatizere Udruge i spremni smo za suradnju." *(Jadranka Kolar)*

Predsjednik HKD Jadran iz Malmöa

Ravnatelj HMI-ja Mijo Marić primio je 11. prosinca Vinka Stanišića, prvoga dopredsjednika Saveza hrvatskih društava u Švedskoj i predsjednika HKD Jadran iz Malmöa. Na sastanku u Matici bili su, osim gosta iz Švedske, zamjenik ravnatelja HMI-ja Ivan Tepeš, glavna tajnica Matice Diana Mašala Perković, rukovoditeljica Odjela za kulturu Snježana Jurišić i rukovoditeljica Odsjeka iseljeničke baštine Ljerka Galic.

Tema sastanka bila je buduća suradnja s hrvatskim društvima u Švedskoj, a ideja o suradnji rodila se na 37. smotri hrvatske kulture u Švedskoj u Malmöu, kojoj je nazočila Ljerka Galic. Na sastanku se razgovaralo o radu i djelovanju hrvatskih društava te poboljšanju suradnje i unaprjeđenju odnosa s Hrvatima u Švedskoj. Ravnatelj Matice poručio je kako je HMI otvorena za svaku suradnju i pomoć u skladu sa svojim mogućnostima, što je predsjednik Stanišić s oduševljenjem prihvatio.

HKD Jadran iz Malmöa osnovan je 1976. godine s ciljem očuvanja hrvatske kulture, jezika i običaja te prenošenje hrvatskoga kulturnog naslijeđa na potomke hrvatskih iseljenika u Švedskoj, posebice uz folklor, tamburaške i dječje sekcije.

Hrvatska zajednica u Kraljevini Švedskoj od 1978. godine djeluje uz pomoć Saveza hrvatskih društva krovne organizacije Hrvata u Švedskoj. Savez danas okuplja 23 hrvatska društva s ukupno četiri tisuće članova. Savez svake godine organizira Smotru hrvatske kulture i na taj način jača zajedništvo i povezanost s domovinom Hrvatskom. Prema procjenama, u Švedskoj danas živi više od trideset i pet tisuća Hrvata i njihovih potomaka, od kojih većina živi u Göteborgu i Malmöu. (*N. Šehović; foto: S. Radoš*)

Glavna tajnica HBZ-a

Glavna tajnica i rizničarka Hrvatske bratske zajednice u Americi Bernadette M. Luketich tijekom svog boravka u Hrvatskoj, 4. prosinca, posjetila i HMI. Tom prigodom sastala se s ravnateljem Mijom Marićem. Sastanku su nazočili zamjenik ravnatelja Ivan Tepeš, rukovoditeljica Odjela za informiranje Mirjana Piskulić i voditeljica Ureda ravnatelja Lana Šaš.

Bernadette M. Luketich čestitala je Miji Mariću na preuzimanju dužnosti ravnatelja HMI-ja. Govorila je o povijesti i današnjim aktivnostima Zajednice te izrazila vjeru da će suradnja između dviju organizacija biti i dalje uspješna i plodonosna.

Glavna tema razgovora bile su pripreme za nadolazeći 52. omladinski tamburaški festival HBZ-a koji će se ovoga ljeta održati u Zagrebu, a koji organizira Hrvatska matica iseljenika. Na festivalu će sudjelovati 15 folklornih skupina Hrvatske bratske zajednice iz Sjedinjenih Američkih Država i jedna iz Hrvatske. Očekuje se da će iz SAD-a doći oko 1.500 do 2.000 gostiju, od kojih će većina prije ili nakon festivala otići na organizirane dvotjedne turneje po Hrvatskoj.

Mijo Marić istaknuo je važnost suradnje HMI-ja s Hrvatskom bratskom zajednicom kao najvećom i najstarijom organizacijom u hrvatskom iseljeništvu, zahvalio na iskazanom povjerenju i tome što su HMI izabrali za partnera u organizaciji festivala te prihvatio poziv da posjeti glavni ured HBZ-a u Pittsburghu. (*M. Piskulić; foto: S. Radoš*)

Zlatni jubilej vlč. Phillipa Pribonića

SAD - Jedan od istaknutih američkih Hrvata velečasni Phillip Pribonić tijekom prosinca 2017. proslavio je 50. obljetnicu svoga svećeničkog rada. Vlč. Pribonić rodio se u McKeesportu, predgrađu Pittsburgha, 21. travnja 1942. od roditelja Marka i Pauline, r. Jarnević. Njegovi djedovi i bake doseliše se u Ameriku iz Bosiljeva i Slunja. Zato su mu ta dva mjesta i domovina Hrvatska uvijek u mislima i srcu.

Vlč. Pribonić završio je pučku i župnu školu u McKeesportu, katoličko veleučilište u Erieu u Latrobeu te studij teologije u Rimu. Zaređen je za svećeničku službu 21. prosinca 1967. u bazilici sv. Petra. Svoju prvu svetu misu služio je u župi sv. Mavra opata u Bosiljevu, 1. siječnja 1968. godine, mjestu svoga djeda (po majci) Jarnevića. Nakon toga vlč. Pillip Pribonić vratio se u svoj rodni McKeesport i Pittsburgh te obavljao svećeničku službu u nekoliko župa Pittsburške biskupije.

Svećeničke dužnosti završava u crkvi St. Joan of Arc, mjestu South Park, održavši svečanu misu. Prepuna crkva vjernika, štovatelja i oko 16 svećenika, zatim svečani banket u crkvenoj dvorani, odraz su ovoga doista divnoga čovjeka i Božjega te narodnoga sluge. Nisu ga zaboravili ni njegovi iz Bosiljeva. Društvo Bosiljevo iz Toronta poslalo je svoje zastupnike na ovu svečanost koje predvođi predsjednik Stjepan Jarnjević. Uručili su mu na dar umjetničku sliku crkve sv. Mavra opata iz Bosiljeva. Velečasni Pribonić član je Hrvatske bratske zajednice u Americi od rođenja i nositelj je značke za 50-godišnje članstvo. Često je prisutan na mnogim okupljanjima našeg naroda i ljubitelj je hrvatskih kulinarskih specijaliteta. Na Odraslome tamburaškom festival 2016. u Pittsburghu služio je svetu misu te zamolio da se sredstva milodara poklone za obnovu vodotornja u Vukovaru. Sudjelovao je u mnogim humanitarnim akcijama koje je organizirala Zajednica ili pojedinci te bio jedan od prvih koji je priložio svoj novčani dar. *(Franjo Bertović)*

Pokrenut portal "Žive zajednice"

NJEMAČKA - U ponedjeljak, 15. siječnja, svečano je u Hrvatskome dušobrižničkom uredu u Frankfurtu na Majni pokrenut portal "Žive zajednice", lista hrvatskih katoličkih misija i zajednica u Njemačkoj, koji izlazi od rujna 1978. u izdanju toga ureda. Ove godine u rujnu se navršava 40 godina tiskanog izdanja "Žive zajednice", a u svjetlu te obljetnice Ured je pokrenuo i portal "Živa zajednica" – www.zivazajednica.de, kako bi odgovorio suvremenim komunikacijskim izazovima, poglavito za mlađe naraštaje Hrvata katolika u Njemačkoj i šire. Tako će uz tiskano izdanje "Živa zajednica" biti prisutna i na portalu. Portal je otvorio odgovorni urednik "Žive zajednice", delegat za hrvatsku pastvu u Njemačkoj vlč. Ivica Komadina u nazočnosti glavnoga urednika dr. Adolfa Polegubića te djelatnica u Hrvatskome dušobrižničkom uredu Ljubice Markovice-Baban, Romane Kašaj i Antonije Tomljanović-Brkić.

Prije pokretanja portala, delegat vlč. Ivica Komadina izmolio je prigodnu molitvu bl. Alojziju Stepincu u povodu 20 godina kako ga je Katolička crkva proglasila blaženim te tako stavio pod blaženikovu zaštitu novi portal "Živu zajednicu", aktivnosti i djelatnike Hrvatskoga dušobrižničkog ureda u Frankfurtu na Majni, kao i hrvatske pastoralne djelatnike i Hrvate katolike koji se okupljaju u hrvatskim katoličkim misijama i zajednicama u Njemačkoj.

Prigodnu riječ u povodu otvorenja portala uputili su predsjednik Vijeća HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu, pomoćni sarajevski biskup mons. dr. Pero Sudar i ravnatelj dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu vlč. dr. Tomislav Markić, u kojoj uz ostalo stoji: "Vjerujemo da će portal jednako, ako ne i bolje od tiskanog izdanja, izvršavati svoje temeljno poslanje povezanosti i upućenosti u život i rad pojedinih misija i zajednica, a onda i cijele hrvatske inozemne pastve." *(Adolf Polegubić)*

Sačuvano sjećanje na iznimno kulturno povijesno naslijeđe

Ovo jedinstveno djelo svjedoči o iznimnom broju katoličkih crkava, samostana, kapelica, križeva, župnih stanova, palača, spomenika i arheoloških lokaliteta koji su višestoljetna baština hrvatskoga naroda u Boki kotorskoj

Tekst: **D. V.** Foto: **Željko Tutnjević**

U Hrvatskoj matici iseljenika Dubrovnik predstavljena je fotomonografija "Hrvatski vjerski objekti u Boki kotorskoj", autora Frana Ercegovića. Ovo jedinstveno djelo svjedoči o iznimnom broju katoličkih crkava, samostana, kapelica, križeva, župnih stanova, kapetanskih palača, spomenika i arheoloških lokaliteta koji su višestoljetna baština hrvatskoga naroda u Boki kotorskoj.

Na predstavljanju o fotomonografiji govorio je bivši generalni konzul RH u Crnoj Gori Božo Vodopija. - Kotorska biskupija nalazi se na uzmorskom području od Sutorine do rječice Željeznice u gradu Baru, omeđena vrhovima brda iznad Herceg Novog, Risna, Perasta, Kotora, Grblja, Budve, Petrovca i Sutomora. Računa se da ima oko deset tisuća katoličkih vjernika, najviše Hrvata. A prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. u cijeloj Crnoj Gori tek se 6.021 stanovnik izjasnio kao Hrvat. Značajan dio toga broja čine ljudi hrvatskog etničkog podrijetla. Asimilacija, strah, stoljetni progoni ili pseudokonformizam učinili su da se najveći broj katolika ne očituje Hrvatima iako podrijetlom to jesu - istaknuo je Vodopija.

Govoreći o knjizi Vodopija je spomenuo da je i danas u Kotoru jedna crkva prenamijenjena za koncertnu dvoranu, u drugoj je kino, u trećoj muzej, u četvrtoj knjižnica, u petoj društvena polivalentna dvorana i tako dalje. Uz to, dio crkvi u Biskupiji svojata Srpska pravoslavna crkva, a dio je prepušten propadanju, bez ikakve konzervatorske zaštite.

Frane Ercegović, koji živi u Jošici, u hercegnovskom dekanatu, svoju je udrugu, koja je izdavač ove vrijedne fotomonografije, registrirao pod nazivom "Zaliv hrvatskih svetaca". - S poznatim fotografom i snimateljem Milanom Dobrilovićem iz Herceg Novog Ercegović je stvarao ovo djelo obilazeći mnoge lokalitete, ne čekajući ni od koga posebno odobrenje. Propješačili su Boku. Do nekih su se zapuštenih i napuštenih crkvica morali probijati i kroz draču, ali rezultat je pred vama. Na 170 stranica i oko pet stotina fotografija sačuvano je sjećanje na iznimno kulturno povijesno naslijeđe Hrvata toga kraja - istaknuo je Vodopija. Tijekom predstavljanja autor je zahvalio na mogućnosti da svoje djelo predstavi u Dubrovniku, a jednako tako zahvalio je i autor fotografija Milan Dobrilović.

Milan Dobrilović, Maja Mozara, Frane Ercegović, Božo Vodopija i Ivan Tepeš

Ivan Tepeš, zamjenik ravnatelja HMI-ja, u svom je govoru izrazio zadovoljstvo što je sudionik ovog uistinu značajnog događaja. Posebno je pohvalio suradnju dubrovačke podružnice HMI-ja s hrvatskom nacionalnom zajednicom u Crnoj Gori, osobito s autohtonom hrvatskom manjinom u Boki kotorskoj.

Pri tome je obećao da će HMI u sklopu svojih mogućnosti podržati projekte očuvanja kulturne baštine te nacionalne i vjerske posebnosti tamošnje hrvatske nacionalne zajednice.

Predstavljanje je održano u organizaciji podružnice HMI-ja Dubrovnik, a njezina voditeljica Maja Mozara bila je moderatorica te vrlo uspješne večeri. ■

ENG ***Frano Ercegović's*** *Croatian Religious Buildings in Boka Kotorska* ***is a photographic monograph recently promoted in Dubrovnik bearing witness to the great number of Catholic churches, monasteries and chapels from the many centuries of Croatian heritage in Boka Kotorska.***

Unatoč preprekama, ostvarena želja za povratkom

Ivo Jakić uspio je u svome naumu i od svojih terena na medulinskoj obali stvorio s obitelji pravo malo turističko carstvo. Danas on nadgleda i veseli ga da će mu djeca i unuci imati dovoljno posla za kruh u domovini bez tuđine

Ivo s hrvatskim grbom koji je sam izrađivao u velikom broju za Hrvate u Kanadi

Tekst: **Ana Bedrina** Foto: **Obiteljski album**

Od samo jedne šesteročlane obitelji povratnika iz Kanade danas imamo još tri nove obitelji pa čitava obitelj sa zetovima i unucima ima 14 članova. Oni su zoran primjer u malome o gospodarskome i demografskome rastu koji se može ostvarivati boljom organizacijom povratka hrvatskih iseljenika u domovinu. Da bi se to ostvarilo bila je na prvome mjestu potrebna velika želja za povratkom i puno strpljenja, mudrosti i financijske samostalnosti. Trebalo je prijeći mnoštvo prepreka na tom putu - dozvola za gradnju kuće i hotela, pa nostrifikacija svjedodžbi i diploma, upis djece na studij i sl. Sve su to Jakići izdržali, a posebno roditelji, bračni par, Jela i Ivo.

Ivo Jakić rodom je iz Bosanske Posavine i jedan je od mnogih čija je obitelj stradala od partizana u ratu, a zatim su progoni nastavljeni od komunista i u miru. Posljedice toga režima bila su velika iseljavanja odnosno bježanje u "bijeli svijet" s težnjom da se živi u slobodi bez straha. Iako je pokušao naći posao, školovati se u Zagrebu, strah je vladao posvuda oko njega i vidio je da se tako ne može napredovati. Iz Zagreba je otišao u Austriju, a zatim što dalje, u Kanadu. Mladić Ivo daleke 1964. godine dolazi u Kanadu i marljivo traži svoj put.

HRVATSKA ZAJEDNICA U VANCOUVERU

U Vancouveru je tada već postojala velika hrvatska zajednica, a broj Hrvata stalno raste. Imaju svoju župu, svoju crkvu Prečisto srce Marijino, svoje svećenike, osnivaju razna društva kako bi se osjećali kao kod kuće i čuvali svoje običaje, a nadasve materinski jezik i vjeru. Mladi Jakić namjerava zasnovati obitelj - već je nakon osam mjeseci pozvao u Kanadu dragu prijateljicu Jelu, što je ona prihvatila i kao devetnaestogodišnja djevojka napušta svoju rodnu zemlju i odlazi u nepoznato. Dobro su se razumjeli, uskoro su se vjenčali i zajedničkim snagama krenuli stvarati svoj hrvatski dom u tuđini.

Ivo Jakić rodom je iz Bosanske Posavine i jedan je od mnogih čija je obitelj stradala od partizana u ratu, a zatim su progoni nastavljeni od komunista i u miru.

"Već tada je postojala težnja u svih iseljenih Hrvata za osamostaljivanjem hrvatske države", prisjeća se Jakić svojih mladih dana u Kanadi. Već tada je mladi Ivo odlučio: "Kad budemo imali svoju samostalnu državu, vraćamo se kući." A to još nije bilo ni na vidiku; Jugoslavija je bila sve jača i jača, a komunizam sve konkretniji na svim položajima.

Bračni par Jakić marljivo je i puno radio, dobili su tri krasne kćeri, Mandu, Anu i Maricu te sina Petra s Downovim sindromom, kojemu je u Kanadi pružena sva potrebna edukacija i briga. U sklopu svoga poduzetništva Ivo Jakić izrađivao je i hrvatske grbove, a na ti-

Četvero djece obitelji Jakić u svom kanadskom domu

Ivo sa posavskom šargijom na jednom hrvatskom pikniku

Obitelj Jakić u Kanadi

suće ih je prodano na sajmovima i drugim hrvatskim proslavama.

Obitelj Jakić uz svoj zahtjevan život prati sve događaje u domovini pa je tako i početak Domovinskoga rata za njih postala nova briga i organizacija svakojake pomoći. Sudjelovali su s velikom hrvatskom zajednicom od oko 70.000 Hrvata u Vancouveru u slanju pomoći u lijekovima, hrani i novcu te lobiranju u najvišim institucijama u Kanadi za prestanak rata. Ivo i Jela Jakić čvrsto su vjerovali u kraj rata i otvaranje mogućnosti za povratak kući.

'NAJLIPŠE MISTO NA SVITU'

Kamo i kada i od čega živjeti tamo, nije bilo lako odlučiti. Obitelj je velika i treba osmisliti sredstva za život. U Hrvatskoj zajednici družili su se s Hrvatima iz raznih krajeva Hrvatske pa im je dobar prijatelj bio i Giulio Boljunčić iz Medulina, koji je govorio: "Medulin ti je najlipše misto na svitu." I zaintrigirao je Jakiće koji su odlučili posjetiti Medulin. Oduševljeni prirodom, morem i mirom, odluka je pala. I prije nego što je rat završio, mudri pater familias tata Ivo kupuje po povoljnim cijenama velike terene na samoj medulinskoj obali i priprema poslove za povratak u Hrvatsku.

Turistička djelatnost obećava dobru budućnost za njegovu veliku obitelj, a "treba i na unuke mislit". Ivo Jakić uspio je u svome naumu i od svojih terena stvorio s obitelji pravo malo turističko carstvo. Svi rade, a na mlađima svijet ostaje. Mlada generacija nije bila baš oduševljena odlaskom jer ih je čekala neizvjesnost i izlazak iz sigurne i poznate sredine. Ali odgoj i priče o korijenima i rodbini iz jedne "male najljepše zemlje na svijetu" ipak privlači i tri se mlade djevojke prilagođavaju i kreću u borbu za svoje mjesto u Hrvatskoj.

Manda, najstarija kći, kaže da je imala sreću i brzo pronašla posao u državnoj službi Hrvatske kontrole zračne plovidbe u kontrolnome tornju Zračne luke Pula. Trajnim usavršavanjem stekla je zvanje operatora za preduzletno inf-

Naišavši na znakove po uredskim službama da se traži "kuverta" za brže dobivanje dozvola, Jela je rekla: "Mito neće ići nikako. Ni lipe. Vi ste ovdje radi mene, a ne ja radi vas."

miranje i dodatno zvanje motritelja za zrakoplovnu meteorologiju. Vrlo zahtjevan i odgovoran posao, ali ona ga neustrašivo prihvaća. Ana želi upisati studij u Zagrebu i nailazi na velike teškoće prilikom upisa na Filozofski fakultet te na kraju sva razočarana u Hrvatskoj, upisuje studij u Ljubljani bez teškoća. Zar je to moguće? Hrvatica povratnica govori hrvatski i bez znanja slovenskoga uspijeva u Ljubljani, a ne u Zagrebu?! Takvi problemi česta su pojava u našoj Hrvatskoj. Kasnije, Ana se uspijeva prebaciti iz Ljubljane na studij u Pulu i tu diplomira na Visokoj učiteljskoj školi.

U ZEMLJI SVOJIH KORIJENA

Ana danas radi u Puli kao prosvjetna djelatnica. Marica, najmlađa kći, teže se pomirila s preseljenjem i nakon sred-

Obitelj Jakić bila je vrlo aktivno u Hrvatskom kulturnom centru u Vancouveru

Kćer Astrid u Raklju

nje škole ponovno odlazi u Kanadu jer tamo ima još i tetu kod koje može boraviti. Vraća se u svoju prvu domovinu, gdje je rođena, ali bez obitelji teško je živjeti na daljinu. Otac Ivo nudi joj neka poduzetnička rješenja i Marica se ponovno vraća u Medulin. Uspijeva u turističkom projektu koji je otac ponudio, osniva obitelj i danas sretno živi u zemlji svojih korijena. Danas su sve tri sestre Jakić udane mlade žene, poduzetne i imaju zajedno petero djece, a Jela i Ivo petero krasnih unuka.

Pri povratku u Hrvatsku, u Medulin, najveći dio birokratskih poslova preuzela je Jela jer je u tome bila strpljivija i upornija. Naišavši na znakove po uredskim službama da se traži "kuverta" za brže dobivanje dozvola, rekla je: "Mito neće ići nikako. Ni lipe. Ako treba, dolazit ću svaki dan dok me ne primite. Vi ste ovdje radi mene, a ne ja radi vas." Kako biste si lakše predočili Jelu, reći ćemo da vrlo sliči svojoj, u javnosti poznatijoj sestri, političarki Ruži Tomašić.

Dvije sestre u Kanadi, Ruža Tomašić i Jela Jakić

Ivo Jakić uspio je u svome naumu i od svojih terena stvorio s obitelji pravo malo turističko carstvo. Danas on nadgleda i veseli ga da će mladi imati dovoljno posla za kruh u domovini bez tuđine. ■

ENG ***The Jakić's have been successful as returnees – opportune purchases of land on the coast in Medulin have seen them create a true little tourism empire. Today parents Ivo and Jela are happy to see that their children and grandchildren will not have to move abroad to achieve a good standard of living.***

DRAGI KLINCI I KLINCEZE, DRAGA DJECO!

"RTL Zvjezdice" pozivaju svu raspjevanu djecu hrvatske dijaspore od 5 do 15 godina starosti, da se prijave na "RTL Zvjezdice" i steknu nezaboravno iskustvo i nova prijateljstva!

Prijaviti se možete na web stranici www.rtl.hr, gdje ćete pronaći prijavnicu koju trebate CIJELU ispuniti te priložiti svoju sliku. OBAVEZNO napišite ukoliko pohađate glazbenu školu, ili zbor (naziv) te ako svirate neki instrument.

Nakon što zaprimimo vašu prijavu, kontaktirat ćemo vas i dogovoriti detalje pristupanja audiciji koja će se izvršiti putem video poziva ili slanja vašeg videa. Molimo vas da budete pažljivi prilikom upisivanja brojeva mobitela vaših roditelja (staratelja) i e-mail adresa, kako bi nam olakšali stupanje u kontakt s njima.

Veselimo se vašim prijavama i očekujemo vas u što većem broju!

Matičin vremeplov

Pronašli smo u Matici za mjesece **siječanj i veljaču** godine...

Priprema: Hrvoje Salopek

PETNAEST GODINA »DINAMA«

NAJVEĆI NASLOVI U KONKURENCIJI POZNATIH KLUBOVA

Od svih sportova u Jugoslaviji ima najviše pristaša nogometa. Sa sigurnošću tvrdimo da je tako i u Zagrebu, glavnom gradu NR Hrvatske, gdje je koncem mjeseca prosinca 1960. nogometni klub »Dinamo« proslavio 15-godišnjicu svoga postojanja. Tačan datum osnivanja te popularne zagrebačke nogometne ekipe jest 9. lipnja 1945. od kada ona neprestano nastupa u već tradicionalnim plavim dresovima te iz nedjelje u nedjelju razveseljava ili rastužuje svoje navijače.

Ako bismo bili revni statističari, zabilježili bismo da je »Dinamo« svojim navijačima ipak priredio više radosti nego žalosti. Ali kako na ovom prostoru ne možemo zabilježiti sve »Dinamove« uspjehe, ograničit ćemo se samo na one najveće koji su nam se trajnije urezali u pamćenje za ovih 15 godina.

»Dinamo« je tri puta (1948., 1954. i 1960.) osvojio naslov prvaka Jugoslavije, dva puta (1951. i 1960.) pokal predsjednika Tita. Te najviše i najvrednije naslove osvojio je »Dinamo« u jakoj konkurenciji poznatih klubova »Crvene zvezde«, »Hajduka«, »Partizana«, »Vojvodine« i dr., pa stoga blistavi rezultati zagrebačkog kluba postaju još značajniji.

»Dinamovi« uspjesi na domaćem tlu brzo su zapaženi i u inozemstvu, i tamo se čulo za znalačku i virtuoznu igru zagrebačkih »plavih« te su oni ubrzo počeli dobivati pozive za gostovanja prvo u Evropi, a kasnije i na drugim kontinentima (Afrika, Azija i Južna Amerika). Ta gostovanja još su više učvrstila renome »Dinama«, koji se i danas smatra jednim od najboljih nogometnih klubova u Evropi. Svaki Jugoslaven, koji se ikada bavi sportom, dobro pamti uspjehe i pobjede koje je »Dinamo« postigao u stranim zemljama.

Jedna od značajnijih pobjeda »Dinama« svakako je ona u Beču, kada je na 5:2 svladao kompletnu austrijsku reprezentaciju, u ono vrijeme jednu od najjačih reprezentacija na svijetu. »Dinamo« je »do zogu« potukao i najbolje jedanaestorice Švicarske sa 6:1. Dulje je »Dinamo« poraz'o »Racing« iz Buenos Aires sa 3:0, a chilеanskog prvaka »Colo-colo« sa 1:0. Još je čitav niz rezultata koji se pamte, pa među ostalim treba naglasiti da je »Dinamo« bio bolji i od pariškog »Rasinga« i da je neodlučeno igrao s jednim od najboljih klubova na svijetu »Barcelonom« — 2:2. Baš ta igra s »Barcelonom« u Španjolskoj donijela je najviša svjetska priznanja našem klubu, za koji se tada tvrdilo da igra eksplozivni, najsuvremeniji i najduhovitiji nogomet.

Svi ti uspjesi uzdigli su »Dinamo« i u inozemstvu kao nogometnu momčad koja nema respekta prema velikima, niti podcjenjuje male i nepoznate klubove.

Govoreći o 15-godišnjici »Dinama« ne možemo mimoići ni uspjehe njegovih igrača koji su igrali u našoj državnoj reprezentaciji, jer se ona nije mogla ni zamisliti bez njegovih borbenih znalaca nogometne lopte. Niz godina uspješno su nastupali i, slobodno možemo reći, bili nezamjenjivi u jugoslavenskoj reprezentaciji poznati »Dinamovi« nogometaši Ivo Horvat, Franjo Wölfl, Zvonko Cimermančić, Tomislav Crnković, Željko Čajkovski, Ivica Šantek, Željko Perušić, Dražan Jerković, Željko Matuš, Luka Lipošinović, Vladimir Cvetković, Josip Šikić, Ilijas Pašić i mnogi drugi.

U protekloj godini 1960. za najboljeg nogometaša u Jugoslaviji proglašen je »Dinamov« igrač Željko Perušić, pa je i to jedno u nizu velikih priznanja što ih je dobio ovaj naš zaslužni nogometni klub, koji je uvijek časno branio svoje boje i zastupao svoj grad Zagreb i čitav jugoslavenski nogomet.

D. J.

Nogometna momčad »Dinama« uoči susreta s »Barcelonom« prošlog ljeta na stadionu u Zagrebu u noćnoj utakmici. ☐ Football team «Dinamo» before the night game with «Barcelona» held last summer on the Zagreb stadium. ☐ Equipo futbolístico «Dinamo» en concurrencia nocturna con «Barcelona» en ocasión del encuentro el verano pasado en el stadión de Zagreb.

1961. **Naš najtrofejniji nogometni klub proslavio svoju petnaestu obljetnicu. Riječ je zapravo o obljetnici kad je zagrebački klub dobio novo ime Dinamo po uzoru na mnoge istoimene sovjetske klubove. Današnji "Građanski nogometni klub Dinamo Zagreb" svoje godine broji od 1911. kad je osnovan HŠK Građanski.**

Pred serdaheljskom školom

POSJET HRVATIMA U PREKO-MURJU

Čakovec je već za nama. A on
slijede Mala Subotica, Jurnj
Trnju, pa Hodošan. Prisječar
se stiha međimurske popijev
»Mura, Mura, mutna reka...« Hitar
eto, k Muri, opjevanoj rijeci, što ov
je čini granicu s Mađarskom. Prela
mo polako preko mosta, bacamo p
gled na vodu koja sporo teče, n
zainteresirana reklo bi se, za stih k
jega nikako da se oslobodimo. Val
ju se Murine vode svome ušću, a
smo već u Letini (Letenye), u Mađar
koj.

Stih što nas prati i na ovom je
domači. Jer, od Letine uz Muru, n
vodno pa malo sjevernije prema V
Kaniži (Nagykanizsa) živi u dev
sela nešto preko deset tisuća Hrva
koji su, ustvari, nastavak međimu
kih kajkavaca. Evo imena tih se
Serdahelj (Totszerdahely), Mlina
(Molnari), Kerestur (Murakeresztu
Pustara (Semjenhaza), Sumar
(Totszentmarton), Potriba (Petrive
te), Fičehaz (Fityehaz), Bajča (Baj
sa), Šepetnik (Szepetnek).

Nema podataka o tome da su Hrv
ti u Prekomurskom kraju doseljen
Za razliku od svojih brojnih sunar

1978. **Matica donosi vrijednu reportažu našega istaknutog istraživača hrvatskih manjina Stjepana Krpana (1922. - 1995.) o pomurskim Hrvatima koji naseljavaju južnomađarsku Zalsku županiju, u susjedstvu našeg Međimurja. "Na ulicama hrvatskih sela Prekomurskog kraja govori se našim jezikom, domaćom kajkavštinom, a djeca i omladina govore i mađarski", piše Krpan.**

Tekst: MIRJANA GRBLO
Snimio: MILAN BUTKOVIĆ

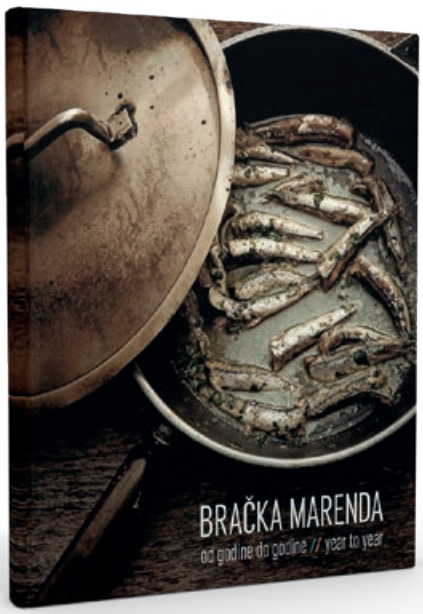
„LADO" GOSTOVAO U AMERICI

Na svom drugom gostovanju u SAD plesači folklornog ansambla Hrvatske nastupili su na 22 koncerta u dvadesetak američkih gradova. U njujoreškom televizijskom studiju CBS snimili su oni i kraću emisiju hrvatskih plesova iz Posavine za Ed Sullivan show

1971. **U organizaciji tadašnje Matice iseljenika Hrvatske folklorni ansambl Lado gostovao je potkraj 1970. u SAD-u. "Na svom drugom po redu gostovanju u SAD-u 'Lado' se je predstavio s ukupno 22 koncerta u dvadesetak gradova u trinaest različitih američkih država", ističe Matica i dodaje kako je gostovanje Lada posvuda bilo oduševljeno pozdravljeno.**

Oda ‘maloj spizi’ ili ‘normal foodu’

O sugestivnoj snazi dobre, obvezno kuhane marende, o (još uvijek) živom duhu nekih prošlih i pomalo zaboravljenih vremena govori knjiga “Bračka marenda – od godine do godine”

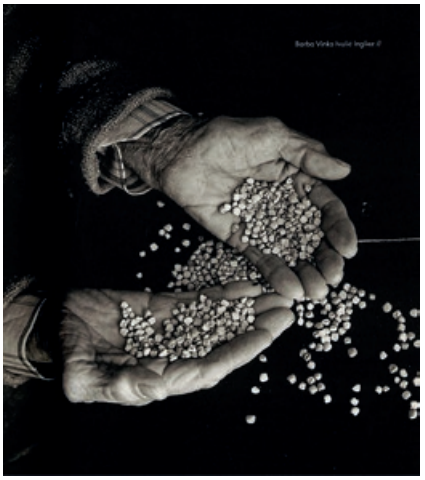

Tekst: **Željko Rupić**

Iako je neki nazivaju i “malom spizom” marenda je u težačkoj prošlosti Dalmacije bila (samo još ponegdje i ostala) najvažniji obrok u danu kojim se završavao ranojutarnji rad “prije zvizdana”, odnosno koji je bio dobrodošao predah od dnevne radne rutine. Odvažniji analitičari i istraživači društvenih fenomena marendu će počastiti i naslovom središnjega, najbitnijega kulinarskoga, ali i društvenoga dijela svakidašnjice nekada u Dalmaciji. Nije teško zamisliti niti mišljenje nekog “u hladu masline meditirajućeg” autora koji će ustvrditi da marenda nije posljedica rada, nije izraz nasušne potrebe za odmorom niti se zaslužuje radom – ona je naprosto dar od Boga, dan ljudima da uživaju, po definiciji je čisto zadovoljstvo... pa nije onda neobično ni kad se uz marendu i “baci pisma”.

FESTIVAL KULTURE IMENA U BOLU

O sugestivnoj snazi dobre, obvezno kuhane marende, o (još uvijek) živom duhu nekih prošlih i pomalo zaboravljenih vremena, o po višoj sili uređenoj harmoniji mora, neba i škrte zemlje, o običajima koji odolijevaju neverama suvremenosti i koji ljudima, ovdje otočanima, kazuju tko su, govori knjiga “Bračka marenda – od godine do godine”, izdanje Udruge IMENA koja od 2010. godine u Bolu na Braču organizira Festival kulture IMENA čiji su sadržaj promocije književnih i likovnih djela i glazbeni programi. Jutarnji dio programa Festivala je bračka, preciznije bolska marenda pod nazivom “Trudna teća” i upravo je ovaj festivalski sadržaj izvorište priče, emocije i estetike spomenute knjige.

“Bračka marenda – od godine do godine” vrijedan je dvojezični gastronomski putokaz, odnosno gastronomski kulturni vodič otoka koji u najvećem dijelu sadrži recepte tipičnih jela za marendu, nepretencioznih, friško kuhanih, najčešće “na žlicu” jela, ali i zalogaja od sitno frigane ribe, sira i pršuta, fete kruha i bevande. No, ova knjiga nije kuharica jer u gotovo istoj mjeri kao i podatke o jelima sadrži i etnološko-kulturološke značajke života Bračana. Kako nalazimo u uvodu knjige, marenda “nije *fast food, slow food,* nikakav *fancy* ili *glamy composition* na tanjuru – ona je *normal food* uz ćakulu i dobro ozračje za stolom”.

Jutarnji dio programa Festivala kulture IMENA u Bolu na Braču je marenda pod nazivom “Trudna teća” i taj festivalski sadržaj izvorište je priče, emocije i estetike ovoga vrijednog izdanja.

PODSJETITI, UPOZNATI, POTAKNUTI...

Autorica teksta i urednica knjige Maja Duka i fotograf Mario Kučera na više od stotinu stranica sjajno "prelomljenog" materijala izlažu nam, svaki "kvarat od godine" posebno, stolove bračkih konoba, taverni i kuća s *manistra fažolom, sirnicom (pincom), janjetinom s bižima, lešo mišanim zeljem i bateićima, rižotom sa šparogama, kuhanom mišancom (bob, blitva i koromač), inćunima na lešo, srdelama u savuru, šalšom, janjećim tripicama, brudetima, paradižotom, fritulama...*

U knjizi "Bračka marenda – od godine do godine", koju ne bi možda bilo pretenciozno nazvati i malom gastronomskom monografijom Brača, kako piše na samom početku izdanja, "u cjelinu se umijesila gastronomska baština, umjetnost, znatiželja i ljepota otoka Brača", a urednica Maja Duka poručuje da je namjera knjige podsjetiti, upoznati, potaknuti na čitanje, a onda i – kuhanje.

U slast!

ENG ***The Brač Marenda – Year to Year (Bračka marenda – od godine do godine) is an excellent bilingual culinary and culture guide to the island of Brač and features recipes typical of the light local meals/snacks.***

Govorimo hrvatski

Pravopisne navike hrvatskih književnika

Premda su Hrvati poznati kao narod vrlo kratkoga povijesnoga pamćenja, ipak se, kad je o pravopisu riječ, povremeno dobro prisjetiti što je bilo prije 1960.

Piše: **Sanja Vulić**

Na hrvatskom su se prostoru tijekom 20. stoljeća izmjenjivale različite države, a mnogi od državnih režima izravno su se miješali u normiranje hrvatskoga jezika, pa tako i u pravopisnu normu. U novijoj povijesti ističe se pravopis iz 1960., poznat kao novosadski, koji je od početka primjene pa do raspada SFRJ vrlo strogo propisivao pravopisna pravila hrvatskomu jeziku, odnosno onima koji tim jezikom pišu. U samostalnoj pak državi Hrvatskoj do danas se nije uspio nametnuti jedan pravopis kao općevažeći nego se, zavisno o pravopisnim uvjerenjima autora tekstova, ili njihovih priređivača za tisak, primjenjuju različita pravopisna rješenja, i to ne samo svjesna nego sve češće i slučajna koja su izravna posljedica neupućenosti i neznanja.

U tom čudnom pravopisnom ozračju dobro se prisjetiti koja pravopisna rješenja susrećemo u hrvatskih književnika tijekom 20. stoljeća. Tako je npr. zanimljivo pratiti što se događalo sa slijedom *tc* u množinskim oblicima imenica koje u jednini završavaju na *tak* ili *tac*. Od početka stoljeća pa sve do 1960. u hrvatskih su književnika česti primjeri s *tc*, pa npr. Ante Tresić Pavičić piše *u Mletcima* (*Po Ravnim kotarima*, 1906.), Milan Ogrizović piše *ispalio tri hitca* (*Hasanaginica*, 1910.), Miroslav Krleža *sa zavijutcima, smotcima ženske kose* (*Novele*, 1923.), isti autor *klopotci* (*Bitka kod Bistrice Lesne*, 1930.), Dobriša Cesarić ima pjesnički ciklus *Obasjani trenutci* (*Izabrani stihovi*, 1942.), Dragutin Tadijanović piše *u smotcima* (*Tuga zemlje*, 1942.), Slobodan Novak *topli zakutci* (*Izgubljeni zavičaj*, 1955.). Nakon što je 1960. nametnut novosadski pravopis sve je teže naći takove pravopisne potvrde. Iznimka je godina 1971. kada se pojedina djela ipak tako tiskaju, pa npr. Ivan Raos piše *po zakutcima*; *zemaljski probitci* (*Prosjaci i sinovi*). Ponovo se sukladna rješenja susreću u dijela književnika od 1991. pa nadalje.

Hrvatski su književnici do 1960. vrlo često pisali niječnicu *ne* rastavljeno od nenaglašenoga oblika glagola *htjeti*, premda je *Pravopisno uputstvo* Ministarstva prosvete Kraljevine S. H. S. 1929. propisalo sastavljeno pisanje. Te je upute slijedio i *Pravopis hrvatskosrpskoga jezika* Dragutina Boranića (1934.). Hrvatski se pisci uglavnom na ta pravopisna nametanja nisu obazirali, pa *ne ću*, *ne ćeš* itd. piše Vladimir Nazor (*San i java*, 1933.), Jagoda Truhelka (*Palčićev kraljevski let, i druge pripovijesti*, 1933.), Nikola Šop (*Isus i moja sjena*, 1934.), Sida Košutić (*S naših njiva: Plodovi zemlje*, 1936.). Premda nedosljedno, nerijetko je tako i nakon 1945., pa npr. Drago Ivanišević piše *ne će biti isto*; *Marijom se ne ćeš oženiti* (*Ljubav u koroti*, 1958.). Međutim, nakon 1960. u Hrvatskoj se (uz vrlo rijetke iznimke) sve počinje usklađivati s novosadskim pravopisom, pa tako i djela hrvatskih književnika. Nakon tridesetogodišnje stroge zabrane rastavljenoga pisanja, mnogi su se od 1991. u potpunosti odviknuli hrvatske pravopisne tradicije i zdušno prihvatili sastavljeno pisanje *neću*, *nećeš*, ili pak pisanje *Mleci*, *zavijuci* itd. Neki ta novosadska pravopisna rješenja i danas gorljivo zagovaraju, a neki tako pišu iz navike. Premda su Hrvati poznati kao narod vrlo kratkoga povijesnoga pamćenja, ipak se, kad je o pravopisu riječ, povremeno dobro prisjetiti što je bilo prije 1960. ■

Naša kuhinja

Vrijeme pripreme: 90 min

Dizani knedli

Dizani knedli po starome zagrebačkom receptu bili su nekad na meniju kao prilog ili kao slastica.

Ako su se posluživali kao prilog uz gulaše, paprikaše, kiselo zelje, rezali su se hladni i na manje komade uz pomoć konca, a ako su se radili kao slastica dodatak su im jedino suhe šljive ili pekmez od šljiva te su posute mljevenim makom i šećerom. Dizani knedli kuhani na pari tipični su moslavački specijalitet i poslužuju se u svečanim prilikama uz gulaše i umake.

SASTOJCI: 2,5 dcl mlake vode • jušna žlica ulja • 1 jaje • čajna žličica bijelog octa • čajna žličica soli • prstohvat šećera • 400 - 450 g bijelog brašna • vrećica (7 g) suhog kvasca

PRIPREMA: Od navedenih sastojaka umijesite tijesto, dobro ga pokrijte i ostavite na toplom da se diže oko sat vremena. Nakon toga tijesto izvaljajte na debljinu od oko 1, 5 cm i čašom ili modlicom za krafne izrežite nekoliko krugova. Tako oblikovane knedle pokrijte i ostavite da se dižu. U međuvremenu napunite trećinu velikog lonca vodom i preko njega zavežite kuhinjsku krpu. Napravite na tri kuta krpe čvor, a četvrti zategnite i zavežite gumicom. Kad voda proključa složite nekoliko knedli na krpu i odmah pokrijte poklopcem. Kuhajte točno sedam minuta sa svake strane.

CMC TV

TOP 30

1. **Zdravko Čolić** – Šljive su rodile
2. **Petar Grašo** – Ako te pitaju
3. **Vanna** – Najbolji ljudi
4. **Bang Bang** – Papar i sol
5. **Mia** – Kiša
6. **Kedžo** – Vojnik ljubavi
7. **Colonia** – Maskenbal
8. **Buđenje** – Budi moja
9. **Bosutski bećari** – Moje sve
10. **Željko Bebek & Gospodari noći** – Gospodari noći
11. **Ante Cash** – Ante
12. **Zsa Zsa & Vanna** – Tragom tvojih tragova
13. **Marko Vukes** – Žedan tvoje ljubavi
14. **Nives Celzijus** – Ramos
15. **Lorenzo feat. Antonela Doko** – Sve što pomislim
16. **Antonija Šola** – Tvoja
17. **Ž. Bebek & O. Dragojević** – Ako voliš ovu ženu
18. **Mladen Grdović** – Jubim dan kad san te srija
19. **Pirati** – Godina za godinom
20. **Boris Novković** – Čista ljubav
21. **Jole** – Maksimalno
22. **Tragovi** – Ljubav za jednu noć
23. **Markiz** – Sve što sada želim
24. **Tedi Spalato** – Najlipša na svitu
25. **T. Huljić & Madre Badessa Band** – Tipo primitivo
26. **Sergej & Hauser** – Oči nikad ne stare
27. **Mejaši ft. Lana Jurčević** – Duplo slađe
28. **J. Pađen & Aerodrom** – Ja te jednostavno volim
29. **Domenica** – Vidi se iz aviona
30. **Vladimir Kočiš Zec** – Malena

Obnovljena hrvatska crkvica u srcu Argentine

Na svečanosti crkva je bila puna stanovnika Miramara, ali i članova hrvatske zajednice. Aktivnosti su započele misom koju su vodili otac Ariel Baigorria te franjevac i duhovnik hrvatske zajednice Josip Peranić

Tekst: **Cristian Sprljan (Prijevod: Željka Lovrenčić)**

Toga dana "Lijepa naša domovina" ponovno je odjeknula u argentinskome turističkome mjestu Miramaru de Ansenuzi. Naime, ondje je proslavljena 60. obljetnica crkvice svetoga Antuna iz Miramara, koju su osnovali hrvatski franjevci. Zbog toga je proslava poprimila povijesna obilježja. Za nešto manje od godinu dana, nakon 30 godina zapuštenosti, crkva je ponovno otvorena. Obnovljena, postat će nova kulturna i turistička atrakcija u Miramaru, mjestu udaljenome oko 190 kilometara od grada Cordobe i 770 kilometara od Buenos Airesa.

Obnovljena crkvica svetoga Antuna s hrvatskim grbom na tornju

Zahvaljujući hvalevrijednome trudu, postignuto je nešto što se činilo nemogućim: obnovljena je tipična hrvatska crkva smještena na području udaljenom samo nekoliko metara od golemoga jezera Mar Chiquita (Maleno more), poznatog po svojoj slanoći i blatu koje ima ljekovito djelovanje. Obnovljena crkva službeno je otvorena u prosincu 2016., ali nedostajao je obnovljeni hrvatski duh.

Povijest te crkve i internata započinje 1952. godine kad je hrvatski useljenik Martin Hum, vlasnik hotela "Córdoba" iz Miramara, uspostavio kontakt s franjevcima iz mjesta Chovet u pokrajini Santa Fe i pozvao ih u Miramar. Oni su u Chovetu u jednome domu za djecu siročad iz Drugoga svjetskog rata obavljali svoj pastoralni posao. Hum, koji nije imao djecu, odlučio je darovati svoj hotel fratrima kako bi nastavili raditi u domu.

U Miramaru, pod skrbništvom braće Urbana i Blasa Štefančića, smještaju djecu u dom koji dobiva oblik internata. Godine 1957. hrvatski franjevci su uz pomoć stanovnika Miramara podignuli tipičnu hrvatsku crkvicu u srcu Argentine. Oni su do početka šezdesetih godina boravili u Miramaru, a zatim su se preselili u buenosairešku četvrt Hurlington.

Na svečanosti crkva je bila puna stanovnika Miramara, ali i članova hrvatske zajednice. Aktivnosti su započele misom koju su vodili otac Ariel Baigorria te franjevac i duhovnik hrvatske zajednice Josip Peranić. U tome prostoru prisjetili su se svih onih koji su podigli i oživjeli taj hram i u njemu obavljali svoj poziv. Svoj veseli pečat tome događaju dala su djeca iz Male škole Hrvatskoga doma koja su u narodnim nošnjama sudjelovala u misi i otpjevala dvije pjesme na hrvatskome jeziku.

Godine 1957. hrvatski franjevci su uz pomoć stanovnika Miramara podigli tipičnu hrvatsku crkvicu u srcu Argentine.

Veseli pečat svečanosti dala su djeca iz Male škole Hrvatskoga doma

Nakon vjerskog slavlja održana je svečanost na kojoj je proslavljena 60. obljetnica postojanja crkve. Odsvirane su argentinska i hrvatska himna te započeli govori. S hrvatske strane Cristian Sprljan dao je povijesni pregled hrvatskog useljavanja u Argentinu, a hrvatski počasni konzul Nikola Nakić izrazio je zadovoljstvo zbog velebnih događaja. Na kraju svečanosti otkrivena je spomen-ploča u čast 60. obljetnice crkve svetoga Antuna. Također je otvorena putujuća izložba fotografija "Povijest hrvatskog useljavanja u Argentinu". ■

ENG ***The small, recently completely renovated, Croatian church of St Anthony celebrated its 60th anniversary in the Argentinean tourism destination of Miramar de Ansenuza.***

Selidba

U Rudačevu domu danima je, zbog skorašnje selidbe, vladala prava strka. Dok je muž radio, Franca se dala u potragu za kartonskim kutijama u koje će brižljivo spakirati posteljinu, odjeću, obuću i još mnoge druge sitnice. Televizor i radio velikodušno su darovali udruzi "Stari hrast" koja će, zahvaljujući donatorima, u svim prostorijama drvene barake imati mogućnost "hvatanja" raznih satelitskih programa. Rudač će, dok ne stigne rješenje o umirovljenju, još neko vrijeme ostati u stanu, a žena će za koji dan s velikim kamionom put rodne Podravine, gdje ju, s nevelikim oduševljenjem, čeka kćer Jalža i zet Lojzek. Naime, mladom paru bi bilo milije da su roditelji još koju godinu ostali vani jer bi im, kao i do sada, novčano pomagali i na taj način bili jamstvo za lagodan i bezbrižan život. Rudač i Franca danima su pakirali robu i stavljali u kartonske kutije priznajuć sami sebi da su bespotrebno trošili novac na kojekakve drangulije koje će samo smetati u njihovoj lijepoj kući na obali Drave. Sjetili su se davnih dana kada su razni trgovci naprosto opsjedali novopridošle radnike nudeći svaštarije za "pristojnu" cijenu. Među "gastarbajterima" bili su tada u modi razni zidnjaci sa slikama svetaca, stolne lampe u boji, ženske marame od lažne svile te mnoge druge stvari koje su se u trgovinama mogle kupiti po znatno nižim cijenama. Samozvani trgovci, prekupci i mešetari obogatili su se na račun svojih "zemljaka" bezobzirno koristeći njihovo nesnalaženje pod svjetlima velegrada. Razni prevaranti nudili su robu sumnjivog podrijetla pred crkvama, tvornicama i domovima za strane poslo-primatelje a mnogi su dolazili i u stanove kako bi mušterije, u miru mogli pokazati široku paletu "prvoklasne robe". Tako je i Franca (iako ju muž zbog toga često korio) postala stalna mušterija trgovca Joze koji je svakoga tjedna donosio najnovije "hitove" ženske mode govoreći da je upravo danas stigla iz Pariza. Da je Franca bila samo malo pažljivija, vidjela bi da je na ženskome puloveru vrlo stručno odrezana etiketa s natpisom "Made in Turkey" i nije imala ama baš nikakve veze s francuskom, visokom modom. Lijepim riječima nasjedale su mnoge novopridošle radnice i svojom naivnošću omogućavale brzo bogaćenje prepredenih trgovačkih šarlatana.

Vidjevši hrpu starudije, Rudač predloži ženi da sve to skupa bace u kantu za smeće, ali se ova usprotivi i reče da će to dobro doći njihovoj Jalži koja "nema sreću doći do posla" i da se nikad ne zna što donosi novi dan. Franca je s godinama postala vrlo škrta pa je na jedvite jade pristala da se bez ikakve naknade dečkima iz "Staroga hrasta" daruje televizor i muzička linija. Kad ju muž upozori na činjenicu za nošenje tolikih kartonskih kutija, ona mu odbrusi, da je to već odavna litrama rakije plaćeno i nek ne brunda jer nije niš bolji od debeloga Vikija koji samo gledi, kak bi se badava najel i napil. Tako je nakon svakodnevnih prepucavanja došao dan selidbe, a na Rudačevo veliko zadovoljstvo, družba iz "Staroga hrasta" pojavila se u zakazano vrijeme pred vratima njihovoga stana i bila spremna pomoći svojemu pajdašu. U kući gdje su stanovali nije bilo dizala pa su pajdaši s četvrtoga kata stepenicama morali nositi velike kartonske kutije i stalno slušati Francina upozorenja da se u paketima nalazi vrijedna roba pa neka dobro paze da se nešto ne razbije. Viki, koji je zbog debljine bio prilično nespretan, iznenada se spotakne i zajedno s teretom padne u obližnji grm. Brzo se pridigne, otvori kutiju da provjeri je li sve u redu jer mu Franca ne bi oprostila gubitak vrijednih predmeta. Kad je pogledao u kutiju grohotom se nasmijao jer je umjesto kineske vaze ugledao dvije, zahrđale limene lampe i veliki kolut starog električnog kabla koji će Jalži i Lojzeku "sigurno dobro doći".

"Rat" na Tončekovom otoku

Znalo se za staro, dobro pravilo da kad se Štef vrati s godišnjeg odmora da uvijek donese pregršt zanimljivosti iz domovinskog života. Tako je bilo i ovoga puta. Čim je stigao u Berlin, nazvao je Blaža i rekao da je pun novosti a ako ih želi prvi čuti neka odmah dođe dok je još "vruće". Blažu nije trebalo triput reći jer je po prirodi bio vrlo radoznao čovjek, a volio je pojesti i popiti pogotovo ako je bilo - badava. Stari lisac Štef znao je da ako brbljavog Blaža dobro ugosti i uz to još ispriča dobru priču da će za to sutra doznati pola Berlina. Ponudivši gosta jelom i pićem, Štef se prisjeti nevjerojatnih priča koje su kružile među hrvatskim pukom u Berlinu. Naime, govorilo se da je Blaž, za okladu pojeo deset velikih sarmi, kilogram pečenog odojka i brdo salate, a sve to skupa zalio sa šest litara crnog vranca.

"Pa kako je bilo na godišnjem" punih usta upita Blaž svoga domaćina. Uživajući u prijateljevu apetitu, dobričina Štef počne priču o zajedničkom znancu Tončeku koji mu je predložio da godišnji odmor provede na njegovu rodnom otoku koji nije velik, ali je tijekom sezone solidno popunjen gostima. Tonček nađe kod susje-

da smještaj i Štef sa ženom nađe pravo mjesto za odmor.

Jednoga dana, za vrijeme popodnevnog odmora začuje se vika i galama iz malenog parka preko puta Štefove sobe. Brzo pohita van da vidi tko to turistima kvari podnevni san kad na svoje veliko iznenađenje ugleda Tončeka kako se hrva s nepoznatim muškarcem. Da spasi prijatelja, u trku preskoči ogradu i pokuša rastaviti dva ratoborna "kokota" na što mu Tončekova žena Gerda dovikne da neka se ne miješa jer je to bratski obračun koji se, eto, ponavlja iz godine u godinu. Kad se sve smirilo zamoli prijatelja za objašnjenje jer je po njegovu shvaćanju neprihvatljivo da se rođena braća tuku. Na to mu Tonček ispriča tužnu priču koja je počela prije petnaestak godina i ne nazire se njezin skori svršetak.

Zapravo sukobi i razmirice počele su zbog imovinsko-pravnih odnosa, točnije kuće u kojoj je živjelo šestero braće i sestara s obiteljima, a po ostavinskoj raspravi svako dijete dobilo je od oca veliku sobu s pravom korištenja dvije kuhinje s pratećim namještajem. Pošto nekolicina njih živi izvan rodne kuće, snaha Vlatka nagovorila je muža (brata Stipu) neka promijeni brave na njihovim sobama i zabrani im pristup kući jer, po njenom svi imaju kuće ili stanove i nije im, kao njima, potreban stambeni prostor. Pokrenuo je Tonček sudski postupak i dobio parnicu, ali ne smije u dio rodne kuće koji mu po očevoj oporuci i sudskim rješenjem pripada. "Žal mi je Tončeka kao rođenog brata jer ga poznam kao dobrog i poštenog čovjeka. Srećom napravil je kuću pa može s obitelji posjetiti svoj prekrasni otok, ali ne i - roditeljski dom", reče Štef i pridruži se Blažu za stolom.

Gastarbajter Tomaš

Jednog popodneva naše prijatelje ugodno iznenadi obavijest (uredno prilijepljena na stari hrast) na kojoj je pisalo da ih njihov zajednički poznanik u subotu poziva na veselicu koja će se održati u gostionici kod "Debelog Martina". Taj poziv bila je svojevrsna senzacija jer svi koji su poznavali Tomaša, znali su ga kao škrca i osobu koja deset puta okrene novčić u ruci važući pritom potrošiti ga ili ne. Zbog toga je glavna tema razgovora pod starim hrastom bio tajanstveni poziv na zajedničko druženje u vrlo otmjenoj hrvatskoj restauraciji. Neki pajdaši uzimali su taj poziv s rezervom jer tko zna, možda škrtac Tomaš s njima zbija šalu i želi ih povući "za rogove". Zbog toga predlože tajno glasovanje pa nek ono presudi da li će se ići ili ne.

Nakon glasovanja Jura pregleda listiće i ustanovi da je većina nazočnih odlučila da se ide na Tomaševu veselicu. Štef, kao Jurin "zamjenik", zauzme važnu pozu i reče kak bi se u subotu trebalo malo svečanije odjenuti jer, tko zna koga je sve Tomaš pozval, pak bi bila sramota da dojdeju oblečeni kak "bistrički bokci". Na Blažovo pitanje kako će do restorana putovati - osobnim automobilima ili podzemnom željeznicom - većina odluči da se na feštu krene autima jer kak bi izgledalo da onak lijepo odjeveni putuju "pod zemljom". Ako bi se netko od njih možda napil, ima dosta taksija u Berlinu pa nek se pela kak pravi gospon.

"A kaj je s poklonom za Tomaša jer očito nekaj slavi kad nas dozivlje", u jednom dahu reče Viki, kojeg su svi znali pod "kodnim" imenom Vjetrek zbog nemirne debele stražnjice. "K vragu Tomaš i njegova nedorečenost, stavil nas je na veliku kušnju jer ne znamo da li nešto slavi ili ne", reče "glasnogovornik" Jura usput provjeravajući novčanik da vidi s čim raspolaže.

Na to se ponovno oglasi Vjetrek i predloži da se Tomašu kupi bačva pive koju će ionako svi skupa popiti. Smatrajući taj prijedlog najboljim pajdaši zadužiše Lojzeka i Mateka da kupe i donesu pedesetlitarnu bačvu pive na Tomaševu veselicu. Jedva dočekavši subotu u ranim popodnevnim satima, uputiše se naši prijatelji u restauraciju "Kod debelog Martina". Na ulazu dočeka ih svečano odjeveni Tomaš i uvede u blagovaonicu u kojoj su, u grupama živo diskutirali mnogi znanci s berlinskih bauštela koje su upoznali tijekom mnogobrojnih radnih akcija.

"Drago mi je da ste došli. Većina vas se pozna pa vas ne trebam posebno predstavljati. Sigurno ste razbijali vaše pametne glavice ne bi li dokučili kaj to sve skupa znači i zakaj sam vas uopće pozval. Ja danas ne slavim ni imendan ni rođendan, jednostavno želim, zajedno s vama, napiti se i pustiti suzu za milu domaju - Hrvatsku. Sad ću vam, dok sam još trijezan, otkriti tajnu moje škrtosti. Naime, sva moja ušteđevina, nakon moje smrti, bit će upućena domovinskim udrugama koje se bore protiv narkotika i liječe ovisnike. Jer što će nam slobodna Hrvatska ako u njoj neće imati tko praviti zdravu i pametnu djecu", završi Tomaš svoj pozdravni govor i da znak kapeli, koja zasvira "Suzu za zagorske brege".

LJEPOTE HRVATSKE OKOM FOTOGRAFA

STON

PHOTO BY ZORAN JELAČA

Na drugom po veličini jadranskom poluotoku – Pelješcu nalazi se srednjovjekovni gradić Ston, čija povijest seže daleko u rano 14. stoljeće. Po svom privrednom i strategijskom značenju Ston je nakon Dubrovnika bio najvažnije mjesto Dubrovačke Republike, a to nam potvrđuju veličanstvene Stonske zidine koje su, nakon Kineskog zida, najdulji sačuvani fortifikacijski sustav na svijetu! Osim prirodnih i kulturnih ljepota, turiste u ovaj kraj osobito privlači i gastronomska posebnost koja se ogleda u bogatom izboru školjaka iz Malostonskog zaljeva, posebno kamenica i dagnji, te širok izbor vrhunskih vina s lokaliteta Dingač i Postup.

KRALJICA RIJEČKOG KARNEVALA 2018. IVA CICERAN

Napeto natjecanje između osam kandidatkinja najveselije je završilo za Ivu Ciceran iz karnevalske udruge "Vavek parićani", koja je postala 23. po redu Kraljica Riječkog karnevala. Maškare su zdušno prihvatile svoju novu vladaricu, kao i ključ Grada koji im je povjeren na sljedećih mjesec dana. Riječki karneval sada i službeno može započeti! Lanjska Kraljica Riječkog karnevala Elaie Filipović predala je krunu i plašt svojoj nasljednici Ivi Ciceran, a zamjenik gradonačelnika Marko Filipović ključ Grada novome privremenom gradonačelniku Meštru Toniju, koji će ga za vrijeme trajanja karnevala čuvati i truditi se da u tih mjesec dana bude što zabavnije i maškaranije, i da svatko može biti baš ono što želi.

PROJEKT "HRVATSKA STVARA" NA FER-U

Tvrka STEMI i Udruga Programerko na zagrebačkome FER-u predstavili su projekt "Hrvatska stvara". Da je malo što lijepo kao vidjeti dvoranu punu mladih koji su došli poručiti svojim vršnjacima kako nisu sami i kako je Hrvatska puna onih koji žele i mogu stvarati, pokazalo se na Fakultetu elektotehnike i računarstva. Mnogi su pohrlili na predstavljanje projekta "Hrvatska stvara" kojem je u cilju omogućiti upravo mladima da se povežu, podijele znanje te međusobno surađuju i podržavaju se na putu ostvarivanja vlastitih ideja. Upravo takvi mladi danas, koji se ne boje izazova i inovacija, koji su jedni drugima potpora, temelj su boljeg društva sutra. Prepoznali su to tvrtka STEMI, Udruga Programerko kao predstavnik Code Cluba Hrvatska i partneri koji će spomenuti projekt ove godine provoditi.

ILOK: BLAGOSLOVLJENI VINOGRADI U POVODU BLAGDANA SV. VINKA

U sklopu manifestacije "Vinkovo u Iloku", koja se od 19. do 22. siječnja održavala u tome srijemskom gradu i njegovoj okolici, u vinogradima Iločkih podruma na Vukovu iznad Iloka obilježen je blagoslovom vinograda blagdan sv. Vinka, zaštitnika vinara i vinogradara koji se obilježava 20. siječnja, a kojim tradicionalno započinje nova vinogradarska godina. Na svečanosti su bili nazočni i zamjenik ravnatelja Hrvatskoga centra za poljoprivredu, hranu i selo Boris Šuškar i iločka gradonačelnica Marina Budimir, kojima je pripala čast da orežu prvi trs, te vukovarsko-srijemski župan Božo Galić.

PREMIJERA OPERE ZA DJECU "BRUNDIBAR"

U povodu Međunarodnoga dana sjećanja na žrtve holokausta, u dvorištu zagrebačke Prve tvornice ulja, u kojoj će nakon obnove biti smješten Centar za promicanje tolerancije i očuvanja sjećanja na holokaust, održana je premijera prve dječje opere 'Brundibar'. Operu je režirao Krešimir Dolenčić, a izveli su je orkestar Zagrebačke filharmonije i Dječji operni zbor Zvjezdice, pod ravnanjem talijanskoga maestra Michelangela Galeatija, dok su za scenografiju zaslužni studenti Akademije likovnih umjetnosti.

NOĆ MUZEJA POSJETILO SKORO 240.000 POSJETITELJA

Skoro 240.000 posjetitelja posjetilo je Noć muzeja, koja se održala na više od 230 lokacija u Hrvatskoj te manjim dijelom u BiH, a taj broj potvrđuje i ovogodišnje geslo popularne manifestacije - *Uvijek bolja!*, izvijestilo je Hrvatsko muzejsko društvo. Zagrebački muzeji su uobičajeno bili najposjećeniji, s ukupno 94.575 posjetitelja. Hrvatsko muzejsko društvo posebno ističe izvješća iz gradova i općina diljem Hrvatske - u Dubrovniku je bilo više od 10.358 posjetitelja, u Splitu 32.514 posjetitelja, što je znatan rast s obzirom na prošlu godinu, dok je muzeje u Zadru posjetilo gotovo 20.000 ljudi. Na fotografiji Međunarodni centar za podvodnu arheologiju, izložba "Hrvatska podvodna baština" u Zadru.

HRVATSKI TIM TESLA USPJEŠNO ZAVRŠIO RELI BUDAPEST - BAMAKO

Hrvatski tim Tesla uspješno je završio ovogodišnji dvotjedni amaterski reli Budapest - Bamako stigavši na cilj u Banjulu u Gambiji, a to je ujedno i prvi tim koji je električnim automobilom prvi prešao pustinju Saharu, za što su se prijavili i Guinnessovoj knjizi rekorda. Na završnoj svečanosti, osim nagrada u natjecateljskim 4 x 4 kategorijama, dijelile su se i posebne nagrade. Team Tesla dobio je nagradu "Media Whore of the Year" kao tim koji ima najsnažniju medijsku i mrežnu nazočnost.

UFC: STIPE MIOČIĆ OBRANIO NASLOV

Amerikanac hrvatskog podrijetla Stipe Miočić obranio je naslov svjetskoga UFC prvaka u teškoj kategoriji nakon što je na bodove u Bostonu svladao izazivača iz Francuske Francisa Ngannoua. Miočiću je to treća obrana naslova i šesta pobjeda zaredom, a do nje je došao jer je bio bolji i aktivniji u svih pet rundi te je odluka sudaca bila jednoglasna. Hrvat iz Clevelanda postao je prvi borac u teškoj kategoriji koji je triput obranio pojas, ovo mu je bila 20. pobjeda u karijeri, u kojoj ima i dva poraza. "Pokazao sam da sam najbolji i to je kraj priče. Sada želim samo otići kući svojoj ženi jer ćemo uskoro dobiti prvo dijete", objavio je nakon meča Miočić, čiji su preci došli u SAD iz Rtine pokraj Zadra. Ngannou je doživio prvi UFC poraz u svojoj sedmoj borbi, a nije uspio postati prvim UFC svjetskim prvakom iz Afrike.

EP U RUKOMETU 2018.: HRVATSKA PETA

Hrvatska rukometna reprezentacija pobjedom nad Češkom 28 - 27 (16 - 10) u zagrebačkoj Areni oprostila se od ovogodišnjega Europskog prvenstva, koje se održavalo u Hrvatskoj, osvojivši peto mjesto. Izbornik Lino Červar vodio je protiv Češke zadnji put hrvatsku reprezentaciju. "Na žalost, peti smo i nismo uspjeli ostvariti cilj i ući u polufinale. Uz sve pogreške koje sam radio kao trener, ja sam uvijek bio posvećen ovoj reprezentaciji. Zato još jednom hvala svim mojim igračima i navijačima", rekao je Lino kome završetkom EURA istječe ugovor s HRS-om.

EBEL: MEDVEŠČAK OSIGURAO DOIGRAVANJE

Hokejaši Medveščaka osigurali su nastup u doigravanju EBEL lige nakon prva 44 kola, oni su u posljednjem susretu prvog dijela sezone kao gosti svladali češki Znojmo s 5 - 2 (2 - 2, 2 - 0, 1 - 0) i s ta tri boda zadržali šesto mjesto na ljestvici pa će u posljednjih šest ligaških kola igrati protiv momčadi iz gornjeg dijela redoslijeda. Nakon 44 kola Medveščak je osvojio 63 boda, dva više od sedmog Dornbirna te je tako izbjegao da se do posljednjeg kola bori za plasman u doigravanje.

AUSTRALIAN OPEN: ČILIĆ DO FINALA – PAVIĆU DUPLA KRUNA U PAROVIMA

Moj konačni cilj je doći do broja 1 i za to radim, izjavio je najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić na konferenciji za medije u Melbourneu, nakon poraza u finalu Australian Opena od Švicarca Rogera Federera u pet setova (6 - 2, 6 - 7, 6 - 3, 3 - 6, 6 - 1) nakon tri sata i tri minute borbe. "Zadovoljan sam igrom. Igrao sam odlično u ova dva tjedna. Imao sam zahtjevne mečeve i zahtjevne suparnike. Pobijedio sam Rafu, došao do finala, što je svakako zadivljujuće. Što se moje igre tiče, mislim da sam dosta napredovao. Igram odličan tenis. To je sjajno za sezonu koja je preda mnom", rekao je Marin.

Senzacija ovogodišnjeg Australian Opena bio je hrvatski tenisač Mate Pavić koji je osvojio duplu krunu - u konkurenciji muških parova s Austrijancem Oliverom Marachom te u mješovitim parovima s Kanađankom Gabrielom Dabrowski.

KOVAČEV EINTRACHT DRUGI NA LJESTVICI

Nogometaši Eintrachta iz Frankfurta, koje vodi bivši hrvatski izbornik Niko Kovač, izbili su na drugo mjesto ljestvice njemačkog prvenstva zahvaljujući 2 - 0 (1 - 0) domaćoj pobjedi protiv Borussije iz Moenchengladbacha u prvome susretu 20. kola. Eintracht sada ima 33 boda, 14 manje od vodećeg Bayerna, a dva više od Bayera iz Leverkusena, Schalkea 04, RB Leipziga i Borussije iz Moenchengladbacha koji drže poziciju od trećeg do šestog mjesta. Strijelci za Eintracht bili su Boateng (43) i Jović (90 + 2). Ante Rebić igrao je za domaće do 61. minute.

BOKS - NOVA POBJEDA FILIPA HRGOVIĆA

U svome trećem profesionalnom nastupu najbolji hrvatski boksač Filip Hrgović ostvario je i treću pobjedu. Hrvatski teškaš pobijedio je u Rigi tehničkim nokautom u četvrtoj rundi Britanca Thomasa Littlea. Riga se tako još jednom pokazala sretnom za 25-godišnjega Zagrepčanina. Osvajač olimpijske bronce iz Rija 2016. godine u Riga Areni 30. rujna prošle godine započeo je profesionalnu karijeru pobijedivši Brazilca Raphaela Zumbana. Drugu borbu Hrgović je imao u listopadu u njemačkome Schwerinu. Borio se protiv Čeha Pavela Šoure ostvarivši pobjedu također u prvoj rundi. Britanac se pokazao ozbiljnijim boksačem od Brazilca i Čeha, ali ipak nedovoljno kako bi zaustavio Hrgovića. Za 30-godišnjega Littlea to je bio 15. meč u karijeri, pri čemu peti poraz.

OTKRIJTE SVOJU PRIČU NA **hrvatska.hr**

Ne ispunjavajte život danima, ispunite dane životom.

PHOTO BY: HRVOJE SERDAR

HRVATSKA

